

בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

**גילוי לפי הנדבך השלישי של באזל ומידע נוסף על סיכונים
ליום 31 בדצמבר 2023**

מסמך זה מפורסם באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory/2023>

תוכן עניינים

5	גילויים נוספים לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים
6	הקדמה
8	יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול הסיכונים ונכסי סיכון משוקללים
8	(א) יחסים פיקוחיים עיקריים
9	(ב) גישת התאגיד הבנקאי לניהול סיכונים
10	(ג) מבנה ממשל תאגידי של ניהול סיכונים, תהליכים ופונקציות מפתח
18	(ד) הסיכונים המתפתחים המהותיים
19	(ה) סקירת נכסי סיכון משוקללים
20	(ו) תנועות בנכסים משוקללים בסיכון
21	הרכב ההון
21	(א) הרכב הון פיקוחי
25	(ב) מידע נוסף על הון והלימות הון - תנועות בהון הפיקוחי, הערכת הלימות הון ותכנון ההון
28	יחס המינוף
28	(א) השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף
29	(ב) יחס המינוף
30	סיכון אשראי
30	(א) מידע כללי על סיכון אשראי
30	(ב) המודל העסקי וביטוי במרכיבי פרופיל סיכון האשראי
31	(ג) מדיניות לניהול הסיכון האשראי
31	(ד) המבנה והמערך הארגוני של ניהול סיכון האשראי ופונקצית הבקרה
33	(ה) איכות האשראי של חשיפות אשראי
33	(ו) שינויים במלאי החובות הפגומים
33	(ז) איכות חשיפות האשראי בתיק הבנקאי
44	(ח) שיטות להפחתת סיכון אשראי
46	(ט) הפחתת סיכון אשראי – גילוי כמותי
47	(י) סיכון אשראי לפי הגישה הסטנדרטית
48	(יא) חשיפה לסיכון אשראי והשפעת הפחתת סיכון אשראי
48	(יב) חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקולות סיכון
51	(יג) מידע נוסף - סיכון אשראי לאנשים פרטיים

סיכון אשראי של צד נגדי	53
(א) גילוי איכותי	53
(ב) ניתוח חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי לפי גישה פיקוחית	56
(ג) חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון	57
(ד) הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי	58
(ה) חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים	59
סיכון שוק	60
(א) גילוי איכותי	60
(ב) סיכון שוק בגישה הסטנדרטית	62
(ג) מידע נוסף על סיכון שוק שלא נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3	62
סיכון ריבית בתיק הבנקאי ובתיק למסחר	70
(א) גילוי איכותי	70
(ב) גילוי כמותי	72
(ג) מודל לחישוב החשיפה לשינויים בשיעור הריבית	73
(ד) מידע נוסף על סיכון ריבית שלא נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3 שנתי	75
מניות בתיק הבנקאי	76
(א) גילוי איכותי	76
(ב) גילוי כמותי	77
סיכון נזילות	78
(א) יחס כיסוי נזילות	78
(ב) מספר התצפיות ששימשו בחישוב יחס כיסוי הנזילות הממוצע	79
(ג) ניתוח תוצאות יחס כיסוי הנזילות	79
(ד) גילויים נוספים בגין יחס כיסוי הנזילות	81
(ה) יחס המימון היציב	82
(ו) נכסים משועבדים	85
(ז) גילוי המבוסס על מקור שאינו נדבך 3 של באזל: תוצאות יחס כיסוי הנזילות וניהול סיכון	86
(ח) מידע נוסף על סיכון נזילות וסיכון מימון שלא נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3	88
סיכונים נוספים	90
(א) סיכון תפעולי	90
(ב) סיכון ציות ואיסור הלבנת הון ומימון טרור	94

99.....	סיכון טכנולוגיות המידע.....	(ג)
101.....	סיכון סייבר.....	(ד)
103.....	סיכון משפטי.....	(ה)
105.....	סיכון מוניטין.....	(ו)
106.....	סיכון אסטרטגיה.....	(ז)
109	תגמול	
109.....	גילוי איכותי	(א)
115.....	היבטים כמותיים.....	(ז)
117	תוספת א' - קשרים בין הדוחות הכספיים וחשיפות פיקוחיות	
117.....	הבדלים בין בסיס האיחוד החשבונאי לבין בסיס האיחוד הפיקוחי.....	(א)
119.....	הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי	(ב)
122...	המקורות העיקריים להבדלים בין סכומי החשיפה הפיקוחית לבין היתרות המאזניות בדוחות הכספיים.....	(ג)
123	נספחים	
123.....	מילון מונחים	(א)
127.....	אינדקס	(ב)

הערות:

1. גילוי זה מותאם להוראת הדיווח לציבור 651 של בנק ישראל.
2. גילויים המפורטים בדוח זה מבוססים על דרישות הגילוי של הנדבך השלישי של הוראות באזל בתוספת גילויים המבוססים על מקורות אחרים כגון ה-[FSF](https://www.financialstabilityboard.org/) (Financial Stability Forum) או ה-[FSB](https://www.financialstabilityboard.org/) (Financial Stability Board). גילויים המבוססים על מקורות אחרים מרוכזים ברשימה מטה.
3. דוח זה הינו נספח לדוחות הכספיים. ככלל, ניתן למצוא סקירה תמציתית על סיכונים ואופן ניהולם בדוח הדירקטוריון וההנהלה שבדוחות הכספיים.
4. ניתן למצוא מידע פיקוחי נוסף בדבר "תיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחיים שהונפקו" באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory/2023>

גילויים נוספים לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים

עמוד	
10	מידע נוסף על ממשל תאגידי של ניהול סיכונים, תהליכים ופונקציות מפתח
17	מידע נוסף על תרבות ניהול סיכונים וציות
18	מידע נוסף על הסיכונים המתפתחים המהותיים
20	מידע נוסף על תנועות בנכסי סיכון משוקללים
25	מידע נוסף על תנועות בהון הפיקוחי
27	מידע נוסף על הערכת הלימות ההון ותכנון ההון
51	מידע נוסף על סיכון אשראי
62	מידע נוסף על סיכון שוק
75	מידע נוסף על סיכון ריבית
76	מידע נוסף על מניות בתיק הבנקאי
88	מידע נוסף על נזילות וסיכון מימון
90	מידע נוסף על סיכונים נוספים
109	מידע נוסף על תגמול

הקדמה

הבנק עוסק בפעילות פיננסית מסחרית ונותן שירותים לכל מגזרי הפעילות לרבות: בנקאות קמעונאית, בנקאות מסחרית ובנקאות פרטית - ומשווק את מלוא המוצרים הפיננסיים הבנקאיים. בנוסף, מפעיל הבנק מערך ייעוץ, המספק שירותי ייעוץ בתחום שוק ההון.

תפיסת ניהול הסיכונים של הבנק תומכת בשיפור יכולתו לזהות ולנהל סיכונים קיימים ופוטנציאליים, במטרה להשיג את יעדיו העסקיים, תוך קיום מנגנוני פיקוח ובקרה נאותים, באופן שיבטיח את הנאותות ההונית של הבנק ואת יציבותו לאורך זמן. מסגרת ניהול הסיכונים יוצרת מידתיות ואיזון בין הגורמים העסקיים והתפעוליים לבין הגורמים העוסקים בפיקוח, בקרה, ניהול סיכונים וביקורת.

הבנק אומד את סיכוניו באופן מתמשך בשני תהליכים מרכזיים: הראשון - מדי רבעון נכתב מסמך סיכונים ע"י החטיבה לניהול סיכונים אשר נדון בהנהלה ובדירקטוריון, והשני הוא הכנת מסמך הערכת נאותות הלימות ההון המוגש אחת לשנה ומסכם את תהליך ה- [ICAAP](#) של הבנק.

ביום 7 באוקטובר 2023 הוכרז על ידי ממשלת ישראל מצב מלחמה ונפתחה מלחמת "חרבות ברזל". מאז פרוץ המלחמה הכריזה הממשלה על מצב חירום. כחלק מההתמודדות הכלכלית ומתן סיוע לתושבי העוטף יצא בנק ישראל במתווה אליו הצטרפו הבנקים שעיקרו דחיית תשלומי הלוואות לתקופה של 3 חודשים ללא עלות וללא ריבית, פטור מעמלות חשבון עיקריות ופטור מריבית על משיכת יתר, זאת עבור אוכלוסיית המעגל הראשון. בנוסף מאפשר מתווה בנק ישראל דחיית הלוואות למשך 3 חודשים בכל יתר חלקי הארץ. חלק מהבנקים הרחיבו את המתווה והעניקו מחילה לחלק מהחזרי המשכנתאות ואפשרות דחיית תשלומים ללא עלות למשך 6 חודשים.

ביום 24 באוקטובר 2023, בשל המלחמה, הורידה חברת דירוג האשראי S&P (אליה חשוף הבנק לשינויי הדירוג בחישובי הלימות ההון שלו) את תחזית דירוג האשראי של מדינת ישראל מ-"יציבה" ל"שלילית" כאשר דירוג האשראי של מדינת ישראל נותר ברמה של-AA. ביום 31 באוקטובר 2023 פרסמה מעלות דוח דירוג עדכני עבור הבנק ואשררה את דירוג המנפיק ilAAA. ועידכנה תחזית הדירוג מיציבה לשלילית כך שהיא ilAAA\Negative\ilA-1+.

ביום 9 בפברואר 2024, הודיעה חברת Moody's כי החליטה להוריד את דירוג האשראי של מדינת ישראל מדירוג של A1 לדירוג של A2. החלטה זו הינה המשך להחלטה קודמת על הכנסת ישראל למעקב להורדת דירוג. בנוסף, החברה עדכנה את תחזית הדירוג ל"שלילית", אשר מבטאת אפשרות של הורדה נוספת בעתיד. הורדת דירוג האשראי הינה הפעם הראשונה מאז החלה מדינת ישראל להיות מדורגת בדירוג אשראי בינלאומי.

לדירוג האשראי של מדינת ישראל ישנה השפעה על דרישות ההון, נוכח העובדה שדרישות ההון בגין חשיפות לממשלה, ליישויות סקטור ציבורי (בעיקר רשויות מקומיות) ולבנקים, נגזרות מדירוג האשראי של המדינה.

להערכת הבנק, אם וככל שירד דירוג האשראי של מדינת ישראל כפי שהוא נקבע על ידי חברת Standard & poor's (חברת הדירוג הבינלאומית S&P) ברמה אחת, יוחמר משקל הסיכון שנקבע ביחס לסגמנטים השונים ובדגש על יישויות סקטור ציבורי, כך שיחס ההון העצמי רובד 1 צפוי לרדת בכ- 0.6% ויחס ההון הכולל בכ- 0.7%, נכון ליום הדוח.

הלחימה בין רוסיה לאוקראינה הובילה להטלת סנקציות כלכליות מצד ארה"ב, האיחוד האירופי, בריטניה ומדינות נוספות, על ישויות ועל יחידים, על אזורים בדלניים, על סקטורים, כגון תעופה, אנרגיה ויהלומים ולהטלת מגבלות יצוא ויבוא שונות על רוסיה, וזאת בהמשך להטלת סנקציות בשנים קודמות על רוסיה ועל חצי האי קרים. [ראה הרחבה](#)

התייחסות בדוח הכספי.

גילוי זה מהווה מידע משלים לדוחות הכספיים של הבנק בנושאי ניהול סיכונים והון. המידע להלן מפורסם בהתאם להוראת הפיקוח על הבנקים בו נדרש הבנק לפרסם דוח על הסיכונים באתר האינטרנט, הכולל מידע כמותי מפורט ומידע איכותי על הסיכונים ואופן ניהולם לפי דרישות הרגולציה (ובמיוחד הוראות הפיקוח על הבנקים), הגילוי של ועדת באזל, הוועדה ליציבות פיננסית (Financial Stability Board) ומקורות נוספים. דוח זה נועד לאפשר לקוראי הדוחות של הבנק להעריך מידע משמעותי שכלול בהם לגבי ניהול הסיכונים, ההון והחשיפות העיקריות.

מידע רלוונטי נוסף ניתן למצוא בפרק "סקירת סיכונים" בדוח הדירקטוריון וההנהלה. בשיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 10.3.2024 במסגרת אישור הדוחות הכספיים ליום 31.12.2023, הוחלט לאשר ולפרסם את הדיווח בנושא "הגילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים".

מוחמד עוזר
מנהל הסיכונים הראשי

יהושע בורשטיין
המנהל הכללי

ברק נרדי
יו"ר הדירקטוריון

יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול הסיכונים ונכסי סיכון משוקללים

(א) יחסים פיקוחיים עיקריים

ה	ד	ג	ב	א	על בסיס מאוחד ליום :
31/12/2022	31/03/2023	30/06/2023	30/09/2023	31/12/2023	
הון זמין (במיליוני ₪)					
4,046	4,267	4,581	4,785	5,034	1 הון עצמי רובד 1
3,955	4,201	4,517	4,723	4,974	1A הון עצמי רובד 1, לפני השפעות הוראות מעבר ותכנית התייעלות
4,046	4,267	4,581	4,785	5,034	2 הון רובד 1
3,955	4,201	4,517	4,723	4,974	2A הון רובד 1, לפני השפעות הוראות מעבר ותכנית התייעלות
4,970	5,206	5,527	5,738	5,992	3 הון כולל
4,879	5,140	5,463	5,676	5,932	3A הון כולל, לפני השפעות הוראות מעבר ותכנית התייעלות
נכסי סיכון משוקללים (במיליוני ₪)					
36,543	37,875	38,623	39,439	40,005	4 סך הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA)
יחסי הלימות הון (באחוזים), לפי הוראות המפקח על הבנקים					
11.07%	11.27%	11.86%	12.13%	12.58%	5 יחס הון עצמי רובד 1
10.82%	11.10%	11.71%	11.98%	12.45%	5A יחס הון עצמי רובד 1, לפני השפעות הוראות מעבר ותכנית התייעלות
11.07%	11.27%	11.86%	12.13%	12.58%	6 יחס הון רובד 1
10.82%	11.10%	11.71%	11.98%	12.45%	6A יחס הון רובד 1, לפני השפעות הוראות מעבר ותכנית התייעלות
13.60%	13.75%	14.31%	14.55%	14.98%	7 יחס הון כולל
13.35%	13.57%	14.14%	14.39%	14.83%	7A יחס הון כולל לפני השפעת הוראות מעבר ותכנית התייעלות
9.22%	9.22%	9.22%	9.23%	9.23%	11A יחס הון עצמי רובד 1 הנדרש ע"י המפקח על הבנקים*
1.85%	2.05%	2.64%	2.90%	3.35%	12A יחס הון עצמי רובד 1 זמין, מעבר לנדרש ע"י המפקח על הבנקים *
יחס המינוף, לפי הוראות המפקח על הבנקים					
68,395	68,122	67,119	65,473	67,836	13 סך החשיפות (במיליוני ₪)
5.9%	6.3%	6.8%	7.3%	7.4%	14 יחס המינוף (באחוזים)
5.8%	6.2%	6.7%	7.2%	7.3%	14A יחס המינוף, לפני השפעת תוכנית התייעלות (באחוזים)
יחס כיסוי נזילות, לפי הוראות המפקח על הבנקים					
14,493	12,666	11,860	10,244	11,989	15 סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
11,036	9,776	8,434	8,029	7,902	16 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
131.0%	130.0%	141.0%	128.0%	152.0%	17 יחס כיסוי נזילות (באחוזים)
יחס מימון יציב, לפי הוראות המפקח על הבנקים					
43,528	43,118	44,008	43,698	45,883	18 סך הכל מימון יציב זמין
34,656	35,089	34,649	35,269	35,943	19 סך הכל מימון יציב נדרש
125.6%	122.9%	127.0%	123.9%	127.7%	20 יחס מימון יציב נטו (באחוזים)

* לרבות דרישות הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיר למועד הדיווח.

לא זוהו שינויים משמעותיים לתקופת הדיווח ביחסים העיקריים הנובעים משינויים מהוראות פיקוח, מבנה הבנק או המודל העסקי.

(ב) גישת התאגיד הבנקאי לניהול סיכונים**1. אסטרטגיה, מודל עסקי ופרופיל הסיכונים**

הבנק עוסק בפעילות פיננסית מסחרית ונותן שירותים לכל מגזרי הפעילות, לרבות: בנקאות מסחרית, בנקאות פרטית, ובנקאות קמעונאית - ומשווק את מלוא המוצרים הפיננסיים הבנקאיים, לרבות: הלוואות ופקדונות בנקאיים, משכנתאות, מימון פיננסי לחברות קבלניות בשיטת "ליווי בניה", כרטיסי אשראי, מכשירים נגזרים ועוד. לצורך מתן שירותים אלו, מעמיד הבנק לרשות לקוחותיו רשת סניפים הפרוסה בפריסה כלל ארצית, הכוללת 73 סניפים. ב-31 באוקטובר 2023 עדכנה חברת S&P מעלות את תחזית הדירוג מיציבה לשלילית של בנק דיסקונט לישראל בע"מ ושל בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ. בה בעת אשררה S&P מעלות את דירוגי המנפיק של בנקים אלה, 'ilAAA', ואת דירוגי ההנפקות שלהם ושל חברות ההנפקות שלהם.. בחודש דצמבר 2021 אושרה בבנק תוכנית אסטרטגית רב שנתית לשנים 2026-2022.

2. עקרונות ניהול סיכונים:**לפרטים בדבר**

לפרטים בדבר פרופיל הסיכון ולפרטים בדבר טבלת גורמי סיכון, ראה בפרק ג' לדוח הדירקטוריון וההנהלה – "סקירת הסיכונים".

ולפרטים בדבר טבלת גורמי סיכון, [ראה בפרק ג' לדוח הדירקטוריון וההנהלה – "סקירת הסיכונים"](#).

תחום ניהול הסיכונים מהווה רכיב חיוני בפעילות הבנק. תפיסת ניהול הסיכונים ותרבות ניהול הסיכונים והציות מוטמעות בפעילות השוטפת, בתהליכים מהותיים ובתהליכי קבלת החלטות עסקיות, כחלק אינטגרלי מהעשייה. חשיפות הבנק לסיכונים השונים נבחנות באופן שוטף ב-3 קווי הגנה, וניהול הסיכונים מבוצע בראייה כלל תאגידית וצופה פני עתיד.

הדירקטוריון וההנהלה מקנים חשיבות רבה להיבטי ניהול סיכונים ולהטמעת קוד אתי ותרבות ניהול סיכונים וציות נאותה, תוך הקצאת המשאבים הנדרשים לשם כך וקביעת מיקודים בתחומים אלה כחלק מהיעדים העסקיים. במסגרת הטמעת תרבות ניהול הסיכונים והציות נמשך המיקוד בהטמעת תרבות ציות, הכוללת שמירה על הוגנות והגינות וכן הגנה על הפרטיות בפעילויות, בתהליכים ובמערכות.

ממשל ניהול הסיכונים בבנק מבוסס על שלושה קווי הגנה. לבנק יש פונקציות מפתח בניהול סיכונים המנהלות תהליכים מרכזיים בניהול סיכונים. להלן קווי יסוד בתפיסת ניהול הסיכונים:

- ניהול הסיכונים מבוצע בראייה משולבת, חוצת ארגון, תוך שימוש במתודולוגיות ומינוחים עקביים ותוך התייחסות למכלול סוגי הסיכונים להם חשוף הבנק.
- ממשל תאגידי תומך בקיום שרשרת פיקוח אפקטיבית על פעילותו של הבנק, בכפוף להוראות הדין.
- האחריות לניהול הסיכונים הינה היררכית, כאשר כל דרג ניהולי נושא באחריות לסיכונים במרחב הפעילות שלו, באופן שמובטחת מצרפיות (אגרגציה) של ניהול הסיכונים בכל דרגי הניהול, עד לחבר ההנהלה האחראי לקו העסקים, לרבות קיום תהליכים נאותים של זיהוי, מדידה, הערכה, בקרה, ניטור ודיווח על סיכונים.
- על הסיכונים המהותיים אליהם חשוף הבנק, ממונה נושא משרה, במעמד של חבר הנהלה, אשר נושא באחריות העל (Accountability) לניהול הסיכון בקו ההגנה הראשון. חלק מסוגי הסיכונים מאופיינים בכך שהם פרושים לרוחב הבנק (סיכון תפעולי, סיכון ציות, סיכון משפטי), ועליהם ממונה חבר הנהלה מקו ההגנה השני.
- תפיסת ניהול הסיכונים מאפשרת ומשפרת תהליכי קבלת החלטות ומביאה להצפת ערך בראייה ארוכת טווח.
- התרבות הארגונית מעודדת שקיפות ותקשורת פנים-ארגונית אפקטיבית, תוך זרימת מידע נאותה, לרבות ביחס לאירועי הפרה/כשל, לכל הגורמים המעורבים בטיפול בסיכונים.
- הסיכונים מנוהלים תוך שמירה על הפרדת תפקידים ובקורות בין קווי ההגנה המעורבים בניהול הסיכון.
- תפיסת ניהול הסיכונים דינאמית ומתפתחת לאורך זמן, בהתאם לשינויים בצרכי הבנק, הוראות האסדרה, פרקטיקה מקובלת בארץ ובעולם והתפתחות תנאי הסביבה החיצונית והפנימית.

- ניהול הסיכונים מבוצע על בסיס מתמשך, בראיה צופה פני עתיד, הכולל תהליכי זיהוי, מדידה, הערכה, ניטור, בקרה ודיווח שוטפים של החשיפות לסיכונים, ניהול החשיפות והשלכותיהן על פרופיל הסיכון, לצד זיהוי [סיכונים מתהווים וחדשים](#).
- תהליכי ניהול הסיכונים כוללים פעילות פרואקטיבית לניהול הסיכונים ולכינונה של תרבות ארגונית אפקטיבית והטמעת תרבות בקרה, בדגש על הטמעת ערכי הוגנות והגינות בפעילויות ובתהליכים.
- תהליכי ניהול סיכונים משולבים כחלק מהעשייה העסקית השוטפת, והם משולבים בתהליכים ופרויקטים מהותיים בבנק, לרבות יישום תהליכי מוצר חדש, כשנדרש.
- מדיניות ותהליכי התגמול מקדמים עמידה ביעדי הבנק ובהטמעת תרבות ניהול סיכונים וציות אפקטיבית, ואינם מעודדים נטילת סיכונים חריגים או מעבר לתיאבון הסיכון שהוגדר.

ג) מבנה ממשל תאגידי של ניהול סיכונים, תהליכים ופונקציות מפתח

1. מבנה ארגוני ופונקציות מפתח בניהול בניהול סיכונים

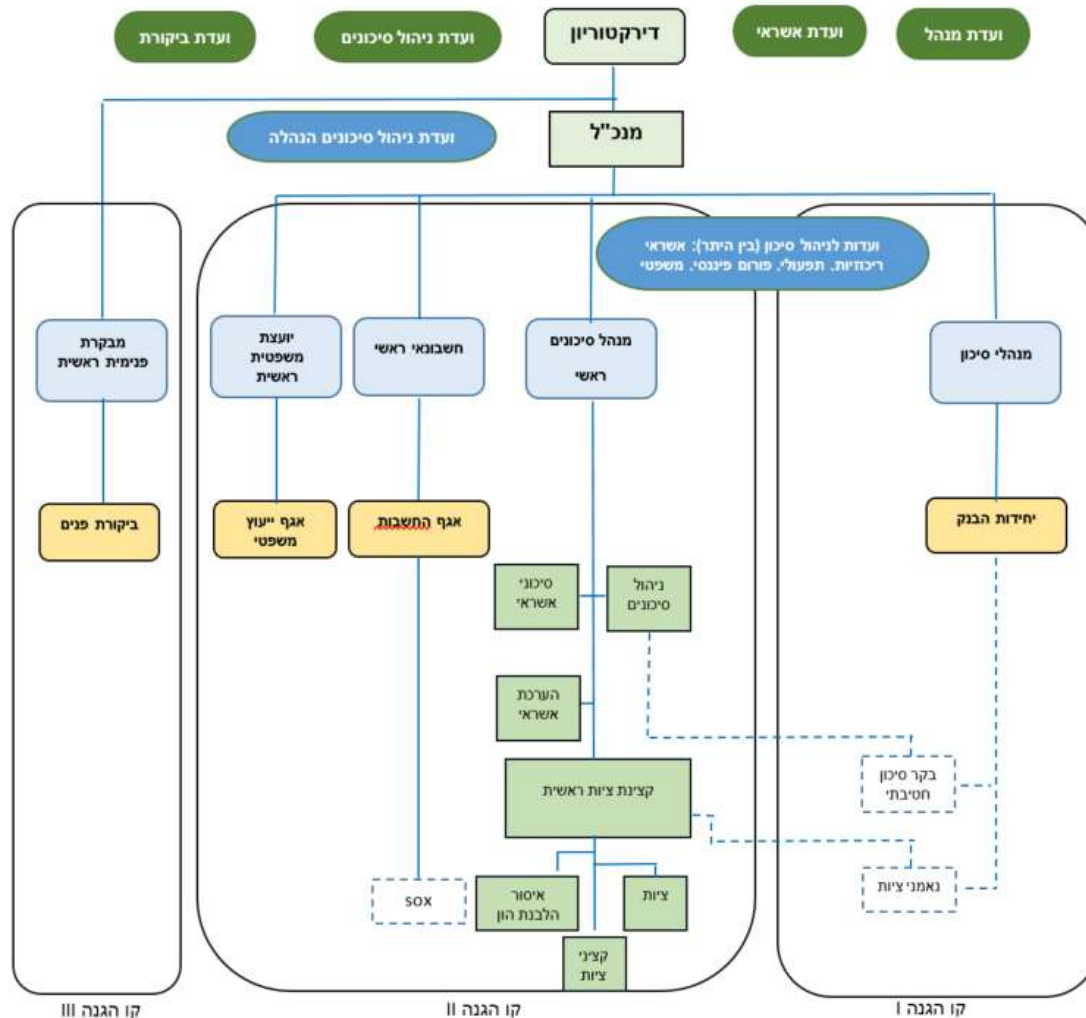
הבנק פועל על פי מסגרת ניהול סיכונים שנקבעה בקבוצת דיסקונט, בהתאמה לאופי הפעילות והמבנה של הבנק, לסביבת הפעילות ובהתאם להנחיות בנק ישראל. ממשל ניהול הסיכונים בבנק מבוסס על שלושה קווי הגנה:

- **קו הגנה ראשון** כולל את קווי העסקים ובהם יחידות עסקיות ותפעוליות, אשר נוטלות סיכונים ונושאות באחריות מלאה לניהול הסיכונים הגלומים בפעילותן באמצעות תהליכי ליבה בניהול סיכונים (נטילת סיכון, זיהוי, מדידה והערכה, בקרה והפחתה, ניטור ודיווח).

- **קו הגנה שני** כולל, בין השאר, את פונקציית ניהול הסיכונים. תפקידה לסייע להנהלה לקדם ראייה משולבת, כלל תאגידית של ניהול סיכונים, לתכנן ולפתח את מסגרת העבודה לניהול סיכונים, לקבוע מתודולוגיות, לאתגר את ניהול הסיכונים של קו הגנה ראשון ולהציג את מכלול הסיכונים בפני ההנהלה והדירקטוריון. קו הגנה השני כולל את חטיבת ניהול סיכונים, חשבונות הבנק, אגף ליעוץ משפטי, הכפופים ישירות למנהל הכללי ופועלים במסגרת ניהול סיכונים קבוצתית. פונקציית ניהול הסיכונים אחראית לפיתוח מתודולוגיות, כלים, מדדים ושיטות עבודה לניהול הסיכון. הפונקציה משלימה ומאתגרת את ניהול הסיכונים של קווי העסקים והיחידות התפעוליות ומעורבת בין היתר בהחלטות עסקיות מהותיות, בקביעת מסגרת ניהול סיכונים כלל תאגידית, בריכוז ותיאום תהליך הערכת נאותות הלימות ההון - [ICAAP](#), בתהליך מוצר חדש, בהפקת דיווח סיכונים רבעוני לדירקטוריון ולציבור, בשיפור והטמעת תרבות ניהול סיכונים וציות, בקביעת וניטור מגבלות התיאבון לסיכון, בבחינת פרופיל הסיכון, בריכוז מסמכי מדיניות ניהול סיכון, בהובלת אסטרטגיות ומדיניות האשראי, תיקוף בלתי תלוי של מודלים, בתהליכי אישור חשיפות אשראי מהותיות ובתהליכי סיווג והפרשה להפסדי אשראי. מעמד פונקציית ניהול הסיכונים בבנק מעוגן במסמכי המדיניות, בתהליכים ובנוהלי הבנק. החשבונאי הראשי, היועצת המשפטית הראשית ומנהל הסיכונים הראשי הינם חברי הנהלה ומעורבים בקבלת החלטות מהותיות. הם שותפים, בין היתר, בתהליכים מהותיים לרוחב הבנק לרבות פרויקטים מהותיים, בחינת מוצרים ותהליכים חדשים וכן בהיבטים מסוימים של בחינת מדיניות התגמול.

הפונקציה כוללת בתוכה גם את פונקציית הציות, הפועלת בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקן 308, ואחראית, בין היתר, על נושאי איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, סיכונים חוצי גבולות, הגנת הפרטיות, דיני התחרות הכלכלית ועל אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך.

- **קו הגנה שלישי** כולל את הביקורת הפנימית אשר בוחנת את אפקטיביות הבקורות ותהליכי ניהול הסיכונים.
- בבנק מונו מנהלי סיכון במעמד חבר הנהלה, ובקרי סיכון מקו הגנה שני. פיקוח ובקרה על ניהול הסיכונים מתבצעים באמצעות תהליכי ניהול סיכונים וגורמים כמפורט להלן. באחריות מנהלי הסיכונים לרכז ולנהל את הסיכון ברמת כלל הבנק.

- במסגרת הדירקטוריון וועדותיו, ההנהלה ופורומים נוספים מתקיימים דיונים בנושא ניהול הסיכונים השונים בבנק. הוועדות והפורומים השונים מתכנסים בתדירות שוטפת ומאפשרים, בין היתר, גיבוש, הכנה ומיקוד של נושאים המובאים לאישור והתייחסות ההנהלה והדירקטוריון. להלן תיאור פונקציות מפתח בניהול הסיכונים:
- **הדירקטוריון:** נושא באחריות לעסקי הבנק ולאיתנותו הפיננסית ופועל בהלימה להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל. פעילותו מעוגנת בנהלי עבודה, אשר מסדירים גם את פעילות ועדותיו השונות. הדירקטוריון מתווה מסגרת ומדיניות ניהול סיכונים ומפקח אחר השינויים בפרופיל הסיכון, מתווה את הצהרת התיאבון לסיכון והמגבלות השונות שנקבעו מכוחה. הדירקטוריון אחראי על התווית אסטרטגיה ומדיניות המאפשרות מימוש היעדים העסקיים בראייה ארוכת טווח אשר שומרים על יציבות הבנק. הדירקטוריון מפקח על פעולות ההנהלה ומוודא שהן עקביות עם התיאבון לסיכון, האסטרטגיה והמדיניות.
- **ועדת ניהול סיכונים דירקטוריון:** מהווה ועדה ייעודית בנושאי ניהול סיכונים. הוועדה דנה, מאשרת וממליצה לדירקטוריון על מדיניות החשיפה לסיכונים השונים של הבנק ומפקחת על יישום המדיניות שנקבעה על ידה או על ידי הדירקטוריון כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין. הוועדה מקבלת דיווחים שוטפים ותקופתיים בעניינים שונים, לרבות מסמך סיכונים רבעוני, מסמכי מדיניות, מסמך ה-ICAAP ועוד.

- **ועדת אשראים דירקטוריון:** מהווה ועדה ייעודית בנושאי אשראי. הוועדה משמשת כזרוע של הדירקטוריון בפקוח על סיכון האשראי של הבנק. בין השאר, הוועדה ממליצה לדירקטוריון על מסגרת ניהול סיכון אשראי, אסטרטגית ומדיניות האשראי, לרבות מגבלות תיאבון לסיכון וסיבולת לסיכון כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין 310 ו-311. הוועדה מקבלת דיווחים וסקירות שוטפות בנוגע לתיק האשראי. לוועדה קיימות סמכויות לאישור אשראים ספציפיים.
- **ועדת ביקורת דירקטוריון:** מהווה ועדה ייעודית בנושאי ביקורת, דוחות כספיים, איש קשור ותגמול. בוועדה מתקיים דיון ומעקב אחר הטיפול בליקויים העולים מדוחות ביקורת פנימיים וחיצוניים. כמו כן מתקיימים דיונים בדוחות הכספיים הרבעוניים והשנתיים, הכללים היבטים של ניהול סיכונים, לרבות הדיווח לציבור (הוראה 651) והפרשות להפסדי אשראי. הוועדה ממליצה לדירקטוריון על מדיניות ותוכנית התגמול (כהגדרתה בהוראת ניהול בנקאי תקין 301A), ומגישה את הערכתה לגבי אפקטיביות המדיניות ומנגנוני התגמול והעמידה בדרישות הפיקוחיות. הוועדה אחראית לוודא שמדיניות התגמול עקבית עם התרבות הארגונית של הבנק, עם התיאבון לסיכון, המטרות והאסטרטגיה ארוכות הטווח ועם סביבת הבקרה.
- **ועדת מנהל דירקטוריון:** ועדת המינהל מפקחת על ביצועי ההנהלה בתחומי המנהל והארגון בכלל זה, בתחום משאבי אנוש, המחשוב והתפעול ומסייעת לדירקטוריון בהתוויית מדיניות בנושאים אלו.
- **הנהלת הבנק (באמצעות ועדת ניהול סיכונים הנהלה):** ועדה בראשות המנכ"ל. הוועדה מקבלת דיווחים שוטפים באשר להתפתחות הסיכונים השונים בבנק, דנה בהמלצות לשינויים והתאמות בתהליכי ניהול הסיכונים בעקבות שינויים בסביבת הסיכון ומפקחת אחר יישום מסגרת ניהול סיכונים. הוועדה דנה ומאשרת נושאים ומסמכים בניהול סיכונים טרם הגשתם לוועדות הדירקטוריון. ההנהלה נושאת באחריות המלאה לניהול הסיכונים. ההנהלה מגבשת, מטמיעה ומיישמת מסגרת ניהול סיכונים, בהתבסס על התיאבון לסיכון שמתווה הדירקטוריון. באחריותה לוודא הקצאת משאבים נאותה לניהול הסיכונים לרוחב הבנק, וכי פעילות הבנק עולה בקנה אחד עם תיאבון לסיכון ומדיניות הבנק. בנוסף, הנהלת הבנק נושאת באחריות לקיום נאות של תהליכי ניהול סיכונים, לרבות יישום תהליך "מוצר חדש", קיום אפקטיבי של מסגרת בקרה פנימית ויישום עיקרון הפרדת תפקידים, אישור מסמכי מדיניות לניהול סיכון, אסטרטגיה ותוכניות עבודה, תהליך הערכת נאותות הלימות ההון - [ICAAP](#), שילוב נאות ומעורבות פונקצית ניהול הסיכונים בתהליכי קבלת החלטות מהותיות, ניטור שוטף של אינדיקטורים, יישום מבחני קיצון הוליסטיים ופיתוח ותיקוף מודלים. בחלק מהתהליכים ההנהלה מפעילה ועדות מקצועיות אשר עוסקות וממליצות בהיבטי ניהול סיכונים.
- **מנהל סיכונים ראשי:** סמנכ"ל, חבר הנהלה, מנהל חטיבת ניהול סיכונים, אחראי למסגרת ניהול הסיכונים המקיפה לרוחב הבנק ומדווח להנהלה ולדירקטוריון באופן שוטף על התפתחות פרופיל הסיכון בבנק ובמקרה של חריגה מהמגבלות שנקבעו. מנהל הסיכונים הראשי הינו בלתי תלוי, בעל מעמד וסמכות, עצמאות ואחריות כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 310 ומדווח ישירות ובאופן סדיר למנהל הכללי ולדירקטוריון הבנק.
- בנוסף, בבנק פועלות ועדות ייעודיות ופורומים ייחודיים לתחומי הסיכונים השונים, להלן פירוט תמציתי על העיקריות שבהן:
- **ועדת נ"ה:** בראשות המנכ"ל. תפקידי הוועדה כוללים, בין היתר, ניהול החשיפה לסיכונים פיננסיים במסגרת מגבלות הדירקטוריון וקבלת דיווחים על דיוני הפורום הפיננסי המצומצם, קביעת מדיניות לניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, קביעת הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק, המלצה לקביעת "תיאבון לסיכון" וניטור ובקרה על עמידה במגבלות. מעקב וקבלת החלטות באשר למצב חשיפות סיכונים השוק והנזילות.

- **ועדת מחשוב עליונה:** בראשות המנכ"ל. מתכנסת לשם ניהול ה-IT, קידום איכות ורמת המחשוב בבנק מרכנתיל, תוך שימוש בפתרונות מחשוב למען ייעול תהליכי עבודה וחיסכון בעלויות תפעול שוטפות, מעקב אחר פרויקטים מחשוביים בבנק והתקדמות פיתוח של דרישות השינויים והשיפורים. תפקיד הוועדה לבחון ולהחליט על צורכי המחשוב בבנק בתחומי התוכנה והחומרה, תוך התאמת הפתרונות הקיימים בחברת האם לצורכי הבנק, תוך ניהול סיכונים טכנולוגיים המידע.
- **ועדת חובות בעייתיים:** בראשות המנכ"ל. מתכנסת אחת לרבעון לשם דיון בסיווגים, הפרשות ומחיקות חשבונאיות של חובות בעייתיים ספציפיים.
- **ועדת הפרשה קבוצתית:** בראשות מנהל הסיכונים הראשי ובהשתתפות החשבונאי הראשי מתכנסת אחת לרבעון בשיתוף נציגי החשבות וחטיבת ניהול סיכונים לבחינת התוצאות שהתקבלו במודל ה-CECL, הכוללות הפרשה קבוצתית, תחשיבי התאמות איכותיות (Q FACTORS) והשפעות מאקרו, לרבות ניתוח השינויים בהפרה לעומת רבעון קודם וסבירות התוצאות והשינויים.
- **ועדת תיקוף וניהול סיכונים מודלים:** בראשות מנהל הסיכונים הראשי. הוועדה דנה, בין היתר, בנושאים הבאים: דיון ואישור תיקופי מודלים וקביעה לגבי טיפול בממצאים והמלצות שעלו בתיקוף, החלטה להפעלת מודלים חדשים, הערכת סיכונים מודלים והשפעת סביבת הפעילות על המודלים.
- **ועדה לניהול סיכון תפעולי:** בראשות מנהל הסיכונים הראשי. דנה וממליצה לוועדת ניהול סיכונים של ההנהלה בנושאים הקשורים לסיכונים תפעוליים. הוועדה משמשת כזרוע של הנהלת הבנק בנושא ניהול סיכונים תפעוליים ורשאית לקבל החלטות ביצועיות ומתודולוגיות.
- **פורום בקרי סיכון תפעולי:** בראשות מנהל מחלקת ניהול סיכונים ובהשתתפות בקרי הסיכון החטיבתיים. הפורום דן במגוון נושאים הקשורים לניהול הסיכון התפעולי בבנק.
- **פורום ניהול האשראי וסיכונים האשראי באחריותו של הקו הראשון-** בראשות מנהל החטיבה לבנקאות מסחרית. ועדה זו מהווה נדבך מרכזי לניהול סיכון האשראי בקו הראשון ועוסקת בנושאי סיכון אשראי, ריכוזיות וסביבה. בוועדה דנים במגוון רחב של נושאים בתחום סיכונים אשראי (כדוגמת סוגיות מתודולוגיות, תפעוליות, נהלים, וכיו"ב) שחלקם בסמכותה וחלקם מועלה לאישור הנהלה או דירקטוריון, וכן דנים בסוגיות רוחביות שמטרתן לצמצם חשיפה לסיכונים שונים. בוועדה משתתפים נציגים מחטיבות האשראי, מחטיבת ניהול סיכונים, מאגף תפעול ומידע, מבקורות פנים ומיחידות נוספות בבנק. הוועדה משמשת כזרוע של הנהלת הבנק בנושא ניהול סיכונים האשראי בקו הראשון בבנק. הוועדה נותנת מענה לסוגיות שוטפות שעולות מהשטח, סוגיות תפעוליות, מתן מענה להוראות רגולציה חדשות, סוגיות העולות בהנהלת הבנק והדירקטוריון ומעקב אחר ביצוע סקירות רוחב שוטפות על תיק האשראי לדירקטוריון. בנוסף, עוסקת במעקב אחר הטמעת המדיניות בבנק (לרבות מעקב אחר עדכון הנהלים).
- **פורום תכנון הון:** בראשות מנהל החטיבה הפיננסית. כולל נציגים מהחטיבה הפיננסית, חטיבת ניהול הסיכונים, אגף החשבות, חטיבה מסחרית, חטיבה קמעונאית ואגף האסטרטגיה. הפורום דן בסוגיות הקשורות בתכנון יעדי ויחסי ההון לרכיבי סיכון, ניצול תקציב נכסי סיכון, חלוקת דיווידנד, קרן ההון בגין תיק ניירות הערך הזמין למכירה התייעלות הונית ועוד.
- **פורום פיננסי:** בראשות מנהל החטיבה הפיננסית. תפקידי הוועדה כוללים, בין היתר: דיון בפעילות השוטפת ובשינויים הנדרשים בתחום ניהול סיכונים השוק והנזילות וניהול החשיפות לסיכונים אלה (במסגרת מגבלות הדירקטוריון), החלטה על השקעות, אישור לפעילות במכשירים פיננסיים חדשים (אקטיבה ופאסיבה), הכנת המלצות לפעילות במכשירים פיננסיים חדשים וקביעת סיווג ניירות הערך בבנק.

- **ועדה לניהול סיכונים משפטיים:** ועדה בראשות היועצת המשפטית הראשית, המסייעת לה בניהול הסיכונים המשפטיים בבנק, ומשמשת כפורום לדיון והתייעצות בנושאים כגון סיכונים משפטיים בתהליכים רוחביים, שיטות ואמצעים למזעור סיכונים משפטיים (תוכניות הפחתה), דיון בסיכונים העלולים לנבוע כתוצאה מפעילויות חדשות.
- **ועדת ניהול סיכון ציות:** בראשות קצינת הציות הראשית. כוללת את מנהלי סיכון הציות שמונו בבנק. הוועדה פועלת להגברת שיתוף הפעולה בין יחידות הבנק השונות, עדכוני רגולציה חדשה ויישומם, עדכוני תלונות לקוחות מהותיות ו/או אירועי כשל מהותיים ולצורך יישום יעיל ומועיל של תוכנית העבודה של פונקציית הציות.
- **פורום נאמני המשכיות עסקית:** פורום לדיון בנושאים הקשורים להיערכות המשכיות עסקית בהשתתפות נאמני המשכיות עסקית ביחידות המטה, בראשות מנהל המשכיות עסקית של הבנק או מנהלת יחידת המשכיות עסקית. הפורום מתכנס אחת לרבעון או על פי החלטתו של מנהל המשכיות עסקית לדיון בין היתר בנושאים הבאים: סטאטוס פעילות החטיבות להיערכות אירועי המשכיות עסקית, לוח"ז ותכנים לתרגול מטה הבנק והסניפים, הדרכות, עדכונים בכל מקרה שתחזה התפתחות שתחייב לעבור למשטר של המשכיות עסקית.
- **ועדות אשראי בדרגים שונים** דנות בעיקר באישור עסקאות ספציפיות וחדוש מסגרות אשראי, ומדי פעם דנות בסקירות ובנושאים שונים.

2. תהליכים מרכזיים בניהול סיכונים

א. ניהול סיכונים קבוצתי

דירקטוריון והנהלת הבנק נושאים באחריות לתהליכי ניהול סיכונים אפקטיביים בבנק. הנהלת הבנק, בפיקוח הדירקטוריון, מוודאת כי המערכות והתהליכים לניהול סיכונים, שנקבעו ברמת הקבוצה, הולמים את אופי פעילות הבנק. לפיכך, מסמכי היסוד לניהול סיכונים גובשו על ידי הבנק בהתאמה למסמכים של החברה האם, והבנק מתבסס במסגרת ניהול הסיכונים על תשתיות שפותחו בחברה האם ועל תהליכים ומתודולוגיות לניהול סיכונים בחברה האם. דיווחים באשר לחריגה מהמגבלות שנקבעו לסיכונים השונים, והתפתחויות משמעותיות שחלו בפרופיל הסיכון של הבנק מדווחים על ידי הבנק לחברה האם, באופן שוטף.

בהתאם להחלטת דירקטוריון החברה האם, אחריות מנהלת הסיכונים הראשית (של החברה האם) למסגרת ניהול הסיכונים לרוחב הקבוצה מיושמת הלכה למעשה במתכונת של "הנחיה מקצועית מחייבת". הנחיה זו מסדירה את הטיפול בנושאים שונים וביניהם: הקשר עם רשויות הפיקוח והרגולציה, מסמכי מדיניות לניהול סיכונים, תוכניות עבודה שנתיות, פורומים וועדות קבוצתיות ודיווחים.

ב. הערכת נאותות הלימות ההון - ICAAP

פרופיל הסיכון של הבנק נבחן ומוערך על ידי פונקציית ניהול הסיכונים באמצעות תהליך (ICAAP) (Internal Capital Adequacy Assessment Process) המבוצע אחת לשנה. בתום התהליך נערך על ידי מנהל הסיכונים הראשי מסמך ICAAP, הכולל הערכה לגבי נאותות ההון הנדרש ביחס לחשיפה המשוקללת של הבנק לסיכונים שונים, בהתחשב בסביבה העסקית, הרגולטורית והארגונית בה פועל הבנק, השינויים שחלו בפרופיל הסיכון, ובראייה צופה פני עתיד. הערכת פרופיל הסיכון נדונה בהנהלת הבנק ובדירקטוריון. תהליך ה- ICAAP מבוצע תוך אימוץ מתודולוגיות החברה האם. חטיבת ניהול סיכונים מרכזת את הטיפול בתהליך ומצויה בקשר שוטף עם גורמים מקבילים בחברה האם, על מנת להגיע ליישום מתודולוגי אחיד ככל הניתן, שינויים והתאמות מבוצעים בתיאום. תהליך ה- ICAAP כפוף לסקירה בלתי תלויה של הביקורת הפנימית, לאתגור מטעם החברה האם ולהערכת בנק ישראל באמצעות תהליך ה-SREP (Supervisory Review and Evaluation Process). תהליך זה מהווה נדבך חשוב במנגנון דיווח המידע על סיכונים לדירקטוריון ולהנהלה.

ג. תיאבון לסיכון

תיאבון לסיכון הוא אחד הכלים המרכזיים לפיקוח על הסיכונים אותם נוטל הבנק. הדירקטוריון, בעת התווית המסגרת לניהול סיכונים, מתווה את הצהרת התיאבון לסיכון המהווה בסיס למדיניות ניהול הסיכונים, לקביעת מגבלות וספי התרעה. בעת התווית הצהרת התיאבון לסיכון מובאים בחשבון אסטרטגיה עסקית, שינויים סביבתיים, סיכונים מהותיים (קיימים ומתהווים), השפעות תרחישי קיצון, אילוצי הון ותכנונו, מקורות מימון ומחויבויותיו של הבנק (כגון דרישות ומגבלות רגולטוריות). הדירקטוריון מאשר את הצהרת התיאבון לסיכון אחת לשנה בהתבסס על מידע ומדדים מעודכנים. אם נדרש שינוי בהצהרת תיאבון לסיכון, השינוי מתבצע בהליך מסודר ומתועד. מגבלות מרכזיות מהתיאבון לסיכון, מנוטרות ומדווחות באופן שוטף. תהליך זה מהווה נדבך חשוב במנגנון דיווח המידע על סיכונים לדירקטוריון ולהנהלה.

ד. מסגרת הבקרה הפנימית

מסגרת הבקרה הפנימית הינה תהליך מתמשך בכל רמות הבנק שמטרתו למנוע, לצמצם או לאפשר גילוי מוקדם של כשלים או אירועים שגרמו או עלולים לגרום לנזק כספי, נזק תדמיתי או להפרה של רגולציה ונהלים. מסגרת זו מורכבת מחמישה רכיבים הקשורים זה לזה: פיקוח ההנהלה ותרבות הבקרה, זיהוי והערכת סיכונים, פעילויות בקרה והפרדת תפקידים, מידע ותקשורת ופעילויות ניטור ותיקון ליקויים.

רכיבים אלה שזורים ומיושמים בתהליכי העבודה בבנק, מקבלים ביטוי גם במסגרת ניהול סיכונים שנקבעה בקבוצה ובאים לידי ביטוי בבנק בתהליכים הבאים: קיומו של מבנה ממשל תאגידי הבא לידי ביטוי במבנה ארגוני ותהליכי עבודה היוצרים הפרדה בין פעילויות מהותיות שטמון בהן ניגוד עניינים, אישור מסמכי מדיניות ומסמכי אב בבנק, מנגנון דיווחים להנהלה, לדירקטוריון ולחברה האם, אישור ואשרור עיתי של מסמכי מדיניות לניהול סיכונים וביצוע סקירות עתיות של הסיכונים השונים, סקירת מסמך סיכונים רבעוני ואינדיקטורים, קיום הערכת נאותות הלימות ההון-ICAAP, הפרדת תפקידים בין תכנון ההון לחישוב יחס הלימות ההון, דיווחים שוטפים ותקופתיים להנהלה ולדירקטוריון של גורמי בקרה וביקורת על ממצאי ותוצאות פעילויות הבקרה והביקורת שבוצעו, מנגנון מעקב אחר החלטות של הנהלה ודירקטוריון, טיפול שוטף בממצאים שעולים בדוחות בקרה, ביקורות פנימיות וחיצוניות, מערך נהלים מקיף (כולל התייחסות לתהליכי בקרה) המכסה את הפעילויות המתבצעות בבנק, תהליכים ממוחשבים עם בקורות ממוכנות מובנות, הערכת אפקטיביות הבקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוחות הכספיים (SOX), מדיניות תגמול הכוללת מנגנון הבא לרסן נטילת סיכונים מעבר לתיאבון לסיכון של הבנק.

בנוסף, מעת לעת מבוצעים תהליכים במטרה להעריך את איכות ואפקטיביות מסגרת הבקרה הפנימית, כך למשל הביקורת הפנימית מעריכה את מסגרת הבקרה הפנימית, בין היתר, באמצעות:

- ביצוע ביקורות פנימיות בהתאם לתוכנית עבודה.
- ביצוע תהליך הערכה שנתית.
- ביצוע סקירה בלתי תלויה על תהליך ה-ICAAP.

ה. מסגרת ניהול סיכון ומסמכי מדיניות

דירקטוריון ונהלת הבנק סוקרים ומאשרים תקופתית מסגרת ניהול סיכון המעוגנת במסמכי מדיניות לניהול סיכון עבור הסיכונים המהותיים בבנק. מסמכים אלה ומסמכי תשתית נוספים, בשילוב עם האסטרטגיה, תוכניות העבודה, מגבלות התיאבון לסיכון והאינדיקטורים מהווים את הבסיס להסדרת תחומי האחריות והסמכות של פונקציות הקשורות לניהול הסיכון ותורמים ליכולת הבנק לנהל סיכונים בצורה אפקטיבית לצורך יישום הוראות בנק ישראל. מסגרת ניהול סיכון מאושרת בוועדות המוסמכות על פי לוח זמנים שנקבע בדירקטוריון ובהתאם ללוח הזמנים שנקבע בחברה האם. מסגרת ניהול סיכון מפרטת את העקרונות, כללי העבודה לניהול סיכונים, תהליכי ניהול סיכונים, מגבלות ותיאבון לסיכון ותשתית לניהול הסיכון. קיימים צעדים משלימים נוספים לרבות: עדכון נהלים ובקורות ליישום המדיניות. תהליך זה מהווה נדבך חשוב במנגנון דיווח המידע על סיכונים לדירקטוריון ולהנהלה.

ו. מסמך סיכונים רבעוני

מסמך סיכונים רבעוני מציג את פרופיל הסיכון בבנק על מנת לאפשר להנהלה ולדירקטוריון לזהות סיכונים מהותיים אליהם חשוף הבנק, ולעקוב אחר פעולות ההנהלה על מנת לוודא שהן עולות בקנה אחד עם תיאבון לסיכון ועם מסגרת ניהול סיכון שאושרה על ידו. האחריות לריכוז התהליך והצגתו לדירקטוריון היא של מנהל הסיכונים הראשי. מסמך סיכונים רבעוני כולל בין היתר: תיאור התפתחות בסביבת הפרופיל הסיכון ובגורמי הסיכון של הבנק לעומת התיאבון לסיכון ומגבלות החשיפה שנקבעו, התייחסות לכלל הסיכונים המהותיים וניתוח של הגורמים בעלי השפעה מהותית על פרופיל סיכון הנוכחי והעתיד של הבנק, פירוט חולשות וליקויים מרכזיים שזוהו בקשר לניהול הסיכונים לרבות אופן הטיפול בהם. טרם דיון במסמך במליאת הדירקטוריון, מתקיימים דיונים מקדימים בוועדת ניהול סיכונים הנהלה ובוועדת ניהול סיכונים דירקטוריון. תהליך זה מהווה נדבך חשוב במנגנון דיווח המידע על סיכונים לדירקטוריון ולהנהלה.

ז. ביקורת פנימית והחברה האם

בבנק פועלת מבקרת פנימית ראשית עצמאית ובלתי תלויה אשר כפופה לדירקטוריון כנדרש בהוראות בנק ישראל. הביקורת הפנימית פועלת בהתאם לתוכנית עבודה רב שנתית המאושרת בוועדת ביקורת דירקטוריון ובמליאת הדירקטוריון. הפעילות מבוצעת תוך שיתוף פעולה מקצועי עם הביקורת הפנימית של החברה האם. המבקרים של הבנק משתתפים בין היתר בכנסים, בימי הדרכה ובמפגשים של מערך הביקורת הפנימית של החברה האם לבחינת סוגיות מקצועיות ותיאום ציפיות בנושאים קבוצתיים, כדוגמת תהליך הסקירה הבלתי תלויה.

ח. אסטרטגיה ותוכניות עבודה

הבנק פועל בהתאם לאסטרטגיה עסקית שנקבעה בבנק, תוך תיאום קבוצתי ודיווח שוטף. דירקטוריון הבנק מתחשב ביעדי האסטרטגיה, במטרות העל, באילוצי התיאבון לסיכון, בתכנון ההון ובתקציב נכסי סיכון של הקבוצה, במדיניות ניהול סיכון כוללת של הקבוצה ובעקרונות ממשל תאגידי של החברה האם, תוך התאמה לאופי הפעילות, סביבת הסיכון ולמבנה ואופי הבנק. השפעת שינויים שחלו וצפויים לחול בסביבת הסיכון נלקחים בחשבון על ידי הדירקטוריון והנהלה בעת הכנת תוכניות העבודה, כמו גם בעת אישור תוכנית אסטרטגית רב שנתית. חטיבת ניהול סיכונים משתלבת באופן מובנה בתהליכים אלה ומעריכה את השפעת תוכניות אלה על פרופיל הסיכון ואת הלימתן לתיאבון לסיכון.

ט. שילוב ניהול סיכונים בתוכניות העבודה

התייחסות רלוונטית להיבטי ניהול סיכונים משולבת בתוכניות עבודה של יחידות הבנק. בין היתר נדרשת התייחסות היחידות לשינויים בסביבת הסיכון, רגולציה, זיהוי הערכה והפחתה של מוקדי סיכון וחולשות. כמו כן, חטיבה לניהול סיכונים מאתגרת את הליך תכנון תוכנית העבודה, בשים לב בין היתר להתאמתה לפרופיל הסיכונים והשתנות סביבות הפעילות וניתוח השפעותיה על מגבלות תיאבון סיכון, היבטי יציבות ותגמול.

י. מעורבות פונקצית ניהול הסיכונים ומנהלי קו הגנה שני בתהליכי קבלת החלטות מהותיות

מנהל הסיכונים הראשי, החשבונאי הראשי והיועצת המשפטית הראשית משתתפים קבועים בשיבות ההנהלה ומעורבים בקבלת החלטות מהותיות. הם שותפים, בין היתר, בתהליכים מהותיים לרוחב הבנק, לרבות פרויקטים מהותיים, בנייה וליווי תוכניות עבודה ותוכניות אסטרטגיות, ובחינת תהליך מוצר חדש. מנהל הסיכונים הראשי מעורב גם בתהליך קביעת סיווגים והוצאות בגין הפסדי אשראי.

יא. מוצר חדש

בטרם הפעלה של מוצרים / פעילויות מהותיים חדשים או שינוי מהותי של פעילות קיימת, מנוהל בבנק תהליך שיטתי, שנועד להבטיח זיהוי והערכה נכונים של סיכונים הגלומים במוצר החדש, תוך בחינת השפעתם על פרופיל הסיכון, בין היתר, באמצעות ספי מהותיות, ווידוא נאותות התשתיות והבקורות התומכות בהפעלתם. התהליך האמור מוסדר במסמך מדיניות ייעודי, בנוהל עבודה ובכלים תומכים המיושמים בבנק ומותאמים למדיניות החברה האם. הטמעת התהליך בבנק תורמת ליכולת לזהות ולהעריך סיכונים חדשים בהתהוותם, ולוודא היערכות וגידור נאותים של הסיכונים, באמצעות תהליכי עבודה תומכים, תשתיות ובקורות. בחלק מהמקרים הבנק נשען על תהליך מוצר חדש שבוצע בחברה האם. תהליך זה כפוף לבקרה ופיקוח של ההנהלה והדירקטוריון ומנוהל בתיאום עם החברה האם.

יב. מבחני קיצון

הבנק משתמש במבחני קיצון צופי פני עתיד ככלי משלים לתהליכי ניהול סיכונים (למשל בסיכון אשראי, סיכון שוק סיכון תפעולי וסיכון סייבר). מבחני קיצון משמשים בתהליך שוטף לזיהוי והערכת מוקדי סיכון ואזורי פגיעות, בין היתר כחלק מהערכת נאותות הלימות ההון (ICAAP) ובעת אתגור תכנון ההון לרבות עמידה במגבלות תיאבון לסיכון שקבע הדירקטוריון. מבחני קיצון מבוצעים על פי הנחיות בנק ישראל ובהתאם למתודולוגיה שנקבעה בקבוצה, בהתאמות הנדרשות לאופי הפעילות של הבנק. הדירקטוריון וההנהלה מעורבים בקביעת מטרות מבחני הקיצון, הגדרת התרחישים ובוחנים את סבירות התוצאות.

יג. פיתוח ותיקוף בלתי תלוי של מודלים

הבנק משתמש במספר מודלים, כגון מודלים סטטיסטיים, התנהגותיים, אקטואריים וכלכליים. שימוש במודלים ומורכבותם חושפים את הבנק לסיכונים המתבטאים, בין היתר, בסיכון לאומדנים מוטעים. הבנק מפחית את הסיכון שבשימוש במודלים על ידי עקרון הפרדת התפקידים בין מפתח המודל והאחראי על השימוש בו, לבין מתקף בלתי תלוי של המודל. פיתוח המודלים מבוצע תוך הקפדה על תיעוד, שימוש זהיר במודל המלווה בבקורות מובנות ותוך מודעות למטרת ולמגבלות המודל.

בסמוך להפעלת מודל בבנק (הנכנס לתכולת ההגדרה לעניין תהליך זה) ואף במהלך חיי המודל (בהתאם לתדירות מבוססת סיכון שנקבעה בבנק), הבנק מנהל תהליך בלתי תלוי לתיקוף או סקירה של מודלים. תיקוף מודל כולל פעולות שתכליתן לוודא כי המודל פועל באופן תקין, בהתאם למטרות ולשימושים להם יועד. בתהליך התיקוף נבחנים, בין היתר, הקלט, העיבוד, הנתונים, הפרמטרים, הנחות היסוד, המתודולוגיה, הבקורות, מגבלות המודל, תוצאות המודל והשימוש בהם. הבנק פועל בהתאם למדיניות ניהול סיכון במודלים המאושרת בדירקטוריון. הבנק מתחזק קטלוג מודלים ומגבש תוכנית עבודה רב שנתית בתיאום חברת האם, הכוללת תהליכי בקרה בתדירות ובתעדוף שנקבעים בהתאם לפרופיל סיכון המודל, ולשינויים במודלים או בסביבת הסיכון. תהליכים אלה מתבצעים בהלימה להנחיות בנק ישראל ולמתודולוגיה של החברה האם. בחלק מהמקרים הבנק נשען על תיקוף שנעשה בחברה האם.

יד. תרבות ניהול סיכונים וציות

הבנק שוקד באופן מתמיד על שיפור והטמעת תרבות ניהול סיכונים וציות לצד טיפוח והטמעה של קוד אתי המתווה ערכי יסוד התומכים בתרבות סיכון ראויה והתנהגויות ונורמות רצויות בבנק, ורואה בציות למסגרת ניהול הסיכון חלק משמעותי מתוכניות הפיתוח המקצועי, ההערכה, הקידום והתגמול של העובדים. הבנק פועל לשיפור הטמעת תרבות ניהול סיכונים וציות במטרה לבסס תרבות סיכון נאותה התומכת בניהול סיכונים אפקטיבי, מקדמת נטילת סיכונים נאותה, ומבטיחה זיהוי, מדידה וטיפול כנדרש בסיכונים השונים, תוך הטמעת ערכי הוגנות והגינות בבנק.

תרבות ניהול סיכונים וציות משפרת הוגנות והגינות, התנהלות מול גורמים פנימיים וחיצוניים, מסייעת להמשיך ולחזק את הקשר עם הלקוחות והקהילה ואת השירות לציבור, וכן לשפר את הקשר עם נותני שירותים וספקים, גורמי פיקוח וגורמים חיצוניים אחרים. תרבות כזו תומכת גם בתקשורת אפקטיבית בין קווי ההגנה, בשיפור ההבנה והמקצועיות בנושאי ניהול סיכונים וציות ובשיפור ההתנהלות וההתנהלות. הבנק מייחס חשיבות לשיפור הטמעת התרבות אשר, בדומה לתרבות תאגידית, מתפתחת לאורך זמן.

ד) הסיכונים המתפתחים המהותיים

בהתאם להמלצות ה-FSB, סיכון מוביל מוגדר כהתפתחות המתרחשת בסביבה העסקית של הבנק, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאותיו בשנה הקרובה. סיכון מתפתח הינו סיכון לגבי יש אי וודאות לגבי מועד התגבשותו לכלל התרחשות בעלת השפעה מהותית על הבנק. להלן יובאו פרטים בדבר סיכונים מובילים ומתפתחים המהותיים ביותר.

סיכון הונאות (חדש) - בשנים האחרונות ניכרת עליה גוברת בהיקף ניסיונות ההונאה במערכת ובסך נזקי ההונאה לבנק וללקוחות, וכן עליה במורכבות ובתחכום ההונאות. בבנק ננקטים צעדים לחיזוק תהליכי אימות ולצמצום חשיפות, תוך שילוב יכולות הגנה מתקדמות, לצד בקורות וניטור מוגבר.

סיכון סביבת המקור - פגיעת המלחמה בכלכלה המקומית ואי הוודאות לגבי נגזרות ההשפעה העתידית, לצד צפי להורדת דרוג האשראי של המדינה וצפי לירידת ריבית, מעלים את הצפי לפגיעה בהכנסות, בכוח החזר של הלוואים וברווחיות המערכת הבנקאית. זאת, לצד היבטים גיאופוליטיים, המשפיעים על הכלכלה העולמית והמקומית ועל השווקים. השלכות סביבת המקור משפיעות בעיקר על סיכונים אשראי, השקעות, שוק ונזילות, סייבר ומודלים.

סיכונים המודל העסקי - אתגרי סביבת המקור, בכללם שחיקת מקורות המימון ושחיקת המרווחים, לצד שינויים בסביבת הפעילות הנובעים, בין היתר, מהאצה בהתפתחויות הטכנולוגיות, והגברת התחרות במערכת הבנקאית והחוץ בנקאית, במקביל להגברת השקיפות הצרכנית והיבטי הוגנות במערכת הבנקאית ושינוי בציפיות הצרכנים.

כנגזרת, הדינמיות, התחרות, אי הוודאות וקצב השינויים, מובילים לעליה בסיכון המודל העסקי (המהווה חלק מהסיכון האסטרטגי) ומחייבים את הבנק לגבש תכניות עבודה בתנאי אי וודאות, לקדם מהלכי התייעלות ופתרונות מגוונים למימוש פוטנציאל הצמיחה גם בראייה צופה פני עתיד.

בהתאם, הבנק, כחלק מהקבוצה, ממקד מדי שנה את התכנית האסטרטגית, בדגש על המשך ריכוז המאמצים במיקודים האסטרטגיים, לצד בחינה מתמדת של שינויים בסביבת הסיכון.

שינויים אלו, בדגש על פרויקטים של חדשנות וטכנולוגיה, מובילים מטבע הדברים גם לעליה בסיכונים צדדים שלישיים (שרשרת האספקה, אבטחת איכות ובקורות, סיכונים סייבר, הונאות, דלף מידע והגנת הפרטיות). הבנק פועל לשיפור מתמשך של הכלים התומכים בניהול הסיכון, לרבות עדכון מסמכי מדיניות, יצירת סטנדרטיזציה, תהליכים והסדרה חוזית וכן ביצוע תהליכי מוצר חדש למוצרים או פעילויות חדשים.

סיכונים סייבר ואבטחת מידע - סיכון הסייבר ממשיך להוות אחד האיומים המשמעותיים והמתפתחים בעולם בכלל ובמערכת הבנקאית בפרט. רמת התחכום גוברת, וגם מורכבות ההתקפה ומגוון השיטות ומעורבות של גורמי פשע מאורגן ושלוחי ממשלות. בשל התחרות העסקית והשאפה להתייצב בחזית הטכנולוגית, התעצם היקף הפריסה של שירותים המבוססים על מחשוב החשופים לעולם הסייבר (כדוגמת בנקאות פתוחה, שירותי מחשוב בענן, מעבר לעבודה מרחוק ועוד) דבר העלול להביא להחרפת האיום. הבנק פועל בתיאום קבוצתי בתחום זה מתוך הבנת המשמעות של התממשות האיומים על פעילות הבנק, זמינות השירותים והמוניטין. הנהלת הבנק והדירקטוריון מקצים משאבים מרובים לצורך התמודדות עם סיכונים הסייבר ואבטחת המידע, כולל מעורבותם הישירה והשתלבות בתוכניות קבוצתיות בנושא.

המדיניות, המתודולוגיות והכלים התומכים בניהול הסיכון, מתעדכנים ומתפתחים באופן שוטף, תוך מתן דגש לשיפור מתמשך של כלי הניטור וההגנה בפני איומים פנימיים וחיצוניים והיערכות למתן מענה מידי לאירועים. זאת במקביל לדיאלוג קבוצתי עם הרגולטור ועם מערך הסייבר הלאומי.

סיכוני מודלים - הדגש ההולך וגובר על בנקאות דיגיטלית, בנקאות בתקשורת ובנקאות פתוחה, לצד הגברת ציפיות הקוחות להשאת ערך, לתובנות ולמוצרים מותאמים, זמינים ומידיים, כמו גם דרישות הרגולטור, מובילות לכך שארגונים בכלל והמערכת הבנקאית בפרט הופכים יותר ויותר מבוססי דאטה ומודלים, לרבות הטמעת מודלים מתקדמים מבוססי בינה מלאכותית ולמידת מכונה. היבטים אלו מייצרים אתגרים מתפתחים הן בתחום פיתוח המודלים והן בתחומי התיקוף וניהול סיכוני המודלים. בנוסף לאתגרים של הגנה על הפרטיות ואבטחת מידע.

סיכון סביבה ואקלים - בשנים האחרונות גברה המודעות הציבורית והתייחסות הרגולציה לנושא סיכוני סביבה ואקלים והשפעותיהם על המערכת הבנקאית והפיננסית. אסדרת הנושא החלה בשנת 2009, והורחבה בעת האחרונה לאור המיקוד הרגולטורי והעולמי בתחום (בדגש על תחומי האשראי וההשקעות). ביוני 2023 פורסם נב"ת בעניין זה.

הסיכון הסביבתי הינו סיכון "מתפתח". בראיה זו, ובמסגרת היערכותו לניהול הסיכון ושילובו כחלק מתהליכי ניהול הסיכונים, מבצע הבנק בשיתוף עם חברת האם הסדרה של פעילותו בנושא תוך בחינה והטמעה של פרקטיקות מקובלות בעולם.

סיכוני הגנת הפרטיות - היבטי הגנת הפרטיות ממשכים לצבור תאוצה וחשיבות בישראל ובעולם, על רקע הגברת השימוש בדיגיטל וההתפתחויות בטכנולוגיות האוספות מידע המאפשרות לעבד ולנתח כמויות גדולות של מידע במהירות, הרגולציה בנושא מתפתחת ומעורבות הרשות להגנת הפרטיות גוברת (תיקון 14 לחוק הגנת הפרטיות, תקנות חדשות וכו'), על כן הנושא זוהה על ידי הבנק כסיכון מתפתח. בהתאם הבנק גיבש מדיניות בנושא ומשקיע מאמצים ביישום האסדרה ובהטמעת היבטי הגנת הפרטיות בתהליכים, במערכות, במודלים, וכן הדרכות ולומדות לעובדי הבנק.

הבנק פועל לשמירה על האיזון הראוי בין השימוש במידע לצרכי הבנק לבין שמירה על היבטי הגנת הפרטיות של לקוחותיו, עובדיו וספקיו.

בעת תכנון והטמעת פרויקט ו/או מוצרים ו/או טכנולוגיות ו/או שירותים ו/או מודלים חדשים, הכרוך באיסוף מידע אישי או בשימוש בו, הבנק לוקח בחשבון את הצורך בתכנון פרטיות מובנה באותו תהליך (Privacy By Design) בכל הנוגע לאיסוף הסכמות, וידוא הגנה נאותה על מידע רגיש והגנות מפני פוטנציאל לדלף מידע ומחיקה אוטומטית של מידע עודף.

לפרטים נוספים בדבר [פרופיל סיכון](#) ולפרטים בדבר טבלת גורמי סיכון, ראה [בפרק ג' לדוח הדירקטוריון וההנהלה – "סקירת הסיכונים"](#).

ה) סקירת נכסי סיכון משוקללים

להלן סקירה כללית על סך נכסי הסיכון המשוקללים (RWA) היוצרים את המכנה של דרישות ההון מבוססות סיכון במיליונים.

	א	ב	ג	ד
	נכסי סיכון משוקללים		דרישות הון מזעריות*	
	31/12/2023	30/09/2023	31/12/2023	30/09/2023
1 סיכון אשראי (גישה סטנדרטית) *	34,491	34,097	4,311	4,262
6 סיכון אשראי של צד נגדי (גישה סטנדרטית)	118	127	15	16
10 התאמה בגין סיכון אשראי (CVA)	95	158	12	20
15 סיכון סילוק (Settlement risk)	-	-	-	-
16 חשיפות איגוח (גישה סטנדרטית)	-	-	-	-
25 סכומים מתחת לספי הניכוי (כפופים למשקל סיכון 250%)	1,445	1,435	181	179
סך הכל סיכון אשראי	36,149	35,817	4,519	4,477
20 סיכון שוק (גישה סטנדרטית)	28	12	3	2
24 סיכון תפעולי	3,828	3,610	479	451
27 סך הכל	40,005	39,439	5,001	4,930

* סיכון האשראי הנ"ל אינו כולל סיכון אשראי צד נגדי, התאמה בגין סיכון אשראי, סיכון סילוק, חשיפות איגוח וסכומים מתחת לספי הניכוי.

ביחס ליום 30.09.23 לא זוהו הבדלים מהותיים. להרחבה על הקשר בין המאזן לרכיבי ההון הפיקוחי, להבדלים בין החשיפה החשבונאית לחשיפה הפיקוחית ולהבהרות בין סכומי החשיפה החשבונאית לסכומי החשיפה הפיקוחית [ראה תוספת א' בהמשך לדוח זה](#).

(ו) תנועות בנכסים משוקללים בסיכון

להלן ריכוז תנועות ושינויים של נכסים משוקללים בסיכון במיליונים :

לתקופה של שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022	לתקופה של שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023	
31,820	36,543	סך נכסי סיכון תחילת תקופה
2,727	3,032	מזה : נכסי סיכון תפעולי
12	32	מזה : נכסי סיכון שוק
29,081	33,479	מזה : נכסי סיכון אשראי CVA+
		שינוי ביתרת נכסי סיכון אשראי
3,747	2,337	ניצולים (אשראי מאזני)
(11)	(22)	אג"ח
32	33	נגזרים
172	129	מסגרות
84	11	ערבויות
333	134	נכסים אחרים
4,357	2,622	סה"כ
41	48	שינוי ב-CVA
33,479	36,149	יתרת סגירה נכסי סיכון אשראי + CVA
20	(4)	שינוי נכסי סיכון שוק
305	796	שינוי נכסי סיכון תפעולי
36,543	40,005	סה"כ נכסי סיכון

הרכב ההון

(א) הרכב הון פיקוחי

31/12/2022		31/12/2023		במיליוני ₪	
הפניות למאזן הפיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	הרכב הון פיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	הרכב הון פיקוחי	
הון עצמי רובד 1 : מכשירים ועודפים					
15.1.1 15.1.4	-	203	-	203	1 הון מניות רגילות שהונפק ע"י התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1
15.1.2	-	4,197	-	5,174	2 עודפים לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרו לאחר תאריך המאזן
15.1.3 15.1.4	-	(345)	-	(400)	3 רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי
-	-	-	-	-	4 מכשירי הון עצמי רובד 1 שהונפקו ע"י התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
-	-	-	-	-	הזרמות הון קיימות מהמגזר הציבורי שיוכרו עד ליום 1.1.2018
-	-	-	-	-	5 מניות רגילות שהונפקו ע"י חברות בת של התאגיד הבנקאי שאוחדו והמוחזקות ע"י צד ג' (זכויות מיעוט)
15	-	4,055	-	4,977	6 הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
הון עצמי רובד 1 : התאמות פיקוחיות וניכויים					
-	-	-	-	-	7 התאמות יציבותיות להערכות שווי
-	-	-	-	-	8 מוניטין בניכוי מיסים נדחים לשלם, אם רלוונטי
6	-	(1)	-	(1)	9 נכסים לא מוחשיים אחרים למעט זכויות שירות למשכנתאות, בניכוי מיסים נדחים לשלם
-	-	-	-	-	10 מיסים נדחים לקבל שמימושם מתבסס על רווחיות עתידית, למעט מיסים נדחים לקבל הנובעים מהפרשי עיתוי
-	-	-	-	-	11 סכום הרווח הכולל האחר בגין גידורי תזרים מזומנים של פריטים שאינם מוצגים במאזן לפי שוויים ההוגן
-	-	-	-	-	12 פער שלילי בין הפרשות להפסדים צפויים
-	-	-	-	-	13 גידול בהון העצמי הנובע מעסקאות איגוח
13.1	-	-	-	-	14 רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההוגן של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי (DVA). בנוסף, בהתייחס להתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, יש לגרוע את כל התאמות השווי החשבונאיות הנובעות מסיכון האשראי העצמי של הבנק

31/12/2022		31/12/2023			
במיליוני ₪					
הפניות למאזן הפיקוחי	סכומים שלא נוכחו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	הרכב הון פיקוחי	סכומים שלא נוכחו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	הרכב הון פיקוחי	
	-	-	-	-	עודף יעודה על עתודה, בניכוי מיסים נידחים לשלם שיסולקו אם הנכס יהפוך לפגום או ייגרע בהתאם להוראות הדיווח לציבור
	-	-	-	-	השקעה עצמית במניות רגילות, המוחזקות באופן ישיר או עקיף (כולל התחייבויות לרכוש מניות בכפוף להסכמים חוזיים)
	-	-	-	-	החזקות צולבות הדדיות במניות רגילות של תאגידים פיננסיים
	-	-	-	-	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקות התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי
5.3	-	-	-	-	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקות התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי
	-	-	-	-	זכויות שירות למשכנתאות אשר סכומן עולה על 10% מהון עצמי רובד 1
8.1.1	-	(191)	-	(64)	מיסים נידחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי, אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1
	-	-	-	-	סכום זכויות שירות למשכנתאות, מיסים נידחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי וההשקעות בשיעור העולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו ע"י תאגידים פיננסיים, העולה על 15% מהון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי
	-	-	-	-	מזה: בגין השקעות בשיעור העולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו ע"י תאגידים פיננסיים
	-	-	-	-	מזה: בגין זכויות שירות למשכנתאות
	-	-	-	-	מזה: מיסים נידחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי
8.1.1	-	183	-	122	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
	-	-	-	-	מזה: בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים
	-	-	-	-	מזה: בגין זכויות שירות למשכנתאות
8.1.1	-	183	-	122	מזה: התאמות פיקוחיות נוספות להון עצמי רובד 1. שלא נכללו במסגרת סעיפים 26 א ו- 26 ב.
	-	-	-	-	ניכויים החלים על הון עצמי רובד 1 מאחר ואין בהון רובד 1 נוסף והון רובד 2 די הון בכדי לכסות על הניכויים
	-	(9)	-	57	סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1
	-	4,046	-	5,034	הון עצמי רובד 1

23

31/12/2022		31/12/2023			
במיליוני ₪					
הפניות למאזן הפיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	הרכב הון פיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	הרכב הון פיקוחי	
-		12.50%		12.50%	71 יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)					
-	-	-	-	-	72 השקעות בהון של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות הבנות שלהם), שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה
-	-	-	-	-	73 השקעות בהון עצמי רובד 1 של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה
-	-	-	-	-	74 זכויות שירות למשכנתאות (בניכוי מסים נדחים לשלם)
8.1.1	-	405	-	498	75 מיסים נדחים לקבל שנוצרו מהפרשי עיתוי שהם מתחת לסף ההפחתה
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2					
4.1 14.2	-	588	-	646	76 הפרשה כשירה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה
-	-	414	-	448	77 התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית
-	-	-	-	-	78 הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות לפי גישת הדירוגים הפנימיים, לפני יישום התקרה
-	-	-	-	-	79 התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 לפי גישת הדירוגים הפנימיים
מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר					
-	-	-	-	-	80 סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון עצמי רובד 1 הכפופים להוראות המעבר (בהתאם להוראות המעבר בהוראה 299)
-	-	-	-	-	81 סכום שנוכה מהון עצמי רובד 1 בשל התקרה
-	-	-	-	-	82 סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון עצמי רובד 1 נוסף הכפופים להוראות המעבר (בהתאם להוראות המעבר בהוראה 299)
-	-	-	-	-	83 סכום שנוכה מהון עצמי רובד 1 נוסף בשל התקרה
-	-	-	-	-	84 סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר (בהתאם להוראות המעבר בהוראה 299)
-	-	-	-	-	85 סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה

להרחבה ראה הפירוט בתוספת א' המבהירה את [הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי](#).

(ב) מידע נוסף על הון והלימות הון - תנועות בהון הפיקוחי, הערכת הלימות ההון ותכנון ההון
1. תנועות בהון הפיקוחי

לתקופה של שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022	לתקופה של שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023	
במיליוני ₪		
3,796	4,046	הון עצמי רובד 1 - יתרה לתחילת התקופה
(80)	-	התאמת יתרת הפתיחה של ההון בשל השפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL)
601	977	רווח נקי בתקופה
-	-	דיבידנד ששולם בתקופה
(237)	(55)	שינויים ברווח כולל אחר
(34)	66	שינויים בהתאמות הפיקוחיות בגין הון עצמי רובד 1
4,046	5,034	הון עצמי רובד 1 - יתרה לסוף התקופה
663	924	הון רובד 2 - יתרה לתחילת התקופה
350	-	הנפקה / שיערוך כתבי התחייבות נדחים או מכשירי הון אחרים מוכרים
(143)	-	פירעון כתבי התחייבות נדחים ו/או השפעת הוראות המעבר
54	34	שינוי בהפרשה הקבוצתית המוכרת בהון
924	958	הון רובד 2 - יתרה לסוף התקופה
4,970	5,992	הון כולל כשיר לסוף התקופה

2. הערכת הלימות ההון

א. הוראות בנק ישראל

על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 201, נדרשים התאגידים הבנקאיים (ובכללם הבנק), לשמר יחס הלימות הון רובד ראשון שלא יפחת מ- 9% יחס הלימות הון כולל, בשיעור של 12.5% לפחות. בהתאם להוראת בנק ישראל ביום 28.9.2014 תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 329, בו נקבעה לכל אחד מהתאגידים הבנקאיים דרישת הון נוספת ליחס הון העצמי רובד 1 (מעבר למגבלות בשיעור 9%), בשיעור המהווה 1% מהיקף תיק ההלוואות לדיר של כל אחד מהתאגידים הבנקאיים, לפיכך יחס ההון המזערי הנדרש מהבנק הינו 9.23%.

ב. גורמים המשפיעים על הערכת הלימות ההון

- המגבלות שנקבעו על ידי בנק ישראל ודירקטוריון הבנק.
- יחס הלימות ההון הנוכחי על פי כללי המדידה שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211.
- תיאבון לסיכון של הבנק ממנו נגזרות תוכניות העבודה העסקיות של הבנק, המתווה את ההתפתחות הצפויה בנכסי סיכון של הבנק.
- אומדנים לגבי התפתחות הרווחיות בבנק.
- המגבלות והקריטריונים להכרה בכתבי התחייבות כ"הון רובד שני".
- הערכה לגבי דרישות הון נוספות בגין סיכונים הגלומים בפעילות הבנק, שלא נכללו בנדבך הראשון, לרבות בחינת השלכותיהם של תרחישי קיצון על הלימות הון של הבנק – ראה גם תהליך ICAAP.
- השלכות הנובעות מיישום כללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית בנושא "זכויות עובדים" על ההון העצמי של הבנק.
- התאמות לשווי שוק של ניירות ערך בתיק הזמין למכירה.

ג. תהליך הערכה עצמית להערכת נאותות הלימות ההון - ICAAP

הבנק מקיים תהליך בחינה של רמת הון מזערי נדרש בכדי לתמוך במכלול הסיכונים הגלום בפעילויותיו בעת הנוכחית ובטווח הנראה לעין במצב עסקים רגיל ובהתאם לתרחישי קיצון. תוצאות בחינה זו נכללות ב"מסמך ICAAP" שנידון בדירקטוריון, בתדירות שנתית.

3. תכנון ההון

הדירקטוריון מתווה אסטרטגיה עסקית, מסגרת ניהול סיכון ותיאבון לסיכון תוך התחשבות במשאבי ההון, במקורות המימון ובהתחייבויותיו של הבנק לרבות דרישות ומגבלות רגולציה קיימות וצפויות. המגבלות נקבעות על ידי ההנהלה והדירקטוריון, כך שיהיו גבוהות מיחסי ההון המזעריים הרגולטורים ומתוך ראייה כוללת של הליך הערכת נאותות הלימות ההון [ICAAP](#). להלן המגבלות שנקבעו ע"י הדירקטוריון:

- יחס הלימות ההון ברובד הראשון, לא יפחת משיעור של 9.5%.
- יחס הלימות ההון הכולל לא יפחת משיעור של 12.8%.

במטרה להבטיח עמידה ביחסי הלימות הון שנקבעו, הבנק מחזיק כרית הונית מעבר ליעדי וצורכי ההון השוטפים לרבות כלים לחיזוק ההון וטיפול בעת משבר. יתרה מכך, הבנק פועל לכוון את פעילותו השוטפת כך שהרווחיות השוטפת ממנה תשרת לפחות את הגידול בנכסי הסיכון הנדרשים לו לצורך עמידה ביעדיו ובתקציב נכסי הסיכון של הבנק ושל הקבוצה הבנקאית.

הבנק מבצע ניטור שוטף ובקרה על יחסי ההון, וכן מתכנן ומנהל את ההון בראייה צופה פני עתיד, הן במסגרת דיווחים חודשיים להנהלה והן במסגרת פורום תכנון הון יעודי על בסיס רבעוני, במטרה לתמוך ביעדי הצמיחה של הבנק. הואיל וכתבי ההתחייבות שהונפקו על ידי הבנק בעבר הופחתו בהדרגה עד לשנת 2021, הנפיק הבנק לחברה האם כתבי התחייבות הכוללים "מנגנונים לספיגת הפסדים" ("COCO") להלן פירוט של כתבי התחייבות אלה נכון למועד הדיווח:

- ביום 1 בדצמבר 2019 סך של 160 מיליון ₪.
- ביום 25 באפריל 2022 סך של 250 מיליון ₪.
- ביום 29 ביוני 2022 סך של 100 מיליון ₪.

תוצאות יחסי ההון מפעילות שוטפת, תכנון צופה פני עתיד של יחסי ההון ואירועים מהותיים אחרים הקשורים בניהול ההון נסקרים ומוצגים בדירקטוריון הבנק אחת לרבעון.

ניתוח רגישות של יחס הלימות ההון לנכסי סיכון ולהון עצמי רובד 1:

נכסי הסיכון מסתכמים לסוף דצמבר 2023 בסך של כ- 40.0 מיליארד. כל גידול של 1 מיליארד בנכסי סיכון, יקטין את יחס ההון העצמי רובד 1 ב- 0.30% ואת יחס ההון הכולל ב- 0.37%. הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2023 מסתכם לסך של כ- 5.0 מיליארד ₪ וההון הכולל מסתכם לסך של כ- 6.0 מיליארד ₪. גידול בהון עצמי רובד 1 בהיקף של 100 מ' ₪ יגדיל את יחס ההון העצמי רובד 1 ואת יחס ההון הכולל ב- 0.25%.

במסגרת תכנון ההון אשר אושר בדירקטוריון קיימת תוכנית פיננסית לחיזוק הלימות ההון, במסגרתה מוצגים העקרונות והכלים הנמצאים ברשות הבנק, להתמודדות עם מצבים של פגיעה משמעותית ביחסי ההון עקב משבר פיננסי. כמו כן, פועלים הגורמים האחראיים לניהול הכלים להתמודדות עם המשבר, כל אחד בהתאם לתחומי אחריותו, במהלך עסקים רגיל. בהלימה לתוכנית זו, הגורמים העסקיים מגבשים תוכניות מענה פרטניות להתמודדות עם משבר פיננסי.

להרחבה בנושא ראה [דוח הדירקטוריון וההנהלה](#).

יחס המינוף

(א) השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף
להלן נתונים למדידת חשיפת יחס המינוף כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 218, במיליוני ₪:

31/12/2022	31/12/2023		
64,786	63,789	סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים	1
-	-	התאמות בגין השקעות ביישויות בתחום הבנקאות, הפיננסים, הביטוח, המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים פיקוחיים	2
-	-	התאמות בגין נכסי נאמנות שהוכרו במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור, אך לא נכללו במדידת החשיפה של יחס המינוף	3
87	184	התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים	4
-	-	התאמות בגין עסקאות מימון ניירות ערך	5
2,968	3,076	התאמות בגין פריטים חוץ מאזניים (לאחר המרה לסכומים שווי ערך אשראי)	6
554	787	התאמות אחרות	7
68,395	67,836	סך הכל חשיפה לצורך יחס המינוף	8

במהלך תקופת הדוח חל קיטון בשיעור של כ 1% בסך החשיפות לעניין יחס המינוף.

(ב) יחס המינוף

	31/12/2022	31/12/2023	במיליוני ₪
חשיפות מאזניות			
1	65,352	64,503	נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות ביטחונות והפרשה קבוצתית)
2	(99)	-	סכומים בגין נכסים שנוכו לצורך קביעת הון רובד ראשון
3	65,253	64,503	סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)
חשיפות בגין נגזרים			
4	69	97	עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים (לדוגמא: לאחר הפחתה של בטחון משתנה במזומן כשיר)
5	105	160	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
6	-	-	גילום (gross-up) ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מהנכסים המאזניים בהתאם להוראות הדיווח לציבור
7	-	-	ניכויים של נכסי חייבים בגין בטחון משתנה במזומן שניתן בעסקאות בנגזרים
8	-	-	רגל צד נגדי מרכזי פטורה של חשיפות מסחריות שסולקו על ידי הלקוח
9	-	-	סכום נקוב אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו
10	-	-	קיוזים רעיוניים אפקטיביים מתואמים וניכויי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו
11	174	257	סך חשיפות בגין נגזרים
חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך			
12	-	-	נכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך (ללא הכרה בקיוזים), לאחר התאמות בגין עסקאות שמטופלות כמכירה חשבונאית
13	-	-	סכומים שקוּזוּ של מזומן לשלם ושל מזומן לקבל מנכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך
14	-	-	חשיפת סיכון אשראי של צד נגדי מרכזי בגין נכסי מימון ניירות ערך
15	-	-	חשיפות בגין עסקאות כסוכן
16	-	-	סך חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך
חשיפות חוץ מאזניות אחרות			
17	9,668	10,406	חשיפה חוץ מאזנית בערך נקוב ברוטו
18	(6,700)	(7,330)	התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי
19	2,968	3,076	סך חשיפה חוץ מאזנית
הון וסך החשיפות			
20	4,046	5,034	הון רובד ראשון
21	68,395	67,836	סך החשיפות
יחס המינוף			
22	5.9%	7.4%	יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218

יחס המינוף ליום הדוח עלה ב 1.5% לעומת סוף שנה קודמת. היקף החשיפות קטן בכ- 1% ובהון המשמש ליחס המינוף חל גידול בשיעור של כ- 24%.

סיכון אשראי

א) מידע כללי על סיכון אשראי

סיכון אשראי הינו סיכון להיווצרות הפסדים כתוצאה מחוסר יכולת של לווה או צד נגדי לעמוד בהתחייבויותיו, בחלקן או במלואן. תפיסת ניהול סיכון אשראי בבנק מכוונת להבטיח איזון נאות בין גורמים עסקיים היוצרים באופן ישיר את החשיפה לסיכון אשראי ומנהלים אותה, לבין גורמים העוסקים בפיקוח, בקרה והערכת סיכונים בלתי תלויה ולבין גורמים העוסקים בביקורת. ניהול סיכון אשראי בבנק כולל את ניהול סיכון אשראי צד נגדי, ריכוזיות וסיכון סביבה. יובהר כי המידע המוצג בחלק זה כולל פריטים שחלה עליהם מסגרת באזל לסיכון אשראי בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 203. חלק זה אינו מתייחס ל:

- דרישות ההון הקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי ודרישות ההון הקשורות להתאמה בגין סיכון אשראי (CVA). אלה מטופלות בחלק ["סיכון אשראי של צד נגדי"](#).
- דרישות ההון הקשורות לסיכון סילוק (Settlement risk).
- סכומים מתחת לספי הניכוי הכפופים למשקל סיכון 250%.

ב) המודל העסקי וביטוי במרכיבי פרופיל סיכון האשראי

לאור הערכת סיכונים האשראי, בצד הניסיון וההתמחות שצבר הבנק במהלך השנים, ניתן דגש בשנים האחרונות להרחבת הפעילות הבנקאית במגזרי הפעילות הקמעונאי, המסחרי והנדל"ן, תוך הפחתת הפעילות במגזר העסקים הגדולים.

חיתום אשראי ללקוח עסקי מוגדר באמצעות מסמכי מדיניות, נהלים, סמכויות ותהליכי עבודה. תהליך חיתום אשראי כולל: ממשק בין לקוח לגורם אשראי, כתיבת בקשת אשראי, ניתוח בקשה, דיון ואישור הבקשה בהתאם למדרג סמכויות האשראי, מתן האשראי ולאחר מכן בקרה שוטפת על תיק הלקוח. במסגרת חיתום האשראי מבוצע ניתוח כלכלי ועסקי של הלקוח לצורך איתור והערכת סיכון אשראי בפעילותו ובחשיפת הבנק אליו ואל צדדים קשורים אליו, ככל שקיימים. באישור אשראי עסקי נבחנים היבטים כגון מטרת האשראי, היקף אשראי מבוקש, [מח"מ](#) אשראי, כושר פירעון, חוסן פיננסי, טיב הביטחונות, הענף, דירוג הלקוח וניסיון העבר עימו.

אשראי צרכני מאופיין בסכומים קטנים יחסית ובפיזור גבוה. מתודולוגיה ונהלים המתייחסים לבקשות [אשראי ללקוחות פרטיים](#) מתמקדים בהכרת הלקוח וצרכיו הן ממקורות פנימיים של הבנק והן ממאגרי מידע חיצוניים וביכולת ההחזר שלו. כמו כן, נעשה שימוש במודל דירוג (Credit Scoring) לצורך קביעת דירוג והמלצת אשראי ללקוחות קיימים. בתחום ההלוואות לדירוג, חיתום האשראי מתבצע תוך בחינת עמידת הלווה בכללי הרגולציה ובחינה מעמיקה של הלווה, בדגש על יכולת החזר שלו, בחינת העסקה, מטרותיה והבטוחה המשועבדת בגין האשראי.

ג) מדיניות ניהול הסיכון האשראי

לבנק מדיניות ניהול סיכון אשראי ומדיניות ואסטרטגית אשראי אשר נועדו בין היתר, לצמצם סיכון לפגיעה באיכות תיק האשראי ולגידור הסיכונים הגלומים בו. מדיניות ניהול הסיכון ומדיניות ואסטרטגית האשראי מעוגנים במסמכי מדיניות ייעודיים, אשר הדירקטוריון מאשר אחת לשנה ונערכים בהתאמה לדרישות המופיעות בהוראות ניהול בנקאי תקין. במהלך השנה הבנק בוחן שינויים בסביבת הפעילות באופן שוטף ופועל לשינוי מדיניות בעת הצורך.

מדיניות ניהול הסיכון האשראי ומדיניות האשראי מגדירות את התיאבון לסיכון, מגבלות החשיפה הפנימיות ואופן ניהול הסיכון. המסגרת כוללת הגדרות של מינוחי סיכון, תיאור מבני של ממשל ניהול סיכון תוך הפרדה ברורה בין שלושת קווי ההגנה, אחריות וסמכות של גורמים המעורבים בניהול הסיכון, מתודולוגיות וכלים לזיהוי למדידה להערכה ולניטור סיכון, תיאור תהליכים התומכים בניהול סיכון אפקטיבי, כלים, בקורות ומנגנוני דיווח. מסגרת ניהול הסיכון מבוססת על מסגרת ניהול סיכון של החברה האם, בהתאמות הנובעות מאופי הפעילות והמבנה של הבנק. המסגרת לניהול הסיכון תואמת להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל. מטרת מדיניות ניהול הסיכון הינה להוות מסגרת לניהול סיכון אשראי ולהשגת תשואה הולמת ביחס לפרופיל הסיכון, תוך הלימה למגבלות ולתיאבון לסיכון שמתווה הדירקטוריון.

מסמך אסטרטגית ומדיניות האשראי מתווים את עקרונות האשראי העיקריים בבנק, מהם נגזרים נוהלי האשראי, היעדים, המגבלות והבקורות עליהם מתבצע מעקב וניטור. מדיניות האשראי מתייחסת בין היתר לענפי משק, ריכוזיות לוויים, מוקדי סיכון, עקרונות מתן אשראי, כללים לדירוג ולתמחור, היבטים שונים בתחום חיתום האשראי לרבות קביעת מדרג סמכויות, חשיפה לסיכונים סביבתיים וכללים להפחתת סיכון אשראי על ידי ביטחונות או אמצעים אחרים והטיפול בהם.

ד) המבנה והמערך הארגוני של ניהול הסיכון האשראי ופונקצית הבקרה

ממשל ניהול סיכון אשראי מבוסס על שלושה קווי הגנה - ראה [מבנה ממשל תאגידי של ניהול סיכונים, תהליכים ופונקציות מפתח לעיל](#).

המבנה הארגוני, אשר באמצעותו מנוהל סיכון האשראי בבנק, כולל את הגדרת הסמכות והאחריות של הגורמים המעורבים בניהול הסיכון לרבות הדירקטוריון, ההנהלה, ושלושת קווי ההגנה נפרדים. מבנה זה כולל גם את הגדרת הסמכות והאחריות של הגורמים המעורבים בניהול ופיקוח סיכון האשראי בבנק- הדירקטוריון, ההנהלה, ושלושת קווי ההגנה. מנהל החטיבה לבנקאות מסחרית הינו קצין האשראי בבנק האחראי לניהול הסיכון האשראי בקו ההגנה הראשון.

1. הקשרים בין הפונקציות לניהול סיכון אשראי, בקרת סיכונים, ציות וביקורת פנימית.

קו הגנה ראשון כולל חטיבות עסקיות הנוטלות סיכון אשראי ומקיימות סביבת בקרה פנימית. בהתאם לעיקרון הפרדת תפקידים, הבנק מפעיל מספר יחידות בקרה ייעודיות המקיימות תהליכי בקרה מבוססת סיכון, בין היתר אחר חידושי מסגרות אשראי, מעקב ספציפי אחר לוויים, חריגים, בדיקת מסמכי האשראי.

קו הגנה שני במסגרת פונקצית ניהול הסיכונים, כולל יחידות בקרה בלתי תלויות המקיימות בקרה מבוססת סיכון, בין היתר על מדגמי בקשות אשראי, נאותות דירוג לוויים, נאותות סיווג חובות בעיתיים והפרשות להפסדי אשראי. לצד פעולות אלה חטיבת ניהול הסיכונים אחראית לגיבוש מסמך אסטרטגיה ומדיניות האשראי, מסגרת ומדיניות ניהול הסיכון, ניטור וניתוח תיק האשראי והעברת דיווחים לדירקטוריון, בין היתר ניתוחי פרופיל הסיכון, חריגות ממדיניות האשראי ומגבלות [תיאבון לסיכון](#). החטיבה משתתפת פעילה בוועדות אשראי בהן נדונות הבקשות המהותיות, לרבות הוצאת חוות דעת בלתי תלויה בזמן אמת הנוגעת לחלק מעסקאות האשראי (לפי עקרון המהותיות).

קו הגנה שלישי פונקצית הביקורת הפנימית, בקו הגנה שלישי, מבצעת ביקורות על יחידות, תהליכים ומערכות בשני קווי ההגנה, לרבות אפקטיביות זיהוי וניטור הסיכונים, בהתאם לתוכנית עבודה ממוקדת סיכונים.

2. התכולה והתוכן העיקרי של הדיווח על חשיפה לסיכון אשראי ועל פונקצית ניהול סיכון האשראי שמועבר להנהלה הבכירה ולדיקטוריון

לדירקטוריון הבנק תפקיד מהותי בפקוח על הגורמים המאשרים את האשראי ועל הגורמים המנהלים את סיכוני האשראי. בבנק נקבעה מתכונת דיווחים בנושא אשראי אשר תכלול בין היתר את הדיווחים להלן:

- מסמך סיכונים רבעוני ומסמך [ICAAP](#) שנתי - דיווח על ביצועי הבנק וחשיפתו לסיכוני האשראי והריכוזיות, כולל: דיווח בדבר עמידה במדיניות האשראי של הבנק, התיאבון לסיכון והמגבלות, בחינת התפלגות הדירוגים, סקירת מוקדי סיכון עיקריים, התפתחות [החוב הבעייתי](#) ומדדי איכות נבחרים, כולל השוואה למערכת הבנקאית, פירוט בדבר אירועים חריגים / מהותיים ועוד.
- דיווח רבעוני על חריגה ממדיניות האשראי של הבנק - דוח המפרט נתונים על האשראים שאושרו בחריגה.
- דיווח רבעוני על נאותות סיווגים והפרשות להפסדי אשראי - סקירת התפתחות ההפרשות והסיווגים בבנק.
- דיווח חצי שנתי על אשראי לעסקאות הוניות - פירוט העסקאות העונות על הגדרה של עסקאות הוניות לרבות דיווח כמותי על היקף העסקאות מבסיס ההון של הבנק למול המגבלות שהוגדרו.
- סקירה בלתי תלויה - דוח איכותי וכמותי על בקשות האשראי מטעם הגורם האחראי על הסקירה הבלתי תלויה בבנק.
- בקרת אשראי - סיכום והערכה שנתית של בקר האשראי על תיקי האשראי והמדגמים שנבדקו.
- סקירות רוחב נוספות בנושאים שונים, בהתאם לבקשת ההנהלה הבכירה ו/או הדירקטוריון.

(ה) איכות האשראי של חשיפות אשראי

להלן נתונים על איכות חשיפות האשראי (מאזניות וחוף מאזניות) במיליוני ₪:

א	ב	ג	ד
31/12/2023			
1 חובות, למעט אגרות חוב	יתרות ברוטו		יתרות נטו (א+ב-ג)
	לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר	אחרים	
2 אגרות חוב	-	7,397	7,397
3 חשיפות חוף מאזניות	-	10,420	10,364
4 סה"כ	754	64,620	64,412
		906	46,651

א	ב	ג	ד
31/12/2022			
1 חובות, למעט אגרות חוב	יתרות ברוטו		יתרות נטו (א+ב-ג)
	לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר	אחרים	
2 אגרות חוב	-	6,975	6,975
3 חשיפות חוף מאזניות	-	9,680	9,641
4 סה"כ	529	60,021	59,814
		736	43,198

(ו) שינויים במלאי החובות הלא צובריםלמידע נוסף על התפתחות החובות הלא צוברים ראה [בדוח הדירקטוריון - גילוי סיכון האשראי](#).למידע נוסף על יתרות ושיעורים של חובות הלא צוברים לתקופה נוכחית ותקופה קודמת ראה [התייחסות בדוח הכספי](#).**(ז) איכות חשיפות האשראי בתיק הבנקאי**המידע המוצג בחלק זה מתייחס [לסיכון אשראי ברוטו](#).

1. הגדרות של הלוואות בפיגור והלוואות לא צוברות

הלוואה מוגדרת בפיגור אם קיים פיגור בתשלום של החייב ביחס לתנאי הפירעון החוזיים של ההלוואה.

הוראות בנק ישראל מגדירות "תקופת פיגור בסיסית" במשך 30 יום, כדלקמן:

- בהלוואה הנפרעת בתשלומים חודשיים, כאשר לא שולמו שני תשלומים חודשיים או יותר, או כאשר קיים פיגור של למעלה מ- 30 יום בפירעון תשלום חודשי.
 - בהלוואה הנפרעת בתשלומים תקופתיים לא חודשיים, כאשר קיים פיגור של 30 יום או יותר בפירעון תשלום תקופתי.
 - בהלוואה לדיר שחלים לגביה הכללים לחישוב הפרשות להפסדי אשראי לפי "עומק הפיגור" כאשר עומק הפיגור מגיע לחודשיים ומעלה.
- יודגש כי האמור אינו חל על לקוחות להם בוצעה דחיית תשלומים במסגרת מתווה דחיית התשלומים אשר גובש ע"י בנק ישראל בעקבות משבר הקורונה.

הלוואות לא צוברות מסווגות על ידי הבנק, בהתאם לכללים שקבע הפיקוח על הבנקים ולנהלים פנימיים של הבנק, בין היתר לפי העקרונות:

- כל החובות הבעייתיים שאורגנו מחדש.
- חובות שנבדקו על "בסיס פרטני", שתקופת הפיגור בגינם עולה על 90 יום.
- כל החובות בטיפול משפטי מעל רף שקבע הבנק.
- כל חוב אחר שנבדק על "בסיס פרטני" ולהערכת הבנק לא ניתן יהיה לגבות מהחייב את כל הסכומים המגיעים ממנו, לפי תנאי הפירעון החוזיים של החוב.

2. איתור וטיפול בחובות בעייתיים

הבנק פועל על פי נהלים המגדירים קריטריונים לזיהוי אשראים בעלי פוטנציאל בעייתי, על מנת לטפל בזמן אמת בהסדרת אשראי ללווים עם קושי ו/או פיגור בהחזר האשראי, וכן להבטיח סיווג אשראים בעייתיים ו/או ביצוע הפרשות, במועד המתאים. התהליך כולל בין היתר: זיהוי, איתור וסימון לוויים בעלי תסמינים שליליים באמצעות מערכת מחשוב ייעודית ובאמצעות רשימות מעקב, זיהוי לקוחות שחלה הרעה במצבם הפיננסי ו/או ביכולתם לקיים את התחייבויותיהם כלפי הבנק וסיווגם, כפועל יוצא מכך, כחובות בעייתיים (חובות תחת הגדרה "[השגחה מיוחדת](#)", "[נחות](#)" ו-"[לא צובר](#)") ועריכת הפרשות המבטאות את ההפסד הצפוי לבנק. בקביעת הפרשות מתבססת הנהלת הבנק על מידע הקיים בידיה לגבי החייב, כגון: חוסן פיננסי ו/או ערבויות בעלים, היקף ואיכות הביטחונות, אומדן ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי של החייב. כמו כן מתבצעות הפרשות על בסיס קבוצתי לפי ענפי משק עפ"י מודל CECL.

3. תהליכים מרכזיים נוספים

ניהול סיכונים קבוצתי, הערכת נאותות הלימות ההון-ICAAP, תיאבון לסיכון, מסגרת הבקרה הפנימית, מסגרת ניהול סיכון ומסמכי מדיניות, מסמך סיכונים רבעוני, מעורבות פונקצית ניהול הסיכונים בתהליכי קבלת החלטות מהותיות, ביקורת פנימית והחברה האם, סקירות תקופתיות של הסיכונים, מוצר חדש, מבחני קיצון, פיתוח ותיקוף בלתי תלוי של מודלים ותרבות ניהול סיכונים וציות. להרחבה ראה [מבנה ממשל תאגידי של ניהול סיכונים, תהליכים ופונקציות מפתח](#).

4. תיאור הגישות והשיטות הסטטיסטיות לפיהן נקבעות הפרשות פרטניות וקבוצתיות

הפרשות להפסדי אשראי מחושבות בהתאם להנחיות שנכללו בהוראות בנק ישראל ובמדיניות הבנק בנושא. ההנחיות מתייחסות לשתי קטגוריות עיקריות, כדלקמן:

- א. חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מחושבת על בסיס פרטני:

הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלה, מחושבות באחת מהשיטות הבאות:

 - עבור חובות לא צוברים ה"מובטחים בביטחון", ההפרשה להפסדי אשראי מהווה את הפער שבין יתרת החוב הרשומה של החוב הלא צובר, לשווי ההוגן של הביטחונות.
 - עבור חובות לא צוברים אחרים, ההפרשה להפסדי אשראי מהווה את הפער שבין יתרת החוב הרשומה של החוב הלא צובר, לבין השווי ההוגן של הביטחונות והערך הנוכחי של שווי התקבולים הצפויים מהחייב. שיעור הריבית שבו מהווים התקבולים, נקבע על פי שיעור הריבית החוזי של החוב טרם הפיכתו ללא צובר.
- ב. חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי:

החל מ- 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את הוראות המפקח על הבנקים המחייבות אימוץ מלא של כללי החשבונאות המקובלים בבנקין בארה"ב בדבר הפרשות להפסדי אשראי (CECL).

בהתאם לכללים החדשים, ההפרשה להפסדי אשראי מחושבת לגבי ההפסד הצפוי לאורך חיי האשראי. באומדן ההפרשה להפסדי אשראי נעשה שימוש משמעותי במידע צופה פני עתיד, שמשקף תחזיות סבירות ונתמכות לגבי אירועים כלכליים עתידיים. אומדן ההפסדים הצפויים כאמור נערך בהתאם למתודולוגיה ומודלים שהבנק פיתח. בין היתר מודלים מבוססי דירוג אשראי (PD ו-LGD), הערכת השפעות של שינויים בתנאים מאקרו כלכליים, התאמות איכותיות, הערכות בדבר שיעורי ניצול ומימוש של פריטים חוץ בנקאיים והערכות בדבר תקופות הזמן לפירעון.

התהליך כאמור מתבסס על אומדנים משמעותיים הכרוכים באי ודאות ועל הערכות סובייקטיביות. לשינוי באומדנים או בהערכות עשויה להיות השפעה מהותית על ההפרשה להפסדי אשראי המוצגת בדוחות הכספיים של הבנק.

5. פירוט החשיפות לפי ענפי משק

להלן נתונים למדידת חשיפת האשראי, לפי ענפי משק על בסיס מאוחד, במיליוני ₪:

31/12/2023									
חובות וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) 3						סיכון אשראי כולל 1			
הפסדי אשראי 4						דרוג ביצוע			
יתרת הפרשה להפסדי	מחיקות חשבוניות	הוצאות בגין הפסדי	* מזה:						
אשראי	נטו	אשראי	לא צובר	בעייתי 6	חובות 2	סך הכל ¹	בעייתי 6	אשראי 5	סך הכל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	3	7	3	5	592	660	5	646	660
1	-	1	-	-	54	55	-	55	55
109	4	57	69	147	2,845	3,233	147	3,032	3,234
94	18	35	34	80	4,098	6,700	80	6,519	6,700
100	2	21	150	163	2,860	3,108	163	2,935	3,108
28	-	3	5	23	1,005	1,078	23	1,050	1,078
150	22	66	186	322	5,574	6,295	327	5,905	6,301
14	-	4	6	11	390	458	11	427	458
43	7	18	14	41	1,671	1,918	41	1,843	1,926
4	1	2	1	2	133	189	2	178	189
24	-	18	18	18	793	833	18	889	909
65	10	28	15	40	1,686	2,254	40	2,110	2,255
65	2	3	60	81	6,913	7,655	81	7,545	7,655
711	69	263	561	933	28,614	34,436	938	33,134	34,528
82	-	10	108	176	12,603	13,682	176	13,376	13,682
161	19	44	28	98	5,050	6,790	98	6,342	6,795
954	88	317	697	1,207	46,267	54,908	1,212	52,852	55,005
2	-	1	-	-	254	253	-	405	405
-	-	-	-	-	-	-	-	7,252	7,252
956	88	318	697	1,207	46,521	55,161	1,212	60,509	62,662

31/12/2023									
חובות 2 וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) 3					סיכון אשראי כולל 1				
הפסדי אשראי 4									
יתרת הפרשה להפסדי	מחיקות חשבונאיות	הוצאות בגין הפסדי	* מזה:		דרוג ביצוע				
אשראי	נטו	אשראי	לא צובר	בעייתי 6	חובות 2	סך הכל*	בעייתי 6	אשראי 5	סך הכל
פעילות לווים בישראל									
פעילות לווים בחו"ל									
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ציבור - מסחרי									
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
חקלאות									
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
כרייה וחציבה									
4	-	(4)	-	25	187	231	26	207	234
תעשייה									
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
בינוי ונדל"ן - בינוי 7									
2	-	-	-	-	114	114	-	114	114
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן									
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
אספקת חשמל ומים									
-	-	-	-	-	2	4	-	3	4
מסחר									
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל									
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
תחבורה ואחסנה									
-	-	-	3	3	3	3	3	-	3
מידע ותקשורת									
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
שירותים פיננסיים									
-	-	-	-	-	3	3	-	3	3
שירותים עסקיים אחרים									
-	-	-	-	-	1	1	-	1	1
שירותים ציבוריים וקהילתיים									
6	-	(4)	3	28	310	356	29	328	359
סך הכל מסחרי									
-	-	-	-	-	4	4	-	4	4
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור									
-	-	-	-	-	1	4	-	4	4
אנשים פרטיים - אחר									
6	-	(4)	3	28	315	364	29	336	367
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל									
-	-	-	-	-	721	741	-	762	762
בנקים בחו"ל									
-	-	-	-	-	-	-	-	130	130
ממשלות בחו"ל									
6	-	(4)	3	28	1,036	1,105	29	1,228	1,259
סך הכל פעילות בחו"ל									
962	88	314	700	1,235	47,557	56,266	1,241	61,737	63,921
סך הכל									

1. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל : חובות², אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר נכסים בגין מכשירים נגזרים, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
2. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
4. כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים.
5. סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
6. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר.
7. כולל הלוואות לדיר, שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

31/12/2022										
חובות2 וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) 3						סיכון אשראי כולל 1				
הפסדי אשראי 4										
יתרת הפרשה להפסדי	מחיקות חשבוניות	הוצאות בגין הפסדי	* מזה :			דרוג ביצוע				
אשראי	נטו	אשראי	לא צובר	בעייתי 6	חובות2	סך הכל*	בעייתי 6	אשראי 5	סך הכל	פעילות לווים בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ציבור - מסחרי
10	-	1	1	5	547	613	5	599	614	חקלאות
-	-	-	-	-	21	22	-	22	22	כרייה וחציבה
56	64	32	41	62	2,625	3,019	62	2,886	3,021	תעשייה
77	12	21	37	78	3,837	6,199	78	6,023	6,202	בינוי ונדל"ן - בינוי7
81	-	11	35	57	2,679	2,886	57	2,804	2,886	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
25	-	(2)	-	1	946	1,037	1	1,033	1,037	אספקת חשמל ומים
106	(3)	17	82	183	5,388	6,089	184	5,828	6,092	מסחר
10	-	(3)	6	11	299	365	11	331	365	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
32	3	-	6	37	1,591	1,775	37	1,710	1,791	תחבורה ואחסנה
3	-	-	2	3	123	183	3	173	184	מידע ותקשורת
6	-	(6)	1	2	646	748	2	793	797	שרותים פיננסיים
47	1	6	18	50	1,592	2,037	50	1,890	2,038	שרותים עסקיים אחרים
64	(2)	25	129	190	6,564	7,375	190	7,160	7,375	שרותים ציבוריים וקהילתיים
517	75	102	358	679	26,858	32,348	680	31,252	32,424	סך הכל מסחרי
72	-	19	86	128	11,242	12,166	128	11,953	12,166	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
136	6	26	26	93	4,902	6,396	93	5,970	6,400	אנשים פרטיים - אחר
725	81	147	470	900	43,002	50,910	901	49,175	50,990	סך הכל ציבור - פעילות בישראל

31/12/2022										
חובות 2 וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) 3						סיכון אשראי כולל 1				
הפסדי אשראי 4										
יתרת הפרשה להפסדי	מחיקות חשבונאיות	הוצאות בגין הפסדי	* מזה :			דרוג ביצוע				
אשראי	נטו	אשראי	לא צובר	בעייתי 6	חובות 2	סך הכל*	בעייתי 6	אשראי 5	סך הכל	פעילות לווים בישראל
1	-	-	-	-	145	145	-	227	227	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	2	2	-	6,942	6,942	ממשלת ישראל
726	81	147	470	900	43,149	51,057	901	56,344	58,159	סך הכל פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל										
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ציבור - מסחרי
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	חקלאות
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	כרייה וחציבה
8	-	6	-	57	125	138	58	85	143	תעשייה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	בינוי ונדל"ן - בינוי
2	-	2	-	-	123	123	-	119	123	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	אספקת חשמל ומים
-	-	-	-	-	2	5	-	4	5	מסחר
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	תחבורה ואחסנה
-	-	-	3	3	3	3	3	-	3	מידע ותקשורת
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	שירותים פיננסיים
-	-	-	-	-	3	4	-	4	4	שירותים עסקיים אחרים
-	-	-	-	-	1	1	-	2	2	שירותים ציבוריים וקהילתיים
10	-	8	3	60	257	274	61	214	280	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	4	4	-	4	4	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
-	-	-	-	-	2	4	-	5	5	אנשים פרטיים - אחר
10	-	8	3	60	263	282	61	223	289	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
-	-	-	-	-	483	500	-	514	514	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	-	-	-	17	17	ממשלות בחו"ל
10	-	8	3	60	746	782	61	754	820	סך הכל פעילות בחו"ל

31/12/2022									
חובות 2 וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) 3					סיכון אשראי כולל 1				
הפסדי אשראי 4									
יתרת הפרשה להפסדי	מחיקות חשבונאיות	הוצאות בגין הפסדי			* מזה:	דרוג ביצוע			
אשראי	נטו	אשראי	לא צובר	בעייתי 6	חובות 2	סך הכל 7	בעייתי 6	אשראי 5	סך הכל
736	81	155	473	960	43,895	51,839	962	57,098	58,979
סך הכל									

1. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים [נגזרים](#). כולל: חובות ², אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר נכסים בגין מכשירים נגזרים, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
2. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים [נגזרים](#).
4. כולל בגין [מכשירי אשראי חוץ מאזניים](#).
5. סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
6. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיוור.
7. כולל הלוואות לדיוור, שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בחליכי בנייה.

6. פירוט החשיפות לפי יתרת תקופה חוזית לפרעון

להלן נתונים למדידת חשיפת האשראי, במיליוני ₪:

ליום 31 בדצמבר 2023

מסך חיים ממוצע	סה"כ חשיפת אשראי	מעל חמש עשרה שנה	מחמש שנים עד חמש עשרה שנה	משנה עד חמש שנים	עד שנה	
מליוני ₪						
חשיפת אשראי מאזנית:						
3.11	33,096	7,116	548	11,660	13,772	מסחרי
11.88	20,593	8,812	6,678	4,045	1,058	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
2.00	5,503	337	-	2,498	2,668	אנשים פרטיים - אחר
0.16	33	-	-	-	33	נכסים בגין מכשירים נגזרים
6.17	59,225	16,265	7,226	18,203	17,531	סך הכל ציבור
6.90	10,264	5,324	1,066	2,365	1,509	בנקים וממשלות
6.29	69,489	21,589	8,292	20,568	19,040	סה"כ חשיפת אשראי מאזנית
7.56	9,249	5,268	1,059	2,358	564	מזה: אגרות חוב
	10,363	-	1,172	2,694	6,497	סה"כ חשיפת אשראי חוץ מאזנית

ליום 31 בדצמבר 2022

מסך חיים ממוצע	סה"כ חשיפת אשראי	מעל חמש עשרה שנה	מחמש שנים עד חמש עשרה שנה	משנה עד חמש שנים	עד שנה	
מליוני ₪						
חשיפת אשראי מאזנית:						
2.96	30,929	6,266	341	11,690	12,632	מסחרי
11.58	17,708	7,579	5,502	3,634	993	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
1.98	5,366	410	2	2,500	2,454	אנשים פרטיים - אחר
0.26	33	-	-	-	33	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5.77	54,036	14,255	5,845	17,824	16,112	סך הכל ציבור
7.76	9,470	5,199	934	2,354	983	בנקים וממשלות
6.09	63,506	19,454	6,779	20,178	17,095	סה"כ חשיפת אשראי מאזנית
8.31	8,796	5,199	934	2,251	412	מזה: אגרות חוב
0						
	9,641	-	156	3,436	6,049	סה"כ חשיפת אשראי חוץ מאזנית

לנתונים נוספים לגבי גיול (פיגור) של חשיפות אשראי בפיגור, חשיפות אשראי שאורגנו מחדש, תנועה בהפרשות

להפסדי אשראי [ראה הדוח הכספי](#).

7. פירוט החשיפות לפי אזורים גיאוגרפיים

להלן נתונים למדידת חשיפת האשראי, במיליוני ₪:

במיליוני שקלים חדשים, ליום 31/12/2023												
חשיפה מאזנית מעבר לגבול 2		חשיפה חוץ מאזנית 2,3		חשיפה מאזנית 2								
				חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים			חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים			חשיפה מאזנית מעבר לגבול		
				המדינה	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6) = (4) - (5)	סך הכל החשיפה המאזנית	סך החשיפה המאזנית
(13)	(12)	(11)	(10)	(9)	(8)	(7) = (6) + (2) + (3) (1)	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות
לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	מזה : סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית	מזה : חובות לא צוברים	מזה : סיכון אשראי מאזני בעייתי	מזה : סיכון אשראי מאזני בעייתי	מזה : סיכון אשראי מאזני בעייתי	מזה : סיכון אשראי מאזני בעייתי	מזה : סיכון אשראי מאזני בעייתי	מזה : סיכון אשראי מאזני בעייתי	מזה : סיכון אשראי מאזני בעייתי	מזה : סיכון אשראי מאזני בעייתי
4	588	-	11	2	2	592	-	-	-	40	422	130
44	345	0	274	0	0	389	-	-	-	76	313	-
48	933	-	0	2	2	981	-	-	-	116	735	130
2	9	0	23	0	0	11	0	0	0	9	2	0

1. על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

2. סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

4. ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

בתקופת הדיווח נרשמה עליה ניכרת בהיקף החשיפה המאזנית למדינות זרות, הנובעת מגידול בחשיפה לממשלת ארה"ב ולבנקים זרים בארה"ב.

במליוני שקלים חדשים, ליום 31/12/2022												
חשיפה מאזנית מעבר לגבול 2		חשיפה חוץ מאזנית 2,3		חשיפה מאזנית 2								
				חשיפה מאזנית של שלווחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים			סך הכל החשיפה המאזנית			חשיפה מאזנית מעבר לגבול		
				(4)	(5)	(6) = (4) - (5)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
(13)	(12)	(11)	(10)	(9)	(8)	(7) = (6) + (3) + (2) + (1)	(9)	(8)	(7)	(3)	(2)	(1)
לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	מזה : סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית	מזה : סיכון אשראי חוץ מאזני	מזה : סיכון אשראי חוץ מאזני	מזה : סיכון אשראי חוץ מאזני	מזה : סיכון אשראי חוץ מאזני	מזה : סיכון אשראי חוץ מאזני	מזה : סיכון אשראי חוץ מאזני	מזה : סיכון אשראי חוץ מאזני	מזה : סיכון אשראי חוץ מאזני	מזה : סיכון אשראי חוץ מאזני
29	263	-	14	2	2	292	-	-	-	56	219	17
41	300	-	294	3	4	341	-	-	-	75	266	-
70	563	-	308	5	6	633	-	-	-	131	485	17
3	8	-	22	-	-	11	-	-	-	10	1	-

1. על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים וגזרי אשראי.

2. סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

4. ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

ח) שיטות להפחתת סיכון אשראי**1. מדיניות ותהליכים**

סוגים עיקריים של ביטחונות שהבנק מקבל

א. "ביטחונות כשירים" הניתנים לקיזוז

ביטחונות הניתנים לקיזוז מחשיפות האשראי של הבנק לצורך מדידת נכסי סיכון בגין חשיפות אשראי, כוללים:

- פיקדונות בנקאיים משועבדים לטובת הבנק, למעט פיקדונות של ערב מוגן לטובת צד ג'.
- פיקדון ניירות ערך וניירות ערך שמושכנו לטובת הבנק, בהתאם לקריטריונים שנקבעו בהוראות.
- ערבויות בנקאיות ואחרות שנמסרו לבנק להבטחת אשראי שנתן הבנק, בהתאם לקריטריונים שנקבעו בהוראות.
- ביטוח סיכוני אשראי באמצעות מבטחים בעלי דירוג בינלאומי גבוה.

ב. ביטחונות אחרים

ביטחונות נוספים המשמשים את הבנק לצורך גידור סיכון אשראי כוללים, בין היתר:

- שעבוד נכסים קבועים, כגון: נדל"ן מגורים, נדל"ן מסחרי, כלי רכב, מכונות וציוד.
- שעבודים אחרים, כגון: שעבוד שוטף כללי, שעבוד זכויות קבלת כספים מכוח חוזים, שעבוד ממסרים סחירים שהופקדו בבנק, שעבוד שוברים בגין רכישות בכרטיס אשראי.
- בנוסף, הבנק עשוי להשתמש בכלים נוספים, שאינם ביטחונות מטריאליים לצורך הפחתת סיכון האשראי, כגון: ערבויות אישיות או ערבויות של תאגידים קשורים, התחייבות לאמות מידה פיננסיות, הצהרת עושר אישי, שעבוד שלילי.

2. מאפיינים עיקריים להערכת ביטחון וניהול

האמצעים בהם נוקט הבנק במטרה לגדר סיכון אשראי, כוללים, בין היתר, קבלת ביטחונות מהחייבים. מדידה עדכנית של חשיפות האשראי של הבנק, מחייבת שערך עדכני של קבוצות הביטחונות השונים. הבנק קבע כללים לשערך סוגי הביטחונות השונים, כדלקמן:

א. לגבי "ביטחונות כשירים"

- פיקדונות בנקאיים: שערך שוטף בתדירות יומית של הפיקדונות, בהתאם לתנאי הפיקדון.
- ניירות ערך סחירים: שערך שוטף, בתדירות יומית - על פי שער עדכני.
- ערבויות בנקאיות ואחרות שנתקבלו: שערך שוטף.
- ביטוח סיכוני אשראי: שערך שוטף.

ב. לגבי "ביטחונות אחרים" עיקריים

- שעבוד שוטף: חישוב ערך עדכני להסתמכות, לפחות מידי חידוש מסגרת.
- שעבוד ציוד: אחת לשלוש עד חמש שנים.
- שעבוד נדל"ן: בהתאם להערכת שמאי, בתדירות שנקבעה במסמך מדיניות האשראי ונוהלי הבנק.
- שעבוד כלי רכב: בהתאם למחירונים מקובלים בשוק, בתדירות שוטפת.
- שעבוד ממס"ח: חישוב עדכני לפי יתרה בקיזוז מקדם הסתמכות.

3. במסגרת ניהול הביטחונות ושמירה על ערכם נוקט הבנק באמצעים הבאים

- הקפדה על רישום השעבוד ברשויות המתאימות, כגון: רשם החברות, רשם המשכונות, משרד הרישוי, רשם המקרקעין.

- קבלת הסכמה מגופים שלטובתם נרשמו שעבודים קודמים, לצורך רישום שעבוד ספציפי.
- בעת הצורך, הסבת פוליסות ביטוח לטובת הבנק, בגין נכסים ששועבדו לבנק.

4. מידע על ריכוזיות ע"פ מכשירי הפחתת סיכון אשראי שבשימוש

סיכון ריכוזיות אשראי הינו הסיכון הנובע מהיעדר פיזור בתיק האשראי. סיכון זה נחלק לשתי קטגוריות עיקריות:

- סיכון הנובע מהיקף גבוה של אשראי הניתן ללווה ספציפי ו/או למספר לוויים המשתייכים לאותה קבוצת לוויים;
- סיכון הנובע מהיקף גבוה של אשראי הניתן ללוויים המשתייכים לענף משק מסוים או לאזור גיאוגרפי מסוים.

פיזור סיכון אשראי מושג, בין היתר, על ידי פיזור תיק האשראי למספר רב של לוויים / קבוצות לוויים, בענפי משק ומגזרים שונים. באשר לסיכון אשראי בגין ריכוזיות ענפי משק, ניזון הבנק מסקרים על ענפי משק שונים וכן סקירות שוטפות על מצב ענפי המשק בישראל הנערכים בחברה האם, וזאת בכדי להעריך את סיכון האשראי ברמת הענף.

הבנק מנהל את חשיפתו לסיכון ריכוזיות אשראי, כך שהמגבלות הפנימיות נמוכות מהמגבלות הרגולטוריות שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 313, כדלקמן (מגבלות רגולטוריות):

- מגבלת "לווה יחיד": 15% מהון רובד ראשון של הבנק.
- מגבלת "קבוצת לוויים": 25% מהון רובד ראשון של הבנק.
- מגבלת "קבוצת לוויים בנקאית": 15% מהון רובד ראשון של הבנק.
- מגבלת "סך חבויות האשראי הגדולות": 120% מאמצעי ההון של הבנק.

יתרת האשראי לקבוצות לוויים בבנק ליום 31.12.2023, נמוכה מהמגבלות שנקבעו על ידי בנק ישראל, כדלקמן:

- חבות הלווה הגדול ביותר מהווה כ-6.65% מאמצעי ההון של הבנק (נמוך בשיעור של כ- 55.7% מהמגבלה שנקבעה בשיעור של 15%).
- חבות "קבוצת הלוויים" הגדולה ביותר מהווה כ- 6.15% מאמצעי ההון של הבנק (נמוך בשיעור של כ- 75.4% מהמגבלה שנקבעה בשיעור של 25%).
- "סך חבויות הלוויים הגדולות": ליום 31.12.2023 אין בבנק לווה שעולה על סך של 10% מהון הבנק.

(ט) הפחתת סיכון אשראי – גילוי כמותי

להלן נתונים להיקף השימוש בשיטות להפחתת סיכון אשראי, במיליוני ₪:

31/12/2023									
א	1א	2א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	
מובטחים									לא מובטחים
סך הכל יתרה מאזנית	סך הכל יתרה מאזנית	מזה : סכום מובטח	מזה : על ידי ביטחון		מזה : על ידי ערבויות פיננסיות		מזה : על ידי נגזרי אשראי		
			יתרה מאזנית	מזה : סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה : סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה : סכום מובטח	
36,710	9,941	2,596	9,692	2,363	249	233	-	-	1 חובות למעט אגרות חוב
7,397	-	-	-	-	-	-	-	-	2 אגרות חוב
44,107	9,941	2,596	9,692	2,363	249	233	-	-	3 סה"כ
575	42	10	42	10	-	-	-	-	4 מזה : לא צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר

31/12/2022									
א	1א	2א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	
מובטחים									לא מובטחים
סך הכל יתרה מאזנית	סך הכל יתרה מאזנית	מזה : סכום מובטח	מזה : על ידי ביטחון		מזה : על ידי ערבויות פיננסיות		מזה : על ידי נגזרי אשראי		
			יתרה מאזנית	מזה : סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה : סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה : סכום מובטח	
32,974	10,224	2,850	9,916	2,553	308	297	-	-	1 חובות למעט אגרות חוב
6,975	-	-	-	-	-	-	-	-	2 אגרות חוב
39,949	10,224	2,850	9,916	2,553	308	297	-	-	3 סה"כ
320	43	12	43	12	-	-	-	-	4 מזה : פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר

(י) סיכון אשראי לפי הגישה הסטנדרטית**1. סוכנויות אשראי וחברות דירוג אשראי**

הבנק והחברה האם מסתמכים על דירוגי אשראי של חברת S&P שהינה סוכנות בינלאומית מוכרת לדירוג אשראי לטובת ביטחונות הניתנים למטרת שקלול חשיפות סיכון. הבנק פועל בהתאם למיפוי הסטנדרטי ולמסגרת העבודה שפרסם המפקח על הבנקים.

2. סוגי הנכסים לגביהם נעשה שימוש בסוכנות הדירוג

סוגי חשיפות אשראי, לגביהן עושה הבנק שימוש בדירוג המופק על ידי חברת הדירוג הינם:

- הלוואות לממשלות.
- הלוואות ליישויות סקטור ציבורי (PSE).
- פיקדונות בבנקים.
- השקעות בניירות ערך.

3. תהליך ייחוס דירוגי אשראי פומביים לנכסים דומים

הבנק עושה שימוש בדירוגי אשראי פומביים, בעיקר בכל הנוגע להשקעות בניירות ערך (סחירים ובלתי סחירים), שדורגו ספציפית על ידי חברת דירוג מוכרת. משקל סיכון המיוחס לנייר ערך מבוסס על הדירוג הפומבי שניתן לו.

4. התאמה בין סולם אלפא נומרי של חברות הדירוג לקבוצות סיכון

הבנק משייך חשיפות אשראי שונות לקבוצות סיכון בהתאם למיפוי סטנדרטי שנקבע על ידי בנק ישראל, ולא לפי סולמות דירוג של סוכנויות דירוג האשראי.

יא) חשיפה לסיכון אשראי והשפעת הפחתת סיכון אשראי

חשיפות האשראי להלן מוצגות על בסיס, "[יתרות החוב נטו](#)" של האשראי.

להלן פירוט חשיפות אשראי והשפעת הפחתת ביטחון פיננסי כשיר במיליוני ₪ :

31/12/2023

א	ב	ג	ד	ה	ו
חשיפות לפני CCF ו CRM		חשיפות אחרי CCF ו CRM		RWA ו צפיפות RWA	
סוגי נכסים	סכום מאזני	סכום חוץ מאזני	סכום מאזני	RWA	צפיפות RWA
1 ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית	15,053	-	15,513	-	0%
2 ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית	5,591	530	5,559	1,158	20%
3 בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח) (MDB)	1,024	19	1,027	216	21%
4 חברות ניירות ערך	-	-	-	-	%
5 תאגידים	12,072	2,294	11,100	12,195	98%
6 חשיפות קמעונאיות ליחידים	5,133	1,801	4,898	3,888	75%
7 הלוואות לעסקים קטנים	5,794	1,546	4,417	3,520	75%
8 בביטחון נכס למגורים	12,444	1,075	12,445	6,888	54%
9 בביטחון נדל"ן מסחרי	4,387	3,117	4,359	4,898	100%
10 הלוואות בפיגור	968	-	618	854	138%
11 נכסים אחרים	1,366	-	1,367	874	64%
12 סה"כ	63,832	10,382	61,303	34,491	54%

31/12/2022

א	ב	ג	ד	ה	ו
חשיפות לפני CCF ו CRM		חשיפות אחרי CCF ו CRM		RWA ו צפיפות RWA	
סוגי נכסים	סכום מאזני	סכום חוץ מאזני	סכום מאזני	RWA	צפיפות RWA
1 ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית	19,457	-	19,839	-	0%
2 ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית	5,090	601	5,055	1,082	20%
3 בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח) (MDB)	645	18	647	144	22%
4 חברות ניירות ערך	-	-	-	-	%
5 תאגידים *	11,385	1,778	10,490	10,851	97%
6 חשיפות קמעונאיות ליחידים	5,014	1,548	4,694	3,703	75%
7 הלוואות לעסקים קטנים	5,629	1,393	4,187	3,334	75%
8 בביטחון נכס למגורים	11,160	919	11,160	6,184	54%
9 בביטחון נדל"ן מסחרי *	4,183	3,398	4,123	5,197	100%
10 הלוואות בפיגור	702	-	470	673	143%
11 נכסים אחרים	1,417	-	1,417	899	63%
12 סה"כ	64,682	9,655	62,082	32,067	49%

* סווג מחדש.

יב) חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקולות סיכון

להלן פירוט היקף החשיפות לפי סוגי נכסים ומשקולות סיכון במיליוני ₪

31/12/2023

א	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	יב	יג
0%	10%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	אחר	סה"כ סכום חשיפות אשראי (אחרי CRM ואחרי CCF)
15,513	-	-	-	-	-	-	-	-	15,513
-	-	5,739	-	-	-	10	-	-	5,749
-	-	1,013	-	5	-	11	-	-	1,029
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	351	-	135	-	11,606	301	-	12,393
-	-	-	-	-	5,110	55	-	-	5,165
-	-	-	-	-	4,691	2	-	-	4,693
-	-	-	2,690	4,149	1,577	254	-	4,058	12,728
-	-	-	-	-	-	4,898	-	-	4,898
-	-	-	-	-	-	147	471	-	618
493	-	-	-	-	-	874	-	-	1,367
-	-	-	-	-	-	13	-	-	13
16,006	-	7,103	2,690	4,289	11,378	17,857	772	4,058	64,153

** ראה פירוט נוסף בחלק 6 בדבר "מניות".

31/12/2022

א	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	יב	יג
0%	10%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	אחר	סה"כ סכום חשיפות (אשראי (אחרי CRM ואחרי CCF)
19,839	-	-	-	-	-	-	-	-	19,839
-	-	5,275	-	-	-	27	-	-	5,302
-	-	635	-	4	-	15	-	-	654
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	375	-	151	-	*10,428	182	-	11,136
-	-	-	-	-	4,900	28	-	-	4,928
-	-	-	-	-	4,439	4	-	-	4,443
-	-	-	2,503	3,824	1,528	206	-	3,407	11,468
-	-	-	-	-	-	*5,197	-	-	5,197
-	-	-	-	-	-	64	406	-	470
518	-	-	-	-	-	899	-	-	1,417
-	-	-	-	-	-	13	-	-	13
20,357	-	6,285	2,503	3,979	10,867	16,868	588	3,407	64,854

* סווג מחדש
 ** ראה פירוט נוסף בחלק 6 בדבר "מניות".

יג) מידע נוסף - סיכון אשראי לאנשים פרטיים

להלן פירוט היקף סיכון האשראי במיליוני ₪ וכמות החשבונות לפי עושר פיננסי :

ליום 31 בדצמבר 2023

ללא הלוואות לדיור

סיכון אשראי מאזני

סך הכל סיכון אשראי מאזני		תיק נכסים פיננסיים** הגבוה מ 50 אלפי ₪		תיק נכסים פיננסיים** הנמוך מ 50 אלפי ₪	
הלוואות לדיור ללקוחות התאגיד הבנקאי	סיכון אשראי חוץ מאזני	יתרה	מספר חשבונות	יתרה	מספר חשבונות
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	יחידות	מיליוני ש"ח	יחידות
2,667	67	195	1,364	13	33,631
גובה הכנסה לחשבון					
ללא הכנסה קבועה לחשבון					
1,589	602	1,758	14,787	203	88,126
נמוכה מ 10 אלפי ₪					
1,808	585	1,904	14,303	368	33,937
הגבוהה מ 10 אלפי ₪ ונמוכה מ 20 אלפי ₪					
3,122	487	1,194	8,709	334	13,612
גבוהה מ 20 אלפי ₪					
9,186	1,742	5,051	39,163	918	169,306
סה"כ					
0		0		חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי שאינם בערבות התאגיד הבנקאי	
1,742		5,051		סך הכל אנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור) – פעילות בישראל	

ליום 31 בדצמבר 2022

ללא הלוואות לדיוור

סיכון אשראי מאזני

סך הכל סיכון אשראי מאזני		תיק נכסים פיננסיים** הגבוה מ 50 אלפי ₪		תיק נכסים פיננסיים** הנמוך מ 50 אלפי ₪	
הלוואות לדיוור ללקוחות התאגיד הבנקאי	סיכון אשראי חוץ מאזני	יתרה	מספר חשבונות	יתרה	מספר חשבונות
גובה הכנסה לחשבון					
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	יחידות	מיליוני ש"ח	יחידות
2,305	79	228	5,075	21	56,303
ללא הכנסה קבועה לחשבון					
1,803	579	2,018	23,393	272	129,511
נמוכה מ 10 אלפי ₪					
1,717	488	1,750	15,037	398	30,073
הגבוהה מ 10 אלפי ₪ ונמוכה מ 20 אלפי ₪					
2,392	351	908	7,511	284	9,797
גבוהה מ 20 אלפי ₪					
8,217	1,496	4,904	51,016	975	225,684
סה"כ					
		0	0	חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי שאינם בערבות התאגיד הבנקאי	
		1,496	4,904	סך הכל אנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיוור) – פעילות בישראל	

למידע נוסף בדבר הסיכונים במתן אשראי לאנשים פרטיים ראה ה**דוח כספי**.

* כל הכנסה קבועה לחשבון, כגון משכורת נטו, הכנסה משכ"ד וקצבאות קבועות.

** תיק הנכסים הפיננסיים המקושר לחשבון, כגון: פיקדונות כספיים לרבות יתרות עו"ש, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים.

סיכון אשראי של צד נגדי

סיכון אשראי צד נגדי הינו סיכון לכך שצד נגדי בעסקת חוזה פיננסי ייכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של העסקה ולא יעמוד בתשלומים הנדרשים על פי תנאי העסקה. סיכון אשראי צד נגדי מהווה חלק מסיכון אשראי היות ומקור ההפסד הצפוי הינו כשל הצד הנגדי.

החשיפה לסיכון אשראי צד נגדי הינה השווי ההוגן של המכשיר הנגזר (במקרה שהוא חיובי), המהווה את ההפסד המרבי שעלול להיגרם לבנק, אם הצד הנגדי לא יעמוד בתנאי העסקה, זאת לאחר ניכוי הסכמי קיזוז ברי אכיפה, ובהנחה שהביטחונות הקיימים חסרי ערך.

בניגוד לחשיפת הבנק ל**סיכון אשראי** הנובעת ממתן הלוואה, בה המלווה נושא לבדו בסיכון להפסד, סיכון אשראי צד נגדי הנובע מביצוע עסקה במכשירים פיננסיים **נגזרים**, יוצר סיכון לשני הצדדים: הן משום שערך השוק של העסקה יכול להיות חיובי או שלילי לכל אחד מהצדדים לעסקה והן משום שערך השוק אינו ודאי, ועשוי להשתנות בכל תקופת העסקה, בהתאם לתנודות במחירי השוק העומדים בבסיס העסקה.

מסמך מדיניות לניהול סיכון אשראי צד נגדי כולל מסגרת לניהול **סיכון סליקה** במט"ח שהינו הסיכון להפסד הנובע מהעברת מטבע אחד ואי תקבול המטבע השני בעסקת נגזר מול בנקים.

חלק זה כולל את כל החשיפות בתיק הבנקאי ובתיק למסחר שכפופות להקצאה בגין סיכון אשראי של צד נגדי, לרבות הקצאות ההון בגין התאמת השערך לסיכון אשראי (CVA) וההקצאות החלות על חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים (CCPs).

(א) גילוי איכותי

1. מדיניות לניהול סיכון אשראי צד נגדי

מסגרת ניהול הסיכון מעוגנת במסמך מדיניות ייעודי המאושר על ידי הדירקטוריון, בנוהלי עבודה פנימיים ובתהליכי עבודה ומערכות. המסגרת לניהול הסיכון מגדירה את **התיאבון לסיכון**, מגבלות החשיפה הפנימיות ואופן ניהול הסיכון. מסגרת זו כוללת הגדרות של מינוחי סיכון, תיאור מבני של ממשל ניהול הסיכונים תוך הפרדה ברורה בין שלושה קווי הגנה, מגבלות תיאבון לסיכון, האחריות והסמכות של הגורמים המעורבים בניהול הסיכון, מתודולוגיות והכללים לזיהוי למדידה להערכה ולניטור סיכונים, תיאור תהליכים התומכים בניהול סיכון אפקטיבי, כלים, בקורות ומנגנוני דיווח. מסגרת ניהול הסיכון מבוססת על מסגרת של החברה האם בהתאמות הנובעות מאופי הפעילות של הבנק וכן תואמת את הוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל. מטרת המדיניות הינה להגדיר עקרונות לניהול הסיכון ולהבטיח אפקטיביות בניהול הסיכונים.

2. תהליכים

הבנק קובע מסגרות חשיפה ספציפיות (תקרת היקף כספי עבור חשיפה בגין אשראי צד נגדי) ללקוחות הפועלים במכשירים פיננסיים **נגזרים**. חשיפת האשראי הנגרמת בגין פעילות זו מבוקרת באופן שוטף. כמו כן נקבעות מסגרות כוללות עבור כל אחד מסוגי המכשירים, המאושרות על ידי הדירקטוריון בהתחשב בסיכונים הגלומים בפעילות זו. במסגרת הפעילות במכשירים אלה נערכת בקרה שוטפת למניעת חריגה ממגבלות **תיאבון לסיכון**. הפעילות במכשירים פיננסיים **נגזרים** מהווה חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, וכוללת פעילות עם לקוחות הבנק ועם תאגידים בנקאיים. הפעלת מכשירים פיננסיים **נגזרים** חדשים ושינוי במדיניות החשיפה של הבנק לגבי מכשירים אלה, מתבצעת לאחר אישור ועדת ניהול סיכונים הנהלה והדירקטוריון.

החשיפה ל**סיכון אשראי צד נגדי** נקבעת על פי החשיפה הנוכחית בתוספת חשיפה עתידית לרבות התחשבות בקיום הסכמי קיזוז. החשיפה הנוכחית נמדדת על פי מודלים כלכליים מקובלים (בעסקאות שבהן צפוי לצד הנגדי הפסד, או שלצד הנגדי קיימת התחייבות):

- בעסקאות אקדמה (FORWARD) ו-SWAP: על פי שיטת היוון תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים.
 - באופציות אשר אינן נסחרות בבורסה: על פי מודל BLACK AND SCHOLES.
 - באופציות הנסחרות בבורסה: לפי שיטת התרחישים הנהוגה בבורסה לניירות ערך בתל אביב.
- החשיפה העתידית (ADD ON) משקפת חשיפה פוטנציאלית אפשרית, עד למועד פקיעת העסקה, ומחושבת כשיעור מיתרת התחייבויות הצד נגדי.
- במהלך עסקים רגיל הבנק מבצע עסקאות במכשירים פיננסיים [נגזרים](#) כמתווך עבור לקוחותיו, כסוחר וכמשתמש סופי עבור עצמו, בעיקר במטרה לגדר את חשיפת הבנק לסיכון שוק.
- בפעילותו כמתווך, חשוף הבנק לסיכון [אשראי צד נגדי](#) הנובע מפעילות במכשירים פיננסיים [נגזרים](#), וכן לסיכונים הנובעים מאחריותו כמתווך.
 - בפעילותו כסוחר, חשוף הבנק לשינויים בשערי החליפין וריביות של מטבעות ולסיכון אשראי צד נגדי הנובע מהפעילות במכשירים פיננסיים [נגזרים](#).
 - בפעילותו כמשתמש סופי (בעיקר לשם גידור חשיפות) חשוף הבנק לחשיפת בסיס הנובעת מפעילות במקורות ושימושים במטבעות שונים, ולחשיפת ריבית המתהווה בכל עת שמתקיים פער בין מח"מ התקבולים העתידיים הנגזרים מנכסי הבנק, לבין מח"מ התשלומים העתידיים הנגזר מהתחייבויות הבנק.
- תהליכים מרכזיים נוספים: ניהול סיכונים קבוצתי, הערכת נאותות הלימות ההון-ICAAP, תיאבון לסיכון, מסגרת הבקרה הפנימית, מסגרת ניהול סיכון ומסמכי מדיניות, מסמך סיכונים רבעוני, סקירות תקופתיות של הסיכונים ומוצר חדש - לפירוט והרחבה על תהליכים אלו ראה [מבנה ממשל תאגידי של ניהול סיכונים, תהליכים ופונקציות מפתח](#).

3. מבנה וארגון פונקצית ניהול הסיכון

ממשל ניהול [סיכון אשראי צד נגדי](#) מבוסס על שלושה קווי הגנה – ראה [מבנה ממשל תאגידי של ניהול סיכונים, תהליכים ופונקציות מפתח לעיל](#). מנהל החטיבה הפיננסית הינו מנהל סיכון אשראי צד נגדי של הבנק.

ניהול סיכון אשראי צד נגדי מפוקח בבנק על ידי ועדת ניהול סיכונים דירקטוריון ועל ידי ועדת ניהול סיכונים הנהלה, ומנוהל על ידי פורום פיננסי.

קו הגנה ראשון יוצר חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי ומקיים סביבת בקרה פנימית נאותה. בהתאם לעיקרון הפרדת תפקידים, קיימת הפרדה בין יצירת החשיפה לבין הבקרה והרישום החשבונאי בגינה. יחידות ה- Back Office וה- Middle Office משתייכות לקו ההגנה הראשון ומקיימות בקרה נאותה ושוטפת על היקף החשיפה והעמידה במגבלות. בקו הגנה שני, במסגרת פונקצית ניהול הסיכונים מתבצעת בקרה מבוססת סיכון, ומתן חוות דעת עצמאית ובלתי תלויה על [איכות ניהול](#) הסיכון.

4. אופי והיקף מערכות דיווח על הסיכון

ככלל, הבנק נשען על מערכות מידע של החברה האם ומשולב בפרויקטים קבוצתיים לשיפורן. המערכות עונות לדרישות הרגולציה ומאפשרות תפעול, ניהול, מעקב מדידה ופיקוח אחר סיכון אשראי צד נגדי. הבנק מפעיל מספר מערכות התומכות בניהול הסיכון כדוגמת מערכת לדיווח על חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי הכוללת נתוני מסגרת מאושרת אל מול ניצול קיים בהתאם למתודולוגיה שנקבעה, מערכת לניטור חשיפות ועוד.

5. מדיניות הפחתת סיכון אשראי צד נגדי

הפחתת [סיכון אשראי צד נגדי](#) נערכת בהתאם למדרג סמכויות. השיטות להפחתת סיכון אשראי צד נגדי, כוללות:

- אישור מסגרת חשיפה ללקוחות, בהתאם למאפייני העסקאות המבוקשות על ידי הלקוח, בחינת כושר ההחזר, טיב הביטחונות שהועמדו על ידו ושיקול הדעת של גורם האשראי המוסמך לכך.
- עדכון הלקוח, באמצעות הגורמים העסקיים, לגבי שיעור ניצול מסגרת האשראי ולגבי כיסוי הביטחונות הנדרש בגינה, לרבות דרישה להשלמת ביטחונות, במקרה הצורך. על פי מערכת ההסכמים הקיימת עם הלקוח, הבנק רשאי להפחית את החריגות ממסגרת האשראי באופן כפוי, באמצעות סגירת פוזיציות.
- עריכת הסכמי קיזוז, נטו, עם צדדים נגדיים. הסכמים אלה מקנים לבנק יכולת משפטית לאכוף איחוד וקיזוז אוטומטיים של כל ההתחייבויות להעברת יתרות נכסים והתחייבויות במטבעות שונים, בין הצדדים, ביום ערך נתון, באמצעות החלפה של סכום יחיד כנגד כל ההתחייבויות. בהתאם להסכמים אלה, נגזרים עם ערך חיובי קיזוז עם נגזרים בעלי ערך שלילי, באופן שתשולם או תתקבל רק יתרת העסקאות, נטו.
- עריכת הסכמי ביטחונות מול לקוחות העוסקים בפעילות ספקולטיבית בשוק ההון להבטחת החשיפה הנוכחית (ביטחונות משתנים) והחשיפה העתידית (ביטחונות ראשוניים).
- עריכת הסכמי קיזוז דו צדדי גם בעסקאות הנערכות עם תאגידים בנקאיים, שאושרו על ידי ISDA (האיגוד הבינלאומי לנגזרים ועסקאות החלף - International Swaps and Derivatives Association), או הסכמים העומדים בסטנדרטים המשפטיים של ISDA. ככלל, הבנק מתקשר בעסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים עם גופים מוסדיים החתומים על הסכמי ISDA. בנוסף, הבנק פועל לגידור סיכון "חשיפת אשראי צד נגדי" בעסקאות מהותיות במכשירים נגזרים, באמצעות חתימה על נספחי CSA (Credit Support Annex) להסכמי ISDA (המחייבים העמדת ביטחונות להבטחת פירעון העסקה).
- הבנק חותר למזעור סיכוני הסליקה על-ידי שימוש באמצעים להפחתת סיכוני סליקה ככל שניתן בהתחשב בשיקולי עלות-תועלת, על ידי סליקת עסקאות באמצעות מערכת סליקה בינלאומית (CLS – Continuous Linked Settlement), אשר מפחיתה את החשיפה לסיכוני סליקה במידה ניכרת בשל קיזוז בין עסקאות ברמת מטבע וסליקת מטבעות בו זמנית.

6. הקצאת הון כלכלי והשיטה לקביעת מגבלות לחשיפות אשראי צד נגדי

- הקצאת הון כלכלי בגין סיכון אשראי צד נגדי, מבוססת על דרישות ההון שנקבעו בנדבך הראשון של באזל. בחודש מרס 2014 פרסמה וועדת באזל לפיקוח הבנקאי ("BCBS"), בין היתר, הוראה בדבר "הגישה הסטנדרטית לחישוב חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי SA-CCR". ביום 1 בדצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 203A, הכוללת הנחיות לטיפול בסיכון אשראי צד נגדי בהתאם ל-SA-CCR, מועד היישום הינו החל מיום 1 ביולי 2022. הגישה החליפה את הגישות הקיימות בהוראת ניהול בנקאי 203 (גישת CEM) לחישוב חשיפה לצד נגדי במקרה כשל (EAD). עיקרי העדכונים בגישה החדשה מתייחסים לטיפול שונה במערכי קיזוז הכוללים הסכמי התאמת מרווח אל מול מערכי קיזוז שאינם כוללים הסכמי התאמת מרווח, מקדמי סיכון פיקוחיים עדכניים וחלוקת חשיפות הנגזרים במערכי קיזוז למערכי גידור המאפשרים קיזוז החשיפות באופן מלא או חלקי כנגזר מקיום הסכמי נטינג מקובלים (כמו CSA).

- החל מיום 1.1.2014 נדרשים התאגידים הבנקאיים להקצות הון נוסף בגין הפסדי Credit Valuation Adjustments (Losses) CVA הנובעים מהתאמת הפוזיציות לשווי השוק, בגין השינויים שחלו באיכות האשראי של הצד הנגדי.

- חשיפת אשראי צד נגדי בגין פעילות במכשירים פיננסיים נגזרים מתווספת לחבות הלקוח ומהווה חלק בלתי נפרד ממסגרת האשראי ומיתרת החבות. הביטחונות הנדרשים מהלקוח בעת קביעת מסגרת אשראי משמשים, בדרך כלל, גם להבטחת חשיפת אשראי הנובעת מפעילותו במכשירים פיננסיים נגזרים. המסגרות לפעילות עם תאגידים בנקאיים נקבעות, בין היתר, בהתאם להקצאה קבוצתית המבוססת על מודל פנימי בחברה האם ובהתחשב בדירוג שנקבע לתאגיד על ידי סוכנויות דירוג אשראי, ובהתאם למדינה בה פועל הבנק. בנוסף, נקבעו על ידי הבנק מגבלות נוספות באשר לסיכון זה, כגון מגבלות המתייחסות להיקפן המצרפי של פוזיציות לקוחות חדר העסקאות - בחתך מטבע (לרבות התייחסות לסחירות המטבע).

7. מדיניות להגנה על ביטחון, להערכת והתאמת שווי, ולניהול ביטחונות

מדיניות הבנק הנוגעת להגנה על ביטחונות שקיבל מצד נגדי לחוזה, כתנאי לביצוע עסקה במכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות סוגי הביטחונות העיקריים שנלקחים פורטה בשיטות להפחתת סיכון אשראי לעיל.

א. מדיניות לחשיפות סיכון בכיוון השגוי

חשיפה לסיכון בכיוון שגוי, מוגדרת כחשיפה שנוצרה בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים בהן מתקיים מתאם גבוה בין השווי ההוגן החיובי של העסקה, לבין ההסתברות לכשל אשראי של הצד הנגדי לעסקה. חשיפות אלו נוצרות, בדרך כלל, כאשר הצד הנגדי לעסקה מבצע אותה למטרות ספקולטיביות ולא לגידור עסקי. מרבית העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים בהם מתקשר הבנק אינן למטרות ספקולטיביות. במקרים בהם הבנק מתקשר, עבור לקוח, בהסכמים לביצוע עסקאות במכשירים נגזרים למטרות ספקולטיביות, נכללות על ידי הבנק בקורות מפצות, לרבות: העמדת ביטחונות ספציפיים על ידי הלקוח וקבלת הרשאה מראש לביצוע פעולת סגירת פוזיציה כפויה על ידי הבנק (Stop Loss), כשיעור ההפסד בעסקה עולה על סף שנקבע מראש.

ב. מקרים של הורדת דירוג

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים כוללת, בין היתר, עסקאות הנערכות עם גופים מוסדיים (לרבות מוסדות פיננסיים זרים). התקשרויות אלו אינן מתבססות על דירוג האשראי של הבנק, מאחר והבנק לא דורג על ידי חברות דירוג בינלאומיות. לפיכך, מערכת ההסכמים שבין הבנק למוסדות הפיננסיים אינה כוללת התניה להשלמת ביטחונות עקב שינויים בדירוג האשראי של הבנק.

ב) ניתוח חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי לפי גישה פיקוחית

ליום 31 בדצמבר 2023

א	ב	ד	ה	ו
עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	EAD לאחר CRM	RWA
64	93	1.4	220	81
-	-	-	-	-
64	93	1.4	220	81
6	סה"כ			

1 שיטת החשיפה הנוכחית
3 הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך) (SFT)

ליום 31 בדצמבר 2022

ו	ה	ד	ב	א	
RWA	EAD לאחר CRM	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	חשיפה פוטנציאלית עתידית	עלות שחלוף	
64	153	1.4	63	46	1 שיטת החשיפה הנוכחית
-	-	-	-	-	3 הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך) (SFT)
64	153	1.4	63	46	6 סה"כ

ג) חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון

31/12/2023

ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א	תיק פיקוחי / משקל סיכון
סך חשיפות אשראי	אחר	150%	100%	75%	50%	20%	10%	0%	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ריבונותיות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
6	-	-	-	-	-	6	-	-	ישויות סקטור ציבורי (PSEs) שאינן ממשלה מרכזית
168	-	-	-	-	-	168	-	-	בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח) (MDBs)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	חברות ניירות ערך
14	-	-	14	-	-	-	-	-	תאגידים ונדל"ן מסחרי
32	-	-	32	-	-	-	-	-	תיקים קמעונאיים פיקוחיים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
220	-	-	46	-	-	174	-	-	סה"כ

31/12/2022

ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א	תיק פיקוחי / משקל סיכון
סך חשיפות אשראי	אחר	150%	100%	75%	50%	20%	10%	0%	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ריבונותיות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
11	-	-	-	-	-	11	-	-	ישויות סקטור ציבורי (PSEs) שאינן ממשלה מרכזית
100	-	-	-	-	-	100	-	-	בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח) (MDBs)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	חברות ניירות ערך
27	-	-	27	-	-	-	-	-	תאגידים
15	-	-	15	-	-	-	-	-	תיקים קמעונאיים פיקוחיים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
153	-	-	42	-	-	111	-	-	סה"כ

ד) הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי

31/12/2023

א	ב	ג	ד	ה	ו
ביטחון שמשמש בעסקאות נגזרים ביטחון שמשמש בעסקאות למימון (SFTs) ניירות ערך					
	שווי הוגן של ביטחון שהתקבל		שווי הוגן של ביטחון שהופקד		שווי הוגן של ביטחון שהופקד
	מנותק	לא מנותק	מנותק	לא מנותק	
מזומן - מטבע מקומי	-	1	-	-	-
מזומן - מטבעות אחרים	-	-	-	-	-
חוב ריבוני מקומי	-	-	-	-	-
חוב ריבוני אחר	-	-	-	-	-
חוב של סוכנות ממשלתית	-	-	-	-	-
אגרות חוב קונצרניות	-	-	-	-	-
מניות	-	-	-	-	-
ביטחון אחר	-	-	-	-	-
סה"כ	-	1	-	-	-

31/12/2022

א	ב	ג	ד	ה	ו
ביטחון שמשמש בעסקאות נגזרים ביטחון שמשמש בעסקאות למימון (SFTs) ניירות ערך					
	שווי הוגן של ביטחון שהתקבל		שווי הוגן של ביטחון שהופקד		שווי הוגן של ביטחון שהופקד
	מנותק	לא מנותק	מנותק	לא מנותק	
מזומן - מטבע מקומי	-	-	-	-	-
מזומן - מטבעות אחרים	-	8	-	22	-
חוב ריבוני מקומי	-	-	-	-	-
חוב ריבוני אחר	-	-	-	-	-
חוב של סוכנות ממשלתית	-	-	-	-	-
אגרות חוב קונצרניות	-	-	-	-	-
מניות	-	-	-	-	-
ביטחון אחר	-	10	-	-	-
סה"כ	-	18	-	22	-

ה) חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים

להלן היקף החשיפות לצד נגדי מרכזי במליוני ₪:

ליום 31 בדצמבר 2022		ליום 31 בדצמבר 2023		
ב	א	ב	א	
RWA	EAD לאחר CRM	RWA	EAD לאחר CRM	
21	36	37	52	1 חשיפות לצד נגדי מרכזי כשיר (QCCP) (סה"כ)
21	21	37	37	2 חשיפות לעסקאות עם (QCCP) (לא כולל ביטחון ראשוני והעברות לקרן סיכונים); מזה:
-	-	-	-	3 OTC נגזרי (i)
21	21	37	37	4 (ii) עסקאות נגזרים סחירים בבורסה
-	-	-	-	5 (iii) עסקאות מימון ניירות ערך
-	-	-	-	6 (iv) מערכי קיזוז שבהם אושר קיזוז בין מוצרים
-	-	-	-	7 ביטחון ראשוני מנותק
-	15	-	15	8 ביטחון ראשוני לא מנותק
-	-	-	-	9 העברות ממומנות לקרן סיכונים
-	-	-	-	10 העברות לא ממומנות לקרן סיכונים
-	-	-	-	11 חשיפות לצד נגדי מרכזי שאינו כשיר (QCCP) (סה"כ)
-	-	-	-	12 חשיפות לעסקאות עם (QCCP) (לא כולל ביטחון ראשוני והעברות לקרן סיכונים); מזה:
-	-	-	-	13 OTC נגזרי (i)
-	-	-	-	14 (ii) עסקאות נגזרים סחירים בבורסה
-	-	-	-	15 (iii) עסקאות מימון ניירות ערך
-	-	-	-	16 (iv) מערכי קיזוז שבהם אושר קיזוז בין מוצרים
-	-	-	-	17 ביטחון ראשוני מנותק
-	-	-	-	18 ביטחון ראשוני לא מנותק
-	-	-	-	19 העברות ממומנות לקרן סיכונים
-	-	-	-	20 העברות לא ממומנות לקרן סיכונים

סיכון שוק

סיכון שוק הינו סיכון לפגיעה בהכנסות הבנק ברווחיותו, בערך הכלכלי של הונו וכן ביחס ההון, בשל שינויים אפשריים בשווי ההון של הנכסים והתחייבויות (מאזני וחוץ מאזני) הנובעים משינויים במחירי השוק, כגון: שינוי בשיעור האינפלציה, שינוי בשיעורי הריבית, שינוי בשערי חליפין, שינויים בשוק ההון. סיכון שוק כולל את רכיבי הסיכון הבאים: סיכון בסיס, סיכון ריבית, סיכון מניות וסיכון אופציות.

א) גילוי איכותי

1. אסטרטגיה מדיניות ונהלים

א. מדיניות ניהול הסיכון

מסגרת ניהול סיכון מעוגנת במסמך מדיניות ייעודי, אשר הדירקטוריון מאשר אחת לשנה, בנוהלי עבודה פנימיים ובתהליכי עבודה ובמערכות. מסגרת ניהול סיכון מגדירה את התיאבון לסיכון, מגבלות חשיפה פנימיות ואופן ניהול סיכון. מסגרת זו כוללת הגדרות של מינוחי סיכון, תיאור מבני של ממשל ניהול סיכון תוך הפרדה בין שלושה קווי הגנה, מגבלות תיאבון לסיכון, אחריות וסמכות של גורמים המעורבים בניהול סיכון, מתודולוגיות וכלים לזיהוי למדידה להערכה ולניטור סיכון, תיאור תהליכים התומכים בניהול סיכון אפקטיבי, כלים בקרות ומנגנוני דיווח. מסגרת ניהול סיכון מבוססת על המסגרת של החברה האם בהתאמות הנובעות מאופי הפעילות והמבנה של הבנק.

מטרת המדיניות נועדה להוות תשתית לניהול סיכון אפקטיבי של חשיפת הבנק להפסד בגין שינויים בפרמטרים של הסיכון, וזאת במסגרת התיאבון לסיכון שמתווה הדירקטוריון תוך הבנת [פרופיל סיכון](#) השוק והבטחה כי קיימת נאותות הלימות הון התואמת לפרופיל סיכון זה. ניהול הסיכון מכון למזער, ככל האפשר, את התממשותם של סיכונים בלתי צפויים ונזקים שמקורם בנטילת סיכונים בלתי מבוקרת.

ב. תהליכים

בחינה תקופתית של עדכניות מסגרת והצהרת תיאבון לסיכון לרבות אפקטיביות המגבלות.

הערכת הקצאת הון הנדרש בגין סיכון שוק מושפעת מהנדבך הראשון ומהנדבך השני של [כללי באזל](#). חישוב דרישת [הון פיקוחי](#) מזערי (נדבך ראשון) מבוצעת בהתאם לגישה הסטנדרטית כהגדרתה בהוראת ניהול בנקאי תקין 208. לפירוט [דרישת הון בגין סיכון שוק](#) ראה להלן. בחינה תקופתית של הלימות ועדכניות מודלים המשמשים לכימות החשיפה לסיכון שוק. שימוש שוטף במבחני קיצון לפי גישות שונות לרבות גישה כלכלית וגישה חשבונאית. הפעלת מספר מבחני קיצון במגוון שיטות, עוצמות וטווחי זמן ובחינת השפעתם בגישה הכלכלית ובגישה החשבונאית לרבות אתגור הקצאת ההון כמפורט לעיל.

ניטור שוטף אחר חשיפות, מגבלות תיאבון לסיכון, [אינדיקטורים](#) והתפתחויות בסביבת הסיכון. פעילות הניטור מתבצעת על ידי קווי ההגנה הראשון והשני ומדווחת בשוטף לוועדת נ"ה ולוועדת ניהול סיכונים הנהלה ולוועדת ניהול סיכונים דירקטוריון.

תהליכים מרכזיים נוספים: ניהול סיכונים קבוצתי, הערכת נאותות הלימות ההון - [ICAAP](#), תיאבון לסיכון, מסגרת הבקרה הפנימית, מסגרת ניהול סיכון ומסמכי מדיניות, מסמך סיכונים רבעוני, ביקורת פנימית והחברה האם, אסטרטגיה ותוכניות עבודה, שילוב ניהול סיכונים בתוכניות העבודה, מעורבות פונקצית ניהול הסיכונים בתהליכי קבלת החלטות מהותיות, סקירות תקופתיות של הסיכונים, מוצר חדש, מבחני קיצון, לפירוט והרחבה על תהליכים אלו ראה [מבנה ממשל תאגידי של ניהול סיכונים, תהליכים ופונקציות מפתח](#) לעיל.

2. פעילות בתיק למסחר

- פעילות בתיק למסחר של הבנק כוללת את תיק אגרות החוב למסחר ופעילות במכשירים פיננסיים נגזרים לצרכי הפקת רווח בתיקים שהוגדרו מראש.
- פוזיציות בתיק למסחר משוערכות על בסיס יומי במחיר שוק והעסקאות הנכללות בו הינן בשוק פעיל, נזיל ודו כיווני.
- במהלך שנת 2023 לא הועברו מכשירים פיננסיים מהתיק למסחר לתיק הבנקאי או להיפך.

3. מבנה וארגון פונקצית ניהול הסיכון

ממשל ניהול סיכון שוק מבוסס על שלושה קווי הגנה ראח מבנה ממשל תאגידי של ניהול סיכונים, תהליכים ופונקציות מפתח לעיל. מנהל החטיבה הפיננסית, הינו מנהל סיכון שוק של הבנק. ניהול הסיכון מפקח על ידי ועדת ניהול סיכונים דירקטוריון ועל ידי ועדת ניהול סיכונים הנהלה, מנוהל על ידי ועדת נ"ח בראשות המנהל הכללי ובהשתתפות מספר חברי הנהלה ועל ידי פורום פיננסי מצומצם בראשות מנהל הסיכון.

4. ההיקף והאופי של מערכות דיווח על הסיכון

הבנק נעזר לצורך מדידת החשיפה לסיכון שוק וסיכון נזילות במערכת ייעודית קבוצתית לניהול סיכונים פיננסיים. המערכת מודדת את החשיפה לסיכונים אלה בגין כלל הפעילות הבנקאית, לרבות: סיכון ריבית וחשוב VaR, ומהווה תשתית לקיום מבחני קיצון. המערכת הינה בסיס מידע בה מרוכזים נתונים פיננסיים ביחס למגוון מכשירים פיננסיים בהם פועל הבנק.

5. מדיניות הפחתת סיכון

מדיניות הפחתת סיכון מבוססת על גידור החשיפה לסיכון שוק, באמצעות הטלת מגבלות כמותיות, המשקפות את התיאבון לסיכון של הבנק. במטרה להבטיח עמידה במגבלות אלה, קו הגנה ראשון פועל לזיהוי, הערכה, מדידה וניטור של החשיפות הנוכחיות והפוטנציאליות, קו הגנה שני מנטר את החשיפות המהותיות באופן עצמאי ובלתי תלוי ומאתגר באופן מדגמי את פעולות קו הגנה ראשון. אמצעים בהם הבנק עושה שימוש לצורך הפחתת סיכון כוללים, בין היתר, רכישה ומכירת מכשירים פיננסיים סחירים בכל מגזרי ההצמדה, השקעה וגיוס מכשירים פיננסיים לא סחירים ופעילות במכשירים פיננסיים נגזרים.

ב) סיכון שוק בגישה הסטנדרטית

להלן נתונים לגבי נכסי סיכון שוק משוקללים במיליונים :

31/12/2022	31/12/2023	
א	א	
סכומים	סכומים	
		outright products) מוצרים ישירים
-	-	1 סיכון שיעור ריבית (כללי וספציפי)
-	-	2 סיכון פוזיציה במניות (כללי וספציפי)
32	28	3 סיכון שער חליפין
-	-	4 סיכון סחורות
-	-	אופציות
-	-	5 הגישה הפשוטה
-	-	6 גישת דלתה-פלוס
-	-	7 גישת התרחישים
-	-	8 איגוח
32	28	9 סה"כ

ג) מידע נוסף על סיכון שוק שלא נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3

תיאור סיכונים השוק אליהם חשוף הבנק

1. מדיניות ניהול סיכון שוק**א. כללי**

החטיבה לניהול סיכונים אחראית לגיבוש מסמך מדיניות לניהול סיכון שוק ולאישורו בהנהלה ובדירקטוריון. כמו כן, באחריותה ובאחריות החטיבה הפיננסית לסקור מדיניות זו על בסיס שוטף ולהציע עדכונים למדיניות, ככל שנדרש. עדכונים במדיניות מביאים בחשבון שינויים מהותיים במסמכי היסוד או בהוראות המפקח על הבנקים, ככל שרלוונטיים, וכן פרסום של הנחיות ומסמכים מתודולוגיים הרלוונטיים לתהליכי ניהול סיכון שוק על ידי גורמים רגולטורים בינלאומיים מרכזיים, במידה ולהם יש השלכות על המדיניות.

מסמך מדיניות לניהול סיכון שוק מהווה מסגרת לניהול הסיכון ולהגדרת אחריות וסמכות של הגורמים המעורבים בתהליכי ניהול סיכונים.

מטרת המדיניות הינה להוות תשתית לניהול סיכון שוק, באופן שיתרום לניהול מיטבי של חשיפת הבנק להפסד בגין שינויים בפרמטרי שוק ולהציג תמונת סיכונים נאותה למקבלי ההחלטות. ניהול הסיכון מכוון למזער, ככל האפשר, את התממשותם של סיכונים בלתי צפויים ונזקים שמקורם בנטילת סיכונים בלתי מבוקרת. התיאבון לסיכון שוק כפי שמוגדר במדיניות משקף את מידת רצונו של הבנק ליטול סיכונים שוק במטרה להשיג את יעדיו האסטרטגיים.

התפישה העקרונית בניהול הסיכון היא כי המאזן ינוהל במטרה למקסם את ההון הכלכלי בראיה ארוכת טווח בהינתן מגבלות התיאבון לסיכון ובכפוף לשיקולים חשבונאיים ושיקולים המשפיעים על תכנון ההון. המדיניות מגדירה מגבלות איכותיות ומגבלות כמותיות עיקריות ביחס למאפייני החשיפה לסיכון שוק ובהן השווקים והמכשירים בהם יפעל הבנק בתיק הבנקאי ובתיק למסחר. התיאבון לסיכון נקבע תוך התייחסות לשתי גישות מדידה, חשבונאית וכלכלית, וכן לכלי ניהול שונים, ניתוחי רגישות, תרחישי מצב עסקים רגיל (תרחישי ביניים) ו**תרחישי קיצון**. כל זאת בהתייחס לטווחי זמן שונים : טווח קצר וטווח ארוך.

ריבוי מדדים עלול להקשות על הניתוח וההצגה למקבלי ההחלטות ועל כן הוגדרו בקבוצה הבנקאית ובבנק שתי קבוצות מדדי סיכון. מדדי סיכון ראשיים המשמשים את פונקצית הניהול לקבלת החלטות שוטפות או תקופתיות על היקפי החשיפה, ומדדי סיכון נוספים בהם יתר מדדי הסיכון ביחס לחלקם נקבעת מגבלת דירקטוריון, ביחס לחלקם נקבעות מגבלות ברמת מנהל החטיבה הפיננסית וכן מדדי סיכון שעבורם מבוצע ניטור ללא מגבלות. הבנק מנהל ומנטר את העמידה במגבלות של מדדי הסיכון הראשיים ושל מדדי הסיכון הנוספים.

ב. פעילות במכשירים פיננסיים נגזרים

הדירקטוריון קובע את אופן פעילות הבנק [במכשירים פיננסיים נגזרים](#) ותמהיל המכשירים הפיננסיים שלבנק מותר לפעול בהם, בין לצורכי הגנה בגין פעילות לקוחותיו ובין לצורכי מסחר וניהול פוזיציה עבור עצמו. מגבלות היקפי הפעילות בכל [מכשיר פיננסי](#) נגזר שהדירקטוריון התיר לפעול בו הינן בסמכות הנהלת הבנק. מגבלת היקף הפעילות נועדה לתחום סיכון תפעולי הכרוך בפעילות. היקף פעילות במכשיר מסוים אינו מייצג בהכרח את רמת הסיכון הפיננסי הגלומה בו. חשיפות השוק הנוצרות כתוצאה מפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, הן בבסיס ההצמדה והן בריבית, נכללות במסגרת מגבלות הדירקטוריון השונות לחשיפות הבסיס והריבית.

ככלל, מרבית פעילות הבנק בתחום המכשירים הפיננסיים הנגזרים הינה למטרות הגנה, למעט פעילות מצומצמת שהוגדרה מראש על ידי ההנהלה כפעילות בתיקים המיועדים למסחר. תיקים המיועדים למסחר כוללים [אגרות חוב](#) בתיק ני"ע למסחר וכן מספר תיקים הכוללים מכשירים פיננסיים נגזרים שהוגדרו מראש לפעילות מסחר בלבד.

ג. עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים עם גופים מפקחים

עסקאות הבנק [במכשירים פיננסיים נגזרים](#) מבוצעות בחלקן עם תאגידים בנקאיים או חברי הבורסה לניירות ערך, המחויבים לעמידה בדרישות של הלימות הון או לעמידה ברמת ביטחונות מול הבורסה לניירות ערך, ובחלקן עם לקוחות הבנק האחרים, המחויבים בביטחונות בהתאם לנוהלי הבנק.

הבנק מנהל סיכוני שוק, בין היתר, באמצעות עסקאות הגנה במכשירים פיננסיים נגזרים אשר מבוצעות מול בנקים. מדיניות הדירקטוריון הינה כי עסקאות במכשירים פיננסיים מול בנקים יתבצעו רק עם בנקים החתומים עם הבנק על הסכמי ISDA. כמו כן, מרבית בנקים אלה חתומים מול הבנק על נספח CSA (Credit Support Annex) במסגרתם מתבצעים חישובי שווי הוגן של כלל העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים בין שני הבנקים ובמידת הצורך מועברים ביטחונות נזילים בין הבנקים עפ"י הכללים הקבועים בהסכם. בנוסף הבנק מבצע עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים, שאושרו לשימוש על ידי הדירקטוריון, עפ"י צורכי הלקוחות למול מסגרת אשראי מאושרת. מדידת [סיכון אשראי צד נגדי](#) של לקוחות אלה מתבצעת על פי מודל פנימי במסגרתו נקבע מקדם מסכום העסקה כחשיפה עתידית אליה מתווספת חשיפה נוכחית שהינה פונקציה של השווי ההוגן של העסקאות שביצע הלקוח.

פעילות בשוק המעו"ף על מדד מניות או על שער החליפין של הדולר מבוצעת עבור לקוחות הבנק בלבד תוך שמירת ביטחונות בהתאם להנחיות הבורסה לניירות ערך.

ד. מדיניות השקעה בגופים שעיקר עיסוקם עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ומכירות בחסר

מדיניות הבנק היא לא להשקיע בגופים שעיקר עיסוקם עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ומכירות בחסר, כגון קרנות גידור.

2. ממשל תאגידי לניהול הסיכון

מדיניות ניהול סיכון שוק מגדירה מבנה ארגוני לניהול הסיכונים המבטיח איזון נאות ואי תלות בין הגופים המעורבים בניהול הסיכונים. שלושה קווי ההגנה המוגדרים ביחס לסיכון שוק כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 310, מבטיחים איזון זה, כדלקמן:

קו ההגנה הראשון - החטיבה הפיננסית אחראית על ניהול סיכוני השוק. במסגרת זו כלולים בחטיבה יחידת ניהול נכסים והתחייבויות, חדר עסקאות ויחידת הנוסטרו אשר נוטלות סיכוני שוק ומנהלות את הסיכונים התפעוליים הנובעים מפעילותן. במסגרת קו ההגנה הראשון הוגדרו מספר יחידות מדידה, בקרה ותפעול האמונות על פעילויות אלו ופועלות באופן בלתי תלוי מנוטלי הסיכון, כדלקמן: יחידת הבקרה (Middle Office) ויחידת התפעול (Back Office) לתפעול **מכשירים פיננסיים נגזרים**.

יחידת ה Middle Office מבצעת בקרת סיכונים כלכלית וחשבונאית וכן בקרת עמידה במגבלות על פעילויות החטיבה הפיננסית. יחידת התפעול מתפעלת עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ומבצעת בקרה תפעולית כוללת על חדר העסקאות. ליחידה זו תפקיד חיוני במזעור הפסדים העלולים לנבוע מהתממשות כשל תפעולי בביצוע העסקאות.

בנוסף, בחטיבה הפיננסית, בהיותה קו ההגנה הראשון, מתבצעת פעילות ניהול סיכון שוק באמצעות ניטור שוטף של חשיפות השוק השונות. חשיפות אלה מדווחות באופן שוטף לפרורם הפיננסי, בראשות מנהל החטיבה הפיננסית, המתכנס מספר פעמים בחודש. בפרורם זה חברים מנהלים מהחטיבה הפיננסית וכן בקר סיכונים פיננסיים של חטיבת ניהול סיכונים. הפרורם דן בחשיפות השוק ומקבל החלטות לגבי השקעת ההון הפעיל במגזרים השונים וכן לגבי גובה פוזיציות הריבית, במסגרת מגבלות הדירקטוריון שנקבעו ובהתבסס על ניתוח, בקרה ותחזיות לגבי התפתחויות כלכליות במשק, שיעורי ריבית במגזרים השונים ושינויים צפויים במדד המחירים לצרכן ובשער החליפין של השקל. פורום זה מנהל מעקב אחר ביצוע החלטותיו וכן מדווח לוועדת נ"ה, בראשות המנהל הכללי.

קו ההגנה שני - בוחן תקופתית את עדכניות מסגרת ניהול הסיכון ואפקטיביות הצהרת תיאבון לסיכון, מחשב את דרישות ההון בגין סיכון שוק, מרכז תחום תיקוף מודלים בלתי תלוי, מנטר מגבלות תיאבון סיכון ואינדיקטורים, מוביל תהליך הערכת נאותות הלימות ההון - [ICAAP](#) ומאתגר את פעילות קו ההגנה הראשון.

3. מגבלות כמותיות

מגבלות כמותיות הוגדרו הן במסמך המדיניות ברמת הדירקטוריון והן ברמת מנהל החטיבה הפיננסית. המגבלות ביחס לאומדי הסיכון הראשיים כפי שהוגדרו ברמת הקבוצה הבנקאית אליה משתייך הבנק הן:

- חשיפת שווי כלכלי **לשינוי מקביל של 100 נקודות בסיס** בעקומי התשואה לא תעלה על 5.5% מההון העצמי. בנוסף, קיימות מגבלות על החשיפה המותרת בכל מגזר הצמדה בנפרד - שקל (לא צמוד וצמוד למדד המחירים לצרכן) ומט"ח וצמוד מט"ח. המגבלה במגזר השקל אושרה ע"י הדירקטוריון ביום 27.12.23, עד למועד זה שררו מגבלות נפרדות במגזר השקל הלא צמוד ומגזר הצמוד למדד המחירים לצרכן.
 - חשיפת השווי החשבונאי לתרחיש ביניים לא תעלה על 5% מההון העצמי של הבנק.
- בנוסף הוגדרו מגבלות ביחס לאומדי הסיכון הנוספים לרבות מגבלות על סיכון בסיס ההצמדה, תרחישי קיצון והערך בסיכון (VaR) ביחס לכלל הפעילות וכן הוגדרו מגבלות פעילות ביחס לתיק למסחר ולפעילויות ספציפיות בו.

4. מנגנונים המאפשרים תגובה מיידית להתפתחויות חריגות בשווקים

הדירקטוריון אישר תוכניות סדורות לטיפול במשברים פיננסיים לרבות תוכנית פיננסית לחיזוק הלימות ההון בעת משבר ותוכנית לטיפול במשבר נזילות. במסגרת זו הוגדר האופן לזיהוי המשברים ולטיפול בהם וכן הוגדר הפרורם המוסמך לטפל במשברים והוגדרו הסמכויות והכלים לטיפול במשברים אלה.

בנוסף, נוהלי הבנק מגדירים כי במקרים של התפתחויות חריגות בשווקים יתכנס מיידית פורום פיננסי מיוחד בראשות מנהל החטיבה הפיננסית ויידון בהתפתחויות בשווקים ובדרכי הפעולה האפשריות.

5. שינויים שחלו בתקופה המדווחת במדיניות ניהול הסיכונים

לא חלו שינויים מהותיים.

6. אמצעי פיקוח ומימוש המדיניות

בכל רבעון מקיים הדירקטוריון דיון בסקירת סיכוני השוק במסגרת הדיון במסמך הסיכונים הרבעוני. בנוסף, במסגרת תהליך [מסמך הסיכונים הרבעוני](#), מדי רבעון מציגה החטיבה הפיננסית סקירה של ניהול הסיכון ובמסגרתה מוצגות החשיפות המרכזיות של הבנק לסיכוני שוק לרבות הסבר בדבר השינויים המרכזיים שאירעו. דיווחים אלה מסייעים בידי הדירקטוריון לפקח אחר חשיפות השוק השונות ולוודא כי פעולות ההנהלה עקביות עם מדיניות הבנק והתיאבון לסיכון לצד קיומם של מנגנוני בקרה פנימית הנועדו למנוע סטיות ממדיניות.

מבנה ניהול הסיכון המוצג לעיל נועד, בין היתר, להבטיח כי לא ייווצרו סטיות מהמדיניות שקבע הדירקטוריון. במסמך המדיניות לניהול סיכוני השוק נקבעו כללים לאופן הדיווח על חריגות, לרבות סמכות לאישור חריגות והכללים לטיפול בחריגות וסגירתן. ככלל, מדיניות ניהול סיכון השוק המיושמת הינה בהלימה למדיניות שאושרה ע"י הדירקטוריון. ההפסדים והרווחים שנבעו מ"עסקאות אחרות" [במכשירים פיננסיים נגזרים](#) שאינן מיועדות להגן על חשיפות בתיק הנכסים וההתחייבויות (ALM):

הרווחים בתיקים למסחר הכוללים מכשירים פיננסיים נגזרים הסתכמו ב-2 מיליון ₪ בשנת 2023.

הרווחים בתיקים למסחר הכוללים מכשירים פיננסיים נגזרים הסתכמו ב-1 מיליון ₪ ברבעון הרביעי של שנת 2023.

7. דוח בסיסי הצמדה

ניהול חשיפות הבסיס של הבנק מתבצע בתדירות יומית ובראייה כלכלית תוך התייחסות להשלכות החשיפה גם על התנודתיות החשבונאית במקרים בהם קיימת אי התאמה בין הראיה החשבונאית לכלכלית. מדידת הסיכון מתבצעת באמצעות חישוב עודף / חוסר הנכסים על ההתחייבויות לאחר הכללת תיקונים כלכליים כמפורט להלן. תמהיל ההשקעה במגזרי ההצמדה השונים נקבע באופן שוטף במסגרת המגבלות המוצגות להלן ועל בסיס תחזיות לגבי משתני השוק הרלוונטיים. החשיפה נמדדת בכל מטבע מהותי בנפרד.

ניהול החשיפה לסיכון בסיס מבוצע על פי נתוני ה"חשיפה הכלכלית". המרכיבים העיקריים של ההפרש שבין ה"חשיפה הכלכלית", לבין ה"חשיפה החשבונאית" (המוגדרת כפער שבין יתרות הנכסים וההתחייבויות הכספיים, על פי כללי מדידה חשבונאית מקובלים), הינם כדלקמן:

- הפרשות בגין זכויות עובדים, נכללות במסגרת ה"חשיפה הכלכלית" במגזר הצמוד למדד במקום במגזר הלא צמוד.
- היעודה לפיצויים סווגה בהתאם לרכיבי ההשקעה הנכללים בה, בעוד שבמסגרת המדידה החשבונאית מוצגת במגזר הלא צמוד.
- הלוואות צמודות למדד שסווגו כ"חובות פגומים", סווגו למגזר הלא צמוד (במקום לבסיס הנגזר מחוזה ההלוואה).
- מכשירים פיננסיים המכילים [אופציה](#) גלומה, סווגו למגזרי ההצמדה השונים, על פי מודלים לתמחור אופציות.
- התחייבויות צמודות למדד המחירים לצרכן לפי תקן חכירה חשבונאי אינן מוצגות במסגרת נתוני החשיפה הכלכלית.

א. להלן ריכוז נתוני "החשיפה הכלכלית" וה"חשיפה החשבונאית" לסיכון בסיס במגזרי ההצמדה השונים במיליוני ש"ח:

חשיפה חשבונאית	31/12/2023	31/12/2022
	מיליוני ש"ח	
לא צמוד	561	798
צמוד מדד	3,755	2,570
מט"ח וצמוד מט"ח	(31)	(22)
סה"כ	4,285	3,346

31/12/2022	31/12/2023	חשיפה כלכלית
מיליוני ש"ח		
1,457	1,256	לא צמוד
2,164	3,275	צמוד מדד
(31)	(28)	מט"ח וצמוד מט"ח
3,590	4,503	סה"כ

ב. להלן מידע על ערכי מקסימום, מינימום וממוצע של החשיפה הכלכלית במהלך הרבעון המדווח כשיעור מההון הפעיל הכלכלי:

מט"ח וצמוד מט"ח	צמוד מדד	לא צמוד	
(1%)	73%	15%	מינימום
0%	85%	28%	מקסימום
0%	79%	21%	ממוצע

החשיפה הכלכלית המוצגת בטבלאות שלעיל הינה בהתאם לרשימת התיקונים הכלכליים המאושרת נכון לכל אחד מהמועדים שבטבלה.

מגבלות הדירקטוריון מוטלות על חשיפה כלכלית לגבי סיכונים הבסיס הכרוכים בניהול תיק הנכסים הממומן ממקורות ההון הפעיל הכלכלי שלו, קובעות כי: 0% עד 120% מהון זה יושקעו בנכסים צמודי מדד, (-7.5%) עד 7.5% יושקעו בנכסים במט"ח ובצמודי מט"ח, והיתרה הנגזרת תוחזק בשקלים לא צמודים. במהלך שנת 2023 אישר הדירקטוריון שינוי במגבלות במגזר הצמוד למדד (שהיו קודם לכן בטווח שבין (20% עד 100%).

8. ניהול פוזיציות בתיק למסחר

הבנק מבחין בין חשיפות הנוצרות במהלך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין החשיפה למסחר. לצורך חישוב [דרישות הון לסיכון שוק](#) בנדבך הראשון הוגדרו הפוזיציות אשר יכללו בתיק למסחר. פוזיציות אלו עונות על דרישות [כללי באזל 2](#) וכוללות מכשירים פיננסיים המוחזקים עם כוונת מסחר וכן מכשירים שמטרתם לגדר רכיבים אחרים של התיק למסחר. הבנק הגדיר כי התיק יכלול את המרכיבים הבאים:

תיקי [אגרות חוב](#) למסחר בשקלים ובמט"ח, פעילות [במכשירים פיננסיים נגזרים](#) לצרכי הפקת רווח בתיקים ספציפיים שאושרו מראש ע"י הדירקטוריון, עסקאות עתידיות במטבעות ובריבית, אופציות מטבע וכן גידור פעילות לקוחות באופציות מעו"ף בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

התיקים שהוגדרו כתיקים למסחר למטרות [הון פיקוחי](#) נתונים למגבלות לגבי היקף הפעילות ו/או ההפסד הפוטנציאלי המותר בהינתן שינוי בשיעורי הריבית וכן למגבלה על ערך ה- VaR המקסימאלי. בנוסף בתיק האופציות הפעילות מוגבלות באמצעות הטלת מגבלה על הפרמיה המקסימאלית לעסקה ועל ההפסד המצטבר במהלך שנה קלנדרית ובנוסף חל איסור על כתיבת [אופציה](#) (אלא אם מדובר בכתיבת אופציה זהה לאופציה שנקנתה). היקף הפעילות בתיק למסחר למטרות [הון פיקוחי](#) אינו מהותי. היתרה הממוצעת בתיק אג"ח למסחר בשקלים ובמט"ח הסתכמה במהלך שנת 2023 ב-0 מיליון ש"ח. הבקרה על פעילות המסחר, לרבות בחינת העמידה במגבלות וחישוב הרווחיות, מבוצעת בתדירות יומית על ידי גורמי הבקרה של קו ההגנה הראשון.

9. אירועים לאחר תאריך המאזן

לאחר תאריך המאזן ועד מועד פרסום דיווח זה, אין אירועים משמעותיים בסיכון שוק וניהול.

10. מידע נוסף על החשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם לפי מודלים לניהול סיכונים

ניהול סיכון שוק מתבצע באמצעות מספר מודלים ומדדי סיכון אשר בהם מובאים בחשבון גורמים נוספים על אלו המשמשים לצורך הגילוי בדוחות הכספיים. המודלים ומדדי הסיכון כפופים לתהליך מובנה של הגדרה במסגרת קטלוג המודלים [ותיקוף המודל](#). התהליך מבוצע בהתאם למדיניות הבנק בנושא הטיפול במודלים.

להלן מידע בדבר מודלים מרכזיים ומדדים המשמשים בניהול סיכון השוק:

- מדד רגישות שווי כלכלי לשינויים בריבית, ראה להלן [גילוי סיכון ריבית בתיק הבנקאי](#).
- מדד רגישות שווי חשבונאי לשינויים בגורמי השוק בתרחישי ביניים

המדד מציג את הקיטון [בהון פיקוחי](#) (ההון לצורך חישוב יחס ההון לרכיבי סיכון), לפני השפעת המס, בתרחיש הכולל השפעה של מגוון שינויים בגורמי השוק על חשיפות הבנק, אשר הוגדרו, על פי תיאבון הסיכון, כאירוע שסבירות התממשותו היא אחת ל-3-7. זאת, לעומת [תרחיש קיצוני](#) שסבירותו הינה אחת ל-25 שנים.

מדד זה כולל את כלל גורמי הסיכון המשפיעים על השווי החשבונאי ובהם: סיכונים הריבית, סיכון מרווח אשראי על נכסים שונים בתיקי ההשקעות, סיכון מניות וכן סיכונים נוספים הנובעים מפעילות בשווקי האג"ח ומכשירים פיננסיים נגזרים.

אופן המדידה - התרחיש מבוסס על ניתוח סטטיסטי של גורמי הסיכון העיקריים והוא מחושב בתדירות שבועית. מגבלת הדירקטוריון שנקבעה למדד זה הינה בשיעור 5% מההון העצמי.

11. הערך הנתון בסיכון VaR (Value At Risk)

מודל ה-VaR אומד את ההפסד המקסימאלי שעלול להיגרם בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת ביטחון סטטיסטית מוגדרת. תוצאות המודל מאפשרות להעריך את חשיפת הבנק הכוללת לסיכוני שוק ולבחון את ההתפתחות של סיכוני השוק על פני הזמן.

קיימות 3 שיטות לחישוב VaR:

- שיטה פרמטרית - עושה שימוש במטריצת השונויות והקורלציות בין גורמי הסיכון השונים, הנגזרת מנתונים היסטוריים לגבי גורמי הסיכון. בשיטה זו אנו מניחים כי לגורמי הסיכון התפלגות נורמאלית.
- שיטת הסימולציה ההיסטורית - אומדת את תנודתיות גורמי הסיכון על סמך התנהגותם בעבר. בשיטה זו לא מניחים הנחות לגבי התפלגויות גורמי הסיכון השונים או לגבי המתאמים ביניהם.
- שיטת Monte Carlo – שיטה לא-פרמטרית המאפשרת חישוב VaR מדויק גם עבור מכשירים לא ליניאריים כגון אופציות. השיטה מבוססת על בניית התפלגות משותפת לגורמי הסיכון על בסיס נתוני עבר ודגימה אקראית של מספר רב של תצפיות מאותה התפלגות.

ה-VaR על כלל הפעילות (התיק הבנקאי והתיק למסחר) חושב במהלך 2023 בתדירות חודשית בשיטת הסימולציה ההיסטורית ברמת ביטחון של 99% ולאופק זמן של 30 ימים קלנדריים. כדי לבדוק את טיב המודל ותקפותו, מתבצעת בחישוב על כלל התיק בדיקה של ההפסד בפועל. חריגה מתקבל כאשר ההפסד בפועל גבוה מהערך הנתון בסיכון. תיאורטית, נצפה שמספר החריגות לא יעלה על חריגה אחת מתוך כ-50 תצפיות עבורן חושב VaR.

מגבלות המודל נגזרות מהשיטה ההיסטורית בה בחר הבנק להשתמש לצורך חישוב ה-VaR:

- מודל ה-VaR הוא מודל סטטיסטי ומידת דיוקו מותנית באיכות ההנחות שבבסיסו.
- החישוב על פי שיטת הסימולציה ההיסטורית מניח שהתנהגותם ההיסטורית של גורמי הסיכון צפויה לחזור על עצמה. לפיכך, שינוי פתאומי במאפייניהם של גורמי הסיכון אינו ניתן לחיזוי. השיטה הפרמטרית מניחה התפלגות נורמאלית של השינוי בגורמי הסיכון.

- אומד ה-VaR אינו מתייחס לגודלם של ההפסדים שעלולים להיגרם במצבי קיצון, בהסתברות נמוכה מ- 1% (בהתאם לרמת המובהקות של 99% שנבחרה) כאשר מתערערות ההנחות הסטטיסטיות שבבסיס המודל. לפיכך אין להתייחס לתוצאותיו כאל חסם ממשי להפסד אשר עלול להיגרם לבנק בתרחישים קיצוניים. המענה יכול להינתן ע"י בחינת ההפסד הפוטנציאלי בתרחישי קיצון.
 - אופק הזמן שנקבע מניח למעשה שהפוזיציה נותרת סטטית במשך תקופה זו, ומאידך שניתן לגדר אותה או לממשה בתוך פרק הזמן שנקבע. הנחה זו מתעלמת מחוסר הנזילות שעלול להיווצר בעיתות משבר וכן לא משקפת את הסיכון במהלך פרק הזמן שנקבע.
- נכון ליום 31.12.23 קיימת מגבלת דירקטוריון לפיה ערך ה-VaR על כלל הפעילות (התיק הבנקאי והתיק למסחר) בשיטת הסימולציה ההיסטורית, לאופק של 30 ימים קלנדרים וברמת מובהקות של 99% לא יעלה על 3.0% מההון העצמי. ביום 22.1.24 אישר הדירקטוריון שינוי לפיו ערך ה-VaR יהווה סף פנימי לדיון (במקום מגבלת דירקטוריון) בשיעור 4.2% מההון העצמי. יצוין שמודל ה-VaR מוגדר כמודל משני.
- החל מסוף חודש אוקטובר נרשמו חריגות לעומת מגבלת הדירקטוריון ששררה באותו מועד בשיעור 3% מההון העצמי. החריגה אירעה למרות העובדה שחשיפות הבנק נותרו באותה תקופה ללא שינוי מהותי ונבעה מתנודות בגורמי סיכון השוק שאירעו בעקבות מלחמת "חרבות ברזל" כאשר ההשפעה הגבוהה ביותר על תוצאות המודל אירעה עקב שינויים בעקום התשואות במגזר הלא צמוד.

במיליוני ש"ח	משנת 2023		שנת 2022	
	סוף שנת הדיווח	חשיפה מקסימאלית במהלך השנה	סוף שנת הדיווח	חשיפה מקסימאלית במהלך השנה
חשיפה בפועל	175.3	175.3	28.7	80.3

אומד סיכון זה משמש כאחד מאומדי הסיכון המתארים את חשיפת המאזן לסיכונים השוק וההתייחסות הניהולית אליו הינה משנית. לעומתו, מודגשת יותר חשיבותם של ניתוחי הרגישות ותרחישי הקיצון במסגרת הניהול השוטף של סיכונים השוק. כדי לבדוק את טיב המודל ותקפותו מתבצעת בחישוב על כלל התיק בדיקה של ההפסד בפועל לעומת הערך הנתון בסיכון. ה-VaR של פעילות המסחר: ה-VaR על התיקים שהוגדרו למסחר מחושב בתדירות יומית בשיטת סימולציה מונטה קרלו. נקבעו מגבלות פנימיות ספציפיות על ערך ה-VaR בכל אחד מהתיקים. בשנת 2023 לא נרשמו חריגות ממגבלות אלה.

12. ניתוח הפסדים במבחני קיצון (Stress Tests)

מבחני קיצון מתריעים בפני ההנהלה על תוצאות חמורות בלתי צפויות הקשורות למגוון סיכונים, ומהווים כלי חשוב בתהליך ניהול סיכונים השוק, המסייע לזיהוי סיכונים מהותיים, שאינם מקבלים ביטוי מלא במדדי סיכון אחרים. כחלק מתהליך ניהול הסיכון מוערכת חשיפת הבנק לאירועים שסבירותם נמוכה באמצעות תרחישי קיצון. בכך הם משמשים אומד משלים למדדי הסיכון האחרים, המתייחסים לתרחישים מתונים יותר.

תרחישי קיצון מבוססים על סיפורי מעשה המשמשים את הבנק למדידת החשיפה בגישות שונות – גישה כלכלית וגישה חשבונאית. גישות אלה מיושמות לצורך הניהול השוטף, לצורך הערכת נאותות הלימות ההון - ICAAP ולצורך חישוב התרחיש האחד השנתי שקבע המפקח על הבנקים לכלל המערכת הבנקאית.

- גישה כלכלית - גישה המשקפת את השפעת השינויים בגורמי השוק על הערך הנוכחי של כלל הנכסים וההתחייבויות, המשקף את השווי הכלכלי;
- גישה חשבונאית - בגישה זו נבחנות ההשפעה המיידית (לטווח של עד חודש) וההשפעה ארוכת טווח (לטווח של שנה) על ההון המשמש לצורך חישוב יחס הון רובד ראשון, כתוצאה משינויים בגורמי סיכון שוק. השפעות אלו מחושבות על כלל הפוזיציות המשפיעות על יחס ההון ובכללן הפוזיציות החוץ מאזניות והתיקים למסחר. בנוסף, לצורך חישוב ההשפעה ארוכת הטווח נכללים גם השינויים בגין תרחיש קיצון על הכנסות הריבית.

חשיפת הבנק לסיכון שוק נבחנת הן בראיה כלכלית והן בראיה חשבונאית במגוון תרחישי קיצון, הכוללים שינויים בעקומי הריבית (מקביליים ולא מקביליים), שינויים בשערי החליפין העיקריים ובמדד המחירים לצרכן ושינויים במרווחים של ההשקעות באגרות החוב הקונצרניות לעומת [אגרות חוב](#) ממשלתיות.

בנוסף, לתרחישי קיצון המבוססים על סיפורי מעשה, מופעלים מספר תרחישים נוספים וכן תרחישים טכניים, כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 333. המגבלות שקבע הדירקטוריון מתייחסות הן לשחיקת השווי הכלכלי בתרחישי קיצון והן להשפעה על יחסי הלימות ההון, בטווח קצר ובטווח ארוך.

תרחישי הקיצון המנוהלים נקבעים בפורום תרחישי קיצון של הקבוצה בהינתן שיקולי Impact / Probability. תרחישים אלה מיושמים בבנק ובנוסף נבחן הצורך להוסיף תרחישי קיצון במידה והם עשויים לשקף טוב יותר את אזורי הפגיעות של הבנק. כלל תרחישי הקיצון מאושרים ע"י הדירקטוריון בתדירות שנתית.

המגבלה של מבחני קיצון בגישה הכלכלית הינה בשיעור 18% מההון העצמי והמגבלה של מבחני הקיצון בגישה החשבונאית לטווח מיידי ולטווח של שנה הינה בשיעור 10% מההון העצמי. בנוסף, סדרה של תרחישי קיצון שבהם שינויים קיצוניים מאד בתנאי השוק נבחנת מול מגבלות פנימיות בשיעור גבוה יותר.

13. הכנסות הריבית הצפויות ה- (Net Interest Income) NII וה- (Earning At Risk) EaR

ראה להלן גילוי [סיכון ריבית בתיק הבנקאי](#).

14. מודלים התנהגותיים כלכליים המשולבים בניהול סיכון הריבית

ראה להלן גילוי [סיכון ריבית בתיק הבנקאי](#).

15. הקשר בין סעיפי מאזן ורווח והפסד לבין פוזיציות שנכללו בגילוי על סיכון השוק

סיכון שוק גלום בנכסים ובהתחייבויות המאזניות והחוץ מאזניות. הבנק מבחין בין שני סוגים של תיקים: [תיק למסחר](#) ותיק בנקאי. תיקים אלו נבדלים באופי חשיפתם לסיכונים שוק ומכאן גם בכלי הניהול המשמשים לניהול סיכונים השוק שלהם.

- תיק למסחר מורכב מפוזיציות במכשירים פיננסיים המוחזקות עם כוונת מסחר או מתוך כוונה להרוויח בטווח הקצר. פוזיציות אלו יהיו סחירות ושניתן לגדרן באופן מלא. ככלל, התיק למסחר מרוכז בתיקים מסוימים שהוגדרו למסחר בחדר עסקאות ובתיקי האג"ח למסחר שביחידת הנוסטרו.

- תיק בנקאי הינו מכלול הנכסים וההתחייבויות המאזניים והפריטים החוץ מאזניים של הבנק אשר אינם נכללים בתיק למסחר.

מדדי הסיכון המשמשים לניהול סיכון שוק בתיק למסחר כוללים את מודל ה- VaR ומגבלה על החשיפה לסיכון ריבית בעת תזוזה מקבילה של עקומי התשואות של 100 נקודות בסיס.

מדדי הסיכון המשמשים לניהול סיכונים השוק בתיק הבנקאי הוצגו באופן מפורט בסעיף "מידע נוסף על החשיפה לסיכונים שוק ודרכי ניהולם לפי מודלים לניהול סיכונים" לעיל.

סיכון ריבית בתיק הבנקאי ו בתיק למסחר

סיכון ריבית הינו סיכון לרווחים או להון הנובעים משינויים בשיעורי הריבית. שינויים אלה משפיעים גם על שווי נכסי הבנק מכיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הריבית.

א) גילוי איכותי

1. ממשל ניהול סיכון ריבית בתיק הבנקאי

מבוסס על שלושה קווי הגנה ראה [מבנה ממשל תאגידי של ניהול סיכונים, תהליכים ופונקציות מפתח](#) לעיל.

מנהל חטיבה פיננסית, הינו מנהל סיכון זה. ניהול סיכון ריבית בתיק הבנקאי מופקח על ידי ועדת ניהול סיכונים דירקטוריון, מבוקר על ידי ועדת ניהול סיכונים הנהלה ומנוהל על ידי ועדת נ"ה בהשתתפות מספר חברי הנהלה ופורום פיננסי בראשות מנהל הסיכון.

קו הגנה ראשון נוטל סיכון ריבית ומקיים סביבת בקרה פנימית נאותה. בהתאם לעיקרון הפרדת תפקידים, קיימת הפרדה בין יחידות הנוטלות סיכון ריבית [יחידת ניהול נכסים והתחייבויות (נ"ה), חדר עסקות ויחידת הנוסטרו] לבין יחידות המקיימות מדידה בקרה ותפעול (Back Office ו-Middle Office בהתאמה), הפועלות באופן בלתי תלוי מנוטלי הסיכון.

קו הגנה שני, במסגרת פונקצית ניהול הסיכונים מתבצעת בקרה מבוססת סיכון, ומתן חוות דעת עצמאית ובלתי תלויה על איכות ניהול הסיכון. הפונקציה מעבירה דיווחים בלתי תלויים ישירות לדירקטוריון אודות חריגות ממגבלות תיאבון לסיכון.

מדיניות הבנק בנושא ניהול סיכון ריבית, מבוססת על גידור החשיפות לסיכון, באמצעות הטלת מגבלות כמותיות על חשיפות אלו. לצורך העמידה במגבלות שנקבעו, פועל בחטיבה הפיננסית מערך למדידת הסיכונים ובדיקת קיום חריגות ממגבלות אלו. האמצעים בהם נעשה שימוש לצורך העמידה במגבלות שנקבעו, כוללים:

- רכישת ומכירת מכשירים סחירים בכל מגזרי ההצמדה (בעיקר ניירות ערך לטווחים שונים).
- השקעה וגיוס של מכשירים פיננסיים לא סחירים.
- פעילות [במכשירים פיננסיים נגזרים](#) עם בנקים.
- מדד רגישות השווי הכלכלי לשינויים בריבית

בחינת רגישות כלל מאזן הבנק לשינויים בריבית באמצעות היוון תזרימי המזומנים תוך שימוש במחירי ההעברה. תזרימי המזומנים הנובעים מנכסי הבנק והתחייבויותיו הותאמו באופן המביא לידי ביטוי את ההנחות ההתנהגותיות ביחס לחלק מסעיפי המאזן בהם היתרה המאזנית אינה מייצגת נכונה את הסיכון. מדד זה מחושב בתדירות שבועית.

המגבלות שקבע הדירקטוריון לגבי החשיפה לסיכונים ריבית במגזרי ההצמדה השונים מבטאות, בהתאם לכללים מקובלים, במונחי הפגיעה המקסימאלית בערך הנוכחי של שווי נכסי הבנק נטו כתוצאה מתזוזה מקביל של 100 נקודות בסיס בעקום התשואה בכל אחד מהמגזרים. להלן המגבלות (במונחי הון עצמי). נכון ליום 31.12.23:

עליית ריבית	ירידת ריבית	
5.5%	5.5%	שקל (לא צמוד וצמוד למדד המחירים לצרכן)
2.5%	2.5%	מט"ח וצמוד מט"ח
5.5%	5.5%	כל מגזרי ההצמדה

בנוסף לבחינת רגישות השווי הכלכלי של ההון המיוחס לבעלי המניות של הבנק, עושה הבנק שימוש בגישות מדידה נוספות:

- הכנסות הריביות הצפויות ה- NII (Net Interest Income) וה- EaR (Earning At Risk) : תחזית הכנסות המימון (NII) מבוצעת באמצעות סימולציה דינאמית על הכנסות הריבית נטו במהלך השנה הקרובה, ונועדה לבחון את השפעתן של אסטרטגיות שונות בניהול הנכסים וההתחייבויות על רווחי המימון של הבנק. מדד ה- EaR מודד את רגישותן של הכנסות המימון הצפויות לשינויים בשיעורי הריבית בשווקים הפיננסיים. מודל זה הינו מודל משני במסגרת תהליכי ניהול הסיכון בבנק ומחושב בתדירות רבעונית.
- בנוסף לתרחיש של תזוזה מקבילה בעקומי הריבית, נבחנת בתדירות חודשית גם החשיפה לשינויים לא מקבילים בעקומי הריבית השונים.
- הבנק בוחן בתדירות חודשית את השפעתם של תרחישי קיצון על שווי הכלכלי ועל ההון הפיקוחי.
- הבנק בוחן בתדירות שבועית את השפעתו של תרחיש ביניים על ההון הפיקוחי.

2. מודלים כלכליים התנהגותיים

הבנק עושה שימוש במודלים כלכליים התנהגותיים המשולבים בניהול הסיכון :

- היקף הפירעונות המוקדמים של הלוואות לדיור בריבית קבועה או בריבית משתנה בתדירות של אחת למספר שנים. מודל הפרעונות המוקדמים הינו מודל סטטיסטי המתבסס על משתנים מסבירים רלבנטיים כגון שיעור הריבית האלטרנטיבית לעומת שיעור הריבית בהלוואה, גיל ההלוואה, התקופה הנותרת לפירעון וכו'.
- שיעור המשיכות המוקדמות של פיקדונות חסכון ב"תחנות" נקבע בהתאם לסטטיסטיקה בדבר התנהגות המפקידים בהתבסס על נתוני העבר.
- מודל פריסת יתרות העו"ש בזכות - לצורך חישוב החשיפה לסיכונים ריבית הבנק מניח כי שיעור מסוים של יתרות אלה אינו צפוי לפירעון מיידי ("החלק היציב") ולפיכך ניתן לפרוס אותו על פני מספר שנים (משך חיים ממוצע שבין 4 ל-5 שנים בהתאם למקובל במערכת הבנקאית). בחינת הרגלי הלקוחות לאורך זמן הראתה כי קיימת יתרת זכות בחשבונות עו"ש שאינם נושאים ריבית, בסכום יציב לאורך זמן. על כן בעת חישוב החשיפה של הבנק לסיכון הריבית ההתייחסות לחלק היציב הינה כאל התחייבות לטווח ארוך.

(ב) גילוי כמותי

1. שווי הוגן נטו מותאם¹ של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, במליוני ₪ :

31/12/2022					31/12/2023				
שקל לא צמוד	שקל צמוד	מטבע חוץ - דולר	מטבע חוץ - אחר	סך הכל	שקל לא צמוד	שקל צמוד	מטבע חוץ - דולר	מטבע חוץ - אחר	סך הכל
55,142	6,058	1,582	626	63,408	57,476	4,963	1,055	460	63,954
2,471	662	2,169	482	5,784	1,642	756	2,085	439	4,922
53,267	2,094	(435)	2,969	57,895	54,912	1,988	2,212	624	59,736
3,051	371	1,888	491	5,801	2,817	845	948	299	4,909
1,295	4,255	2,298	(2,352)	5,496	1,389	2,886	(20)	(24)	4,231
(524)	-	-	-	(524)	(492)	-	-	-	(492)
954	-	5	1	960	708	-	15	-	723
1,725	4,255	2,303	(2,351)	5,932	1,605	2,886	(5)	(24)	4,462
1,725	4,255	2,303	(2,351)	5,932	1,604	2,886	(5)	(24)	4,461

1. שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים, ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פקדונות לפי דרישה.

לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה פירוט בדוח הכספי.

* למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

2. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם¹ של הבנק וחברות מאוחדות שלו, במליוני ₪ :

31/12/2022					31/12/2023				
שקל לא צמוד	שקל צמוד	מטבע חוץ - דולר	מטבע חוץ - אחר	סך הכל	שקל לא צמוד	שקל צמוד	מטבע חוץ - דולר	מטבע חוץ - אחר	סך הכל
75	(169)	14	(9)	(89)	118	(127)	24	(7)	8
75	(169)	14	(9)	(89)	118	(127)	24	(7)	8
(73)	154	(15)	10	76	(123)	116	(26)	8	(25)
(73)	154	(15)	10	76	(123)	116	(26)	8	(25)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(147)	(40)	2	(4)	(189)	(113)	(35)	6	(4)	(146)
(147)	(40)	2	(4)	(189)	(113)	(35)	6	(4)	(146)
160	2	1	2	165	130	8	(1)	2	139
160	2	1	2	165	130	8	(1)	2	139
179	(63)	7	(2)	121	171	(43)	9	(1)	136
179	(63)	7	(2)	121	171	(43)	9	(1)	136
(182)	60	(7)	2	(127)	(175)	46	(9)	1	(137)
(182)	60	(7)	2	(127)	(175)	46	(9)	1	(137)

1. שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים, ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פקדונות לפי דרישה.

2. התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועליה בריבית בטווח הארוך.

3. השטחה - עליה בריביות בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

3. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית, במליוני ₪:

31/12/2022			31/12/2023		
סך הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	סך הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית
שינויים מקבילים					
152	5	147	181	14	167
עלייה במקביל של 1%					
152	5	147	181	14	167
(218)	(5)	(213)	(214)	(14)	(200)
ירידה במקביל של 1%					
(218)	(5)	(213)	(214)	(14)	(200)
מזה: תיק בנקאי					

ג) מודל לחישוב החשיפה לשינויים בשיעור הריבית

1. כללי

על פי הוראה שפורסמה על ידי בנק ישראל בנושא: "גילוי על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית", נדרשים התאגידים הבנקאיים לכלול בדוח הדירקטוריון מידע לגבי היקף הנכסים וההתחייבויות החשופים לשינויים בשיעור הריבית, על פי שוויים ההוגן ולכלול ניתוח רגישות לגבי השפעת שינויים היפותטיים בשיעור הריבית, על שוויים ההוגן של מכשירים פיננסיים אלה.

2. עקרונות המודל

מאחר ולרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים [שוק פעיל](#) בו הם נסחרים - השווי ההוגן בגינם מחושב באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון: הערך הנוכחי של תזרימי המזומן העתידיים, המהווים בריבית ניכיון בשיעור המשקף את שיעורי הריבית העדכניים בשוק למכשירים הפיננסיים ואת רמת הסיכון הגלומה בהם, לפי הערכת ההנהלה.

השיטות וההנחות העיקריות שיושמו בחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים:

- מכשירים פיננסיים סחירים: השקעה בניירות ערך והתחייבות בגין [אגרות חוב](#) שהונפקו על ידי הבנק - השווי ההוגן נקבע לפי שווי שוק.
- מכשירים פיננסיים שאינם סחירים: אומדן השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים שאינם סחירים נקבע, בדרך כלל, על ידי היוון תזרימי המזומן עתידי, לפי שיעורי ריבית שבהם ביצע הבנק או היה מבצע, עסקאות דומות במועד הדיווח.

החישובים נערכו בהתאם למפורט להלן:

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור חושב לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים, המנוכים בשיעור ניכיון מתאים. הערך הנוכחי נמדד עבור תזרימי התקבולים העתידי (קרן וריבית) לכל הלוואה בנפרד, המנוכה בשיעור ריבית שמשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי. קביעת רמת הסיכון, כאמור, נגזרת ממודל דירוג לוויים המשמש את הבנק ובוחן את רמת הסיכון של הלקוח בהתבסס על פרמטרים פיננסיים, ניהוליים וענפיים. בדרך כלל שיעורי הריבית ששימשו לצורך היוון תזרימי המזומנים נקבעו על פי שיעורי הריבית שלפיהם נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.

תזרימי המזומנים עבור חובות בעייתיים, חושבו לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות בגין הפסדי אשראי שנוכו מיתרות החוב הרשומות של האשראי לציבור.

תזרימי המזומנים בגין הלוואות לדיור הניתנות לפרעון מוקדם, הוערכו על פי תחזית לפרעון מוקדם של אשראים אלה, המבוססת על מודל סטטיסטי.

בחישוב השווי ההוגן של אשראי לציבור הצמוד למדד (עם ריצפת מדד), הופרדה [האופציה](#) הגלומה ממכשיר זה.

פקדונות וכתבי התחייבות נדחים - השווי ההוגן של פקדונות ו**כתבי התחייבות נדחים** חושב בשיטת היוון תזרימי המזומנים עתידיים, לפי שיעור הריבית בו מגייס הבנק פקדונות דומים או כתבי התחייבות דומים לתאריך המאזן, בהתבסס על פרמטרים כגון: תקופת הפקדון, סוג ההצמדה וגודל הפקדון.

בחישוב השווי ההוגן של פקדונות הצמודים למדד או לשקל לפי ברירה - נלקחו בחשבון גם שינויים אפשריים בשווי ההוגן של הפקדון, בהתחשב בערך הזמן של הברירה ובשינויים הצפויים במדד המחירים עד למועד הפרעון של הפקדונות. תזרימי המזומנים בגין חלק מפקדונות הציבור בחשבונות העובר ושב לפי דרישה יוחסו לתקופות מאוחרות יותר, בהתבסס על פי ניסיון העבר שנצבר בגין פקדונות אלו (להלן: "הפקדונות היציבים").

פקדונות הציבור כוללים "מכשירים מורכבים", כדלקמן:

- על פי הנסיון שנצבר בבנק, חלק מהמפקידים נוהג לפרוע את הפקדונות קודם לתאריך הפרעון החוזי שלהם תמורת שוויים החוזי, בניכוי "קנס פרעון מוקדם". תזרימי המזומנים הצפויים בגין תוכניות החיסכון הוצגו בהתבסס על נתונים סטטיסטיים, הכוללים תחזיות לפרעונות מוקדמים של אותן תוכניות.
- פקדונות הציבור כוללים פקדונות עם אפשרות בחירה בין קבלת ריבית קבועה, לריבית משתנה: בחישוב השווי ההוגן הופרדה ה"אופציה הגלומה" במכשיר זה.
- "תוכניות חיסכון" עם [אופציה](#) לשינוי בסיס ההצמדה של התוכנית ואופציה להבטחת קרן ההפקדה: בחישוב השווי ההוגן הופרדו ה"אופציות הגלומות" מהתוכניות.

התחייבויות בגין עובדים - נתוני השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים המשמשים לניהול החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית, כוללים מרכיבים המתייחסים להתחייבויות הבנק בגין זכויות עובדים.

- **מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים** - השווי ההוגן של יתרות בגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים המייצגות סיכון אשראי, הוערך בהתאם לעמלות בעסקאות דומות במועד הדיווח, תוך התאמה ליתרת תקופת העסקה ולאיות האשראי של הצד הנגדי.
- הערכת השווי ההוגן של "התחייבויות בלתי חוזרות למתן אשראי שאושר ועדיין לא ניתן", כללה התייחסות להפרש שבין הריבית שנקבעה בהסכם, לבין הריבית בעסקאות דומות במועד הדיווח.

- **מכשירים נגזרים - מכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו** לפי שווי השוק. מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת, הלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.

הערה: תהליך הערכת השווי ההוגן באמצעות היוון תזרימי המזומנים העתידיים מבוסס על שיעורי ריבית ניכיון הנקבעים באופן סובייקטיבי. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המצורפת אינה מהווה בהכרח אינדיקציה לשווי מימושו של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית.

תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון.

ד) מידע נוסף על סיכון ריבית שלא נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3 שנתי

ליום 31 בדצמבר 2022			חשיפה כוללת של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2023													סכומים מדווחים במיליוני ₪
משך חייה ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חייה ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פרעון	מעל 20 שנה	מעל עד 20 שנה	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל 3 חודשים עד שנה	עם דרישה עד חודש		
			במיליוני שקלים חדשים													החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים												
1.21	0.05	63,954	1.21	0.05	63,408	77	230	1,945	3,755	3,216	4,701	2,134	4,540	42,810		
0.5	-	4,922	0.5		5,784	-	-	-	47	-	412	1,645	1,520	2,160		
1.07	0.02	59,013	1.07	0.02	56,935	-	5	245	1,192	2,562	5,183	11,625	6,660	29,463		
2.55	-	5,401	2.55		6,325	(75)	72	397	691	140	1,297	1,404	1,122	1,277		
4,462			5,932 152 153 1,303 1,919 514 (1,367) (9,250) (1,722) 14,230													
			פירוט נוסף של החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית													
			א. לפי מהות הפעילות:													
0.20	-	4,461	1.25		5,932	152	153	1,303	1,919	514	(1,367)	(9,250)	(1,722)	14,230	החשיפה בתיק הבנקאי	
15.95	-	1	0.00		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	החשיפה בתיק למסחר	
			ב. לפי בסיסי הצמדה:													
0.16	-	1,605	0.95		1,725	152	108	835	1,785	(738)	(3,288)	(9,296)	(1,806)	13,973	מטבע ישראלי לא צמוד	
2.39	-	2,886	3.74		4,255	-	43	427	215	1,278	2,025	120	145	2	מטבע ישראלי צמוד למדד	
0.30	-	(29)	1.46		(48)	-	2	41	(81)	(26)	(104)	(74)	(61)	255	מטבע חוץ (לרבות צמודי מט"ח)	
			ג. השפעות על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית:													
9.54	0.02	492	8.95	0.02	524	(75)	52	210	198	67	55	53	-	(36)	השפעת התחייבויות לזכויות עובדים	
4.64	0.03	(723)	4.56	0.04	(960)	-	-	-	2,229	1,071	1,149	456	103	(5,968)	השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה	
(0.26)	0	(11)	(0.26)	(0)	(27)	-	(218)	(464)	(20)	(102)	383	289	69	36	השפעת פירעונות מוקדמים בהלוואות לדיוור	
0.01	(0)	4	0.04	0	(9)	-	-	1	20	84	337	1,049	(441)	(1,059)	השפעת הנחות התנהגויות אחרות	

* למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים. לאחר השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

** סכומים לקבל ולשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מורכבים וחוץ מאזניים, לאחר השפעה של ההתחייבויות לזכויות עובדים. מכשירים פיננסיים מורכבים מונו לתקופות לפי משך החיים הממוצע האפקטיבי של כל מכשיר מאחר ולא ניתן לשקף את החשיפה לריבית שלהם באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון תזרימי מזומנים או למועד חידוש הריבית הקרוב.

*** ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

מניות בתיק הבנקאי

(א) גילוי איכותי

סיכון מניות הינו סיכון להפסד עקב ירידה במחירי שוק של מניות הכלולות בתיק ניירות הערך של הבנק. חישוב נכסי סיכון והקצאת הון בגין חשיפה לסיכון זה, נערך בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 208, להרחבה ראה דרישת הון בגין סיכון שוק. סיכון זה כלול במסגרת ניהול סיכון שוק.

1. אסטרטגיה ותהליכים

בשנים האחרונות הבנק נמנע מהשקעה אקטיבית במניות בתיק הבנקאי. למועד דיווח זה, כולל התיק הבנקאי שני סוגי מניות:

- החזקה בשיעור של 31% מאמצעי ההון בחברה כלולה: "תפנית דיסקונט – ניהול תיקי השקעות בע"מ", העוסקת בניהול תיקי השקעות.
- החזקות ריאליות בחברת א.י. אמריקה ישראל בע"מ (בשיעור של 14.8%).

2. מבנה וארגון פונקצית ניהול הסיכון

ממשל ניהול הסיכון מבוסס על שלושה קווי הגנה ראה [מבנה ממשל תאגידי של ניהול סיכונים, תהליכים ופונקציות מפתח](#) לעיל. ניהול הסיכון מפוקח על ידי ועדת ניהול סיכונים דירקטוריון וועדת ניהול סיכונים הנהלה ומנוהל על ידי ועדת נ"י בראשות המנהל הכללי ובהשתתפות מספר חברי הנהלה.

קו הגנה ראשון כולל את הפורום הפיננסי ואת מרכז ניירות ערך בחטיבה הפיננסית, האחראי על ביצוע בפועל של השקעות בניירות ערך בכלל, ובמניות בפרט. מכיוון שחלק מההשקעות במניות הכלולות בתיק הבנקאי, נובעות מעסקאות אשראי, או שהן מהוות תחליף לעסקאות אשראי, אחריות לניהול הסיכון בגין השקעות אלה הינה של בקרית החטיבה לבנקאות מסחרית. קו הגנה שני הינו פונקצית ניהול הסיכונים.

3. אופי והיקף של מערכות דיווח על הסיכון

הבנק נעזר במערכת מידע ייעודית לניהול ומדידת ניירות ערך סחירים הכלולים ב"תיק הבנקאי" וב"תיק למסחר". המערכת מפקה נתונים המתייחסים הן לעלות המופחתת של ניירות הערך והן לשוויים ההוגן. עם זאת, מאחר ומרבית המניות הכלולות ב"תיק הבנקאי" של הבנק למועד הדיווח אינן סחירות, לא נכללות השקעות אלה במערכת המידע הייעודית. הדיווח לגבי השווי ההוגן של מניות אלה (המהוות ברובן השקעות ריאליות), מתבסס על דוחותיהן הכספיים של הקרנות.

לאור היקף החשיפה הנמוך של הבנק להשקעה במניות ומאחר ותיק המניות של הבנק כלול בתיק הבנקאי ולא בתיק הסחיר, הבנק אינו מודד חשיפה לסיכון שוק בגין השקעותיו במניות. בנוסף, לא נכללות ההשקעות במניות במדידת ערך ה-VaR, מכיוון שהשקעות אלה אינן מהותיות.

4. מדיניות הפחתת סיכון

מדיניות הבנק לגבי הפחתת חשיפה לסיכון מניות מבוססת על קביעת מגבלות להשקעה במניות בתיק הבנקאי. על פי מגבלות שנקבעו בעבר, לא תעלה השקעת הבנק במניות של חברות טכנולוגיה, לרבות השקעות בקרנות הון סיכון, על סך של 7.5 מיליון דולר. בהמשך לכך הוגדרה מגבלה נוספת, לפיה השקעת הבנק במניות ב"תיק למסחר", לא תעלה על 3% מאמצעי ההון של הבנק.

ניטור חשיפת הבנק לסיכון מניות והאפקטיביות של מדיניות הגידור נערכות באופן שוטף על ידי החטיבה לבנקאות מסחרית, ומפוקחות על ידי הדירקטוריון בתדירות רבעונית.

5. סוגי המניות בתיק הבנקאי

למועד דיווח זה, כולל התיק הבנקאי שני סוגי מניות, ראה התייחסות לעיל.

6. מדיניות טיפול חשבונאי בהחזקת מניות

להלן פרטים לגבי הטיפול החשבונאי במניות הכלולות בתיק הבנקאי של הבנק:

- ההשקעה בחברת "תפנית" - דיסקונט ניהול תיקי השקעות בע"מ, מוצגת על בסיס השווי המאזני.
- החזקה ריאלית מוצגת על בסיס עלות.

(ב) גילוי כמותי

1. יתרה מאזנית של השקעות והשווי ההוגן שלהן

להלן נתונים לגבי עלות המניות בתיק הבנקאי והשווי ההוגן שלהן, במיליוני ₪:

31/12/2022	31/12/2023	
מיליוני ש"ח		
22	29	עלות
5	-	התאמה לשווי הוגן
27	29	שווי הוגן

2. סוגי השקעות ואופיין

31/12/2022	31/12/2023	
מיליוני ש"ח		
27	29	השקעות לא סחירות
-	-	השקעות סחירות
27	29	סך הכל

3. דרישת הון

31/12/2022	31/12/2023	מניות ששוויו לתיק הזמין למכירה:
מיליוני ש"ח		
-	-	- קרנות הון סיכון
2	2	- חברה ריאלית
4	5	- תאגיד פיננסי
6	7	סך הכל דרישת הון

סיכון נזילות

סיכון נזילות הינו סיכון לרווחי הבנק וליציבותו הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו. נזילות מוגדרת כיכולת הבנק לממן גידול בנכסים ולעמוד בפירעון התחייבויות במועד פירעון מבלי להיקלע להפסדים חריגים.

(א) יחס כיסוי נזילות

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום				
31/12/2022		31/12/2023		במיליוני שקלים חדשים
סך ערך משוקלל (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע)	סך ערך משוקלל (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע)	בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ וחברות מאוחדות שלו
סך הכל נכסים באיכות גבוהה				
14,521		10,564		1 סך הכל נכסים באיכות גבוהה (HQLA)
תזרימי מזומנים יוצאים				
1,392	22,725	1,337	23,957	2 פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:
460	9,191	443	8,860	3 פיקדונות יציבים
739	7,086	621	6,006	4 פיקדונות פחות יציבים
193	6,448	273	9,091	4א פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים
10,706	16,608	8,116	14,174	5 מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
-	-	-	-	6 פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים קואופרטיבים
10,668	16,570	8,094	14,152	7 פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
38	38	22	22	8 חובות לא מובטחים
מימון סיטונאי מובטח				
1,580	6,800	1,804	7,377	10 דרישות נזילות נוספות, מזה:
521	521	718	718	11 תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
-	-	-	-	12 תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
1,059	6,278	1,086	6,659	13 קווי אשראי ונזילות
-	-	-	-	14 מחויבויות מימון חוזיות אחרות
98	2,927	101	3,007	15 מחויבויות מימון מותנות אחרות
13,776		11,358		16 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
תזרימי מזומנים נכנסים				
-	-	-	-	17 הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)
2,445	3,770	2,731	4,179	18 תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
475	508	648	740	19 תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
2,920	4,278	3,379	4,919	20 סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם				
14,521		10,564		21 סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
10,856		7,979		22 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
134.2		132.5		23 יחס כיסוי נזילות (%)

להלן פירוט מרכיבי **יחס כיסוי הנזילות** הממוצע של הבנק, במיליוני שקלים חדשים:

- ערכים לא משוקללים יחושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים).

- ערכים משוקללים יחושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס ויוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים).
- ערכים מתואמים יחושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו- (2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

ב) מספר התצפיות ששימשו בחישוב יחס כיסוי הנזילות הממוצע

המידע מוצג במונחים של ממוצעים פשוטים של 79 תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

ג) ניתוח תוצאות יחס כיסוי הנזילות

1. הגורמים העיקריים המשפיעים על יחס כיסוי הנזילות הינם
 - היקף הנכסים באיכות גבוהה (HQLA) מושפע בעיקר מהיקף הפיקדונות שהבנק מגייס לעומת היקף האשראי הניתן.
 - היקף ותמהיל פיקדונות הציבור בדגש על התקופה הנוטרת עד לאופציית המשיכה הראשונה של הפיקדון ועל סוג הלקוח (קמעונאי, עסק קטן, תאגיד שהינו גוף פיננסי, תאגיד שאינו גוף פיננסי וכו').
 - היקף ההתחייבויות למתן אשראי לצדדים נגדיים השונים והיקף מחויבויות המימון המותנות של הבנק.
 - היקף תזרימי המזומנים מחשיפות הנפרעות כסדרן בטווח של חודש.
 - החלטות השקעה של הבנק באיגרות חוב, דהיינו האם להשקיע בנכסים נזילים באיכות גבוהה או באגרות חוב פחות נזילות. כמו כן, החלטה על מימוש אגרות חוב פחות נזילות מגדילה את יחס כיסוי הנזילות.

2. שינויים תוך תקופתיים ושינויים לאורך זמן

נתונים לגבי יחס כיסוי הנזילות במיליוני ₪ ליום:	31/12/2022	31/12/2023
סך הכל נכסים באיכות גבוהה	14,493	11,989
תזרימי מזומנים יוצאים	13,757	11,021
תזרימי מזומנים נכנסים	2,721	3,119
תזרימי מזומנים יוצאים, נטו	11,036	7,902
יחס כיסוי הנזילות	131%	152%

יחס כיסוי הנזילות ביום 31.12.23 הסתכם ב- 152% לעומת 131% ביום 31.12.22. במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2023, מיום 30.9.23 ועד ליום 31.12.23, חל גידול ביחס כיסוי הנזילות מ- 128% ל- 152% המשקף גידול בסך 1,872 מיליון ₪ בעודף הנזילות.

3. הרכב הנכסים הנזילים באיכות גבוהה

רוב הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (HQLA) בבנק הינם נכסי רמה 1 אשר נחשבים לנכסים הנזילים ביותר ולפיכך אינם כפופים למקדם ביטחון תחת יחס כיסוי הנזילות (מקדם 100%). להלן הרכב הנכסים באיכות גבוהה (HQLA) ליום 31.12.23 (במיליוני ₪ בערכים משוקללים):

	31/12/2022		31/12/2023	
	ממוצע	ליום	ממוצע	ליום
סה"כ נכסי רמה 1	14,521	14,493	10,564	11,989
נכסי רמה 2 א'	0	0	0	0
נכסי רמה 2 ב'	0	0	0	0
סך הכל נכסים באיכות גבוהה (HQLA)	14,521	14,493	10,564	11,989

- צרכי הנזילות הפוטנציאליים (תזרימי מזומנים יוצאים) עפ"י חישוב יחס כיסוי הנזילות הסתכמו ליום 31.12.23 בסך 11.021 מיליארד ₪ ובניכוי תזרימי מזומנים נכנסים הסתכמו תזרימי המזומנים היוצאים נטו בסך 7.902 מיליארד ₪.
- כנגדם הבנק מחזיק ליום 31.12.23 נכסים נזילים באיכות גבוהה בסך 11.989 מיליארד ₪.
- לפיכך, עודפי הנזילות של הבנק במסגרת חישוב יחס כיסוי הנזילות ליום 31.12.23 מסתכמים ב- 4.087 ₪.

4. ריכוזיות של מקורות מימון

הבנק הינו בנק מסחרי הפועל בכל מגזרי הפעילות. מתכונת זו מאפשרת לבנק לגוון את תמהיל מקורותיו. ליום 31.12.23 מהווים הפיקדונות שהופקדו ע"י מפקידים שיתרתם אינה עולה על 1 מיליון ₪ 36.5% מכלל פיקדונות הציבור ומפקידים שיתרתם מ- 1 מ' ₪ ועד ל- 10 מ' ₪ מהווים 21.7% מכלל פיקדונות הציבור.

בנוסף, ניתן לראות בטבלה לעיל "פירוט מרכיבי יחס כיסוי הנזילות" כי הסכום הכולל של פיקדונות קמעונאיים ופיקדונות מעסקים קטנים הסתכם במוצע ברבעון הרביעי של שנת 2023 בסך כ- 23.957 מיליארד ₪ לעומת מימון סיטונאי בלתי מובטח לתקופה נותרת לפירעון של עד חודש בסך 14.174 מיליארד ₪ (מוצע ברבעון הרביעי של שנת 2023).

5. חשיפות לנגזרים ודרישת ביטחונות אפשרית

ליום 31.12.23 סך הבטחות שהבנק העמיד לצדדים נגדיים בגין נגזרים מעבר לדלפק הסתכם ב- 33.2 מיליון ₪, בגין פעילות בשוק המעו"ף של לקוחותיו הועמדו ביטחונות בסך 22 מיליון ₪ וכן הועמדו בטוחות לטובת מסלקת הבורסה בסך 17 מ' ₪. בגין דרישות ביטחון אפשריות נוספות כלל הבנק ליום 31.12.23 תזרים יוצא נוסף בסך 108 מיליון ₪. סכום זה מחושב בהתאם לתזרים הביטחונות המקסימאלי שחל במהלך חלון של 30 ימים במשך השנתיים האחרונות.

6. יחס כיסוי הנזילות בחתך מטבעות

הבנק פועל בעיקר במגזר השקלים וסך הנכסים התוך מאזניים שלו בשקלים (לרבות שקל צמוד מדד ושקל צמוד למט"ח) מסתכם ליום 31.12.23 בשיעור של כ- 95.5% מסך המאזן.

במגזר המט"ח סך הנכסים התוך מאזניים מסתכם ליום 31.12.23 בשיעור 3.4% מסך המאזן מרביתם במטבע דולר ארצות הברית.

הבנק מקפיד על התאמה מטבעית בין סך הנכסים באיכות גבוהה לבין התזרים היוצא נטו בכל המטבעות המהותיים (שקל ודולר) ומנהל את יחס כיסוי הנזילות במטבעות המהותיים בתדירות יומית. להלן נתונים לגבי יחס כיסוי הנזילות בחלוקה לפי מטבעות:

31/12/2022	31/12/2023	
127%	140%	שקלים
236%	471%	דולר ארה"ב
315%	488%	סה"כ מט"ח
131%	152%	בכל המטבעות

7. תיאור של מידת הריכוזיות של ניהול הנזילות ויחסי הגומלין בין היחידות בקבוצה:

השפעתן של החברות הבנות של הבנק על מצב נזילותו ועל יחס כיסוי הנזילות אינה מהותית. הבנק משתייך ל"קבוצת דיסקונט" אולם מנהל את נזילותו באופן עצמאי, עסקאות נזילות בין הבנק לבין החברה האם מתבצעות אך ורק בתנאי שוק ובכפוף לאישור הדירקטוריון.

ד) גילויים נוספים בגין יחס כיסוי הנזילות

הבנק מנהל את סיכון הנזילות בכפוף למסגרת ולמדיניות ניהול הסיכון המאושרות על ידי הדירקטוריון ומביאות לידי ביטוי את הנחיות הפיקוח על הבנקים והעקרונות המקובלים בתחום זה. על פי הוראת בנק ישראל נדרשים התאגידים הבנקאיים לקיים יחס כיסוי נזילות שלא יפחת מ-1. על פי הוראת בנק ישראל בנושא "ניהול סיכון הנזילות", נדרשים התאגידים הבנקאיים לחשב "יחס נזילות מזערי" (המוגדר כיחס שבין "כרית הנזילות", לבין התשלומים החזויים, נטו, בחודש הקרוב), במגוון תרחישי קיצון, ללא מגבלה רגולטורית לגביו.

סיכון נזילות מנוהל באמצעות כלים ניהוליים ומחשובים, הכוללים אמצעים לפיקוח, מעקב ובקרה על נתוני הנזילות. במסגרת זו פותח בבנק מודל לניהול סיכון נזילות המשמש לניהול הסיכון ובדק את "פעור הנזילות" (המוגדר כפעור שבין הנכסים הנזילים להתחייבויות לפירעון) ו"יחס הנזילות", לטווחים ותרחישים שונים, וכן את "אופק ההישרדות" (המוגדר כתקופה העתידית שבה הבנק צפוי לפעול ללא "גירעונות נזילות"), בתרחישים שונים. התרחישים המנוהלים בבנק הינם:

- מצב עסקים רגיל.
- תרחיש ספציפי - תרחיש המתמקד באירוע שלילי ספציפי לבנק הפוגע בבנק באופן מהותי, לדוגמה מעילה או הונאה, אירוע אשראי כגון קשיים משמעותיים של לווה גדול של הבנק או מספר לוויים גדולים.
- תרחיש מערכתי - תרחיש הפוגע בכלל המשק בישראל או בכלל המערכת הבנקאית, לדוגמה מיתון במשק הישראלי, אירוע ביטחוני, אסון טבע וכו'.
- תרחיש משולב - תרחיש המשלב אירוע מערכתי וספציפי.

בנוסף, במסגרת ניהול סיכון נזילות נבחנים שינויים שחלו בסיכון זה באמצעות כלים ומדדים נוספים, לרבות:

- שימוש ב"תרחישי לחץ הפוכים", במטרה לנטר תרחישים שעלולים לגרום לירידה ביחס הנזילות המזערי, מתחת לספים אותם קבע הבנק.
 - בחינת התמהיל ומידת הריכוזיות של מקורות המימון.
 - מעקב וניתוח באשר למצבת הנכסים הלא משועבדים.
 - שימוש באינדיקטורים לצורך זיהוי מוקדם של סממנים המצביעים על הרעה אפשרית במצב הנזילות של הבנק.
 - מעקב אחר תזרימי המזומנים של המכשירים הפיננסיים על פי התקופה החוזית שלהם ואחר פערי התזרים.
- כמו כן הבנק מבצע מעקב אחרי "יחס המימון היציב", ראה סעיף ה להלן.

(ה) יחס המימון היציב

יחס המימון היציב נטו מוגדר כסכום המימון היציב הזמין חלקי סכום המימון היציב הנדרש. יחס זה צריך להיות שווה ל-100% לפחות, על בסיס שוטף. "מימון יציב זמין" מוגדר כחלק מההון ומההתחייבויות שניתן להסתמך עליו על פני אופק הזמן המובא בחשבון **ביחס המימון היציב נטו**, המשתרע על פני שנה אחת. סכום המימון היציב הנדרש ("מימון יציב נדרש") הוא פונקציה של מאפייני הנזילות והתקופות הנותרות לפרעון של הנכסים השונים המוחזקים על ידי הבנק, וכן של חשיפותיו החוץ מאזניות. הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא זה בתוקף מיום 31.12.21 והבנק מיישם את ההוראה כנדרש. נכון ליום 31.12.23 יחס המימון היציב מסתכם ב- 127.7%, לעומת 125.6% ביום 31.12.22.

להלן מוצג פירוט של **יחס המימון היציב נטו** נכון ליום 31.12.2023 :

ה	ד	ג	ב	א	במליוני שקלים חדשים
ערך משוקלל	ערך לא משוקלל לפי תקופת פרעון				
	שנה או יותר	מ-6 חודשים עד שנה	עד 6 חודשים	ללא מועד פרעון	
פריטי מימון יציב זמין (AFS)					
1	הון:	46	91	4,977	5,944
2	הון פיקוחי	46	91	4,977	5,944
3	מכשירי הון אחרים	-	-	-	-
4	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים:	3,902	21,055	-	24,201
5	פיקדונות יציבים	1,529	11,490	-	12,895
6	פיקדונות פחות יציבים	2,373	9,565	-	11,306
7	מימון סיטונאי:	3,693	21,139	-	14,657
8	פיקדונות לצרכים תפעוליים	-	-	-	-
9	מימון סיטונאי אחר	3,693	21,139	-	14,657
10	התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית	-	-	-	-
11	התחייבויות אחרות:	190	424	-	1,081
12	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	-	-	-	-
13	כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל	190	424	-	1,081
14	סך מימון יציב זמין (AFS)				45,883
פריטי מימון יציב נדרש (RSF)					
15	סך נכסים נזילים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HQLA)				262
16	פיקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות	-	-	-	-
17	הלוואות וניירות ערך הנפרעים כסדרם:	4,597	17,046	-	31,777
18	הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 1	-	-	-	-
19	הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שאינן מובטחות	61	1,101	-	444

ה	ד	ג	ב	א	במליוני שקלים חדשים
ערך משוקלל	ערך לא משוקלל לפי תקופת פרעון				
	שנה או יותר	עד 6 חודשים	עד 6 חודשים	ללא מועד פרעון	
21,489	19,290	4,010	15,529	-	20 הלוואות ללקוחות סיטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן, הלוואות ללקוחות קמעונאיים ולעסקים קטנים, והלוואות לריבונות, לבנקים מרכזיים ולישויות סקטור ציבורי, מזה:
3,283	4,163	490	8,353	-	21 עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203
9,832	11,605	526	414	-	22 הלוואות לדיר המובטחות במשכנתא שנפרעות כסדרן, מזה:
1,733	2,509	114	89	-	23 עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203
12	13	-	2	-	24 ניירות ערך שאינם בכשל ושאנם כשירים להיחשב נכסים נוזלים באיכות גבוהה, לרבות מניות נסחרות בבורסה
-	-	-	-	-	25 נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית
3,415	1,606	638	2,784	513	26 נכסים אחרים:
-	-	-	-	-	27 סחורות הנסחרות פיזית, לרבות זהב
-				-	28 נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת קרן למימון כשל (default fund) של צדדים נגדיים מרכזיים (CCPs)
-				-	29 נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו
2				-	30 התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו לפני ניכוי בטחונות משתנים שהופקדו
3,413	1,606	638	2,784	513	31 כל יתר הקטגוריות של הנכסים שלא נכללו בקטגוריות לעיל
489	3,730	2,858	3,777	-	32 פריטים חוץ מאזניים
35,943					33 סך מימון יציב נדרש (RSF)
127.7%					34 יחס מימון יציב נטו NFSR (%)

להלן מוצג פירוט של יחס המימון היציב נטו נכון ליום 31.12.2022 :

במליוני שקלים חדשים		א	ב	ג	ד	ה
		ערך לא משוקלל לפי תקופת פרעון				ערך משוקלל
		ללא מועד פרעון	עד 6 חודשים	מ-6 חודשים עד שנה	שנה או יותר	
פריטי מימון יציב זמין (AFS)						
1	הון :	4,055	93	42	799	4,989
2	הון פיקוחי	4,055	93	42	799	4,989
3	מכשירי הון אחרים	-	-	-	-	-
4	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים :	-	20,716	3,359	737	23,043
5	פיקדונות יציבים	-	11,235	1,525	275	12,398
6	פיקדונות פחות יציבים	-	9,481	1,834	462	10,645
7	מימון סיטונאי :	-	24,219	4,244	4,560	14,313
8	פיקדונות לצרכים תפעוליים	-	-	-	-	-
9	מימון סיטונאי אחר	-	24,219	4,244	4,560	14,313
10	התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית	-	-	-	-	-
11	התחייבויות אחרות :	-	540	151	1,108	1,183
12	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	-	-	-	-	-
13	כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל	-	540	151	1,108	1,183
14	סך מימון יציב זמין (AFS)	0	0	0	0	43,528
פריטי מימון יציב נדרש (RSF)						
15	סך נכסים נוזלים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HQLA)	0	0	0	0	152
16	פיקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות	-	-	-	-	-
17	הלוואות וניירות ערך הנפרעים כסדרם :	-	22,066	4,148	28,454	29,545
18	הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נוזלים באיכות גבוהה ברמה 1	-	-	-	-	-
19	הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נוזלים באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שאינן מובטחות	-	764	64	138	284
20	הלוואות ללקוחות סיטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן, הלוואות ללקוחות קמעונאיים ולעסקים קטנים, והלוואות לריבונות, לבנקים מרכזיים ולשויות סקטור ציבורי, מזה :	-	20,836	3,573	18,010	20,474
21	עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	-	13,108	445	3,841	3,003
22	הלוואות לדיר המובטחות במשכנתא שנפרעות כסדרן, מזה :	-	463	511	10,292	8,773
23	עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	-	104	115	2,309	1,610

ה	ז	ג	ב	א	במליוני שקלים חדשים
ערך משוקלל	ערך לא משוקלל לפי תקופת פרעון				
	שנה או יותר	עד 6 חודשים	עד 6 חודשים	ללא מועד פרעון	
14	14		3	-	24 ניירות ערך שאינם בכשל ושאינם כשירים להיחשב נכסים נזילים באיכות גבוהה, לרבות מניות נסחרות בבורסה
-	-	-	-	-	25 נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית
4,507	2,695	1,305	2,373	523	26 נכסים אחרים :
-	-	-	-	-	27 סחורות הנסחרות פיזית, לרבות זהב
-				-	28 נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת קרן למימון כשל (default fund) של צדדים נגדיים (CCPs) מרכזיים
25				-	29 נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו
2				-	30 התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו לפני ניכוי בטחונות משתנים שהופקדו
4,480	2,695	1,305	2,373	523	31 כל יתר הקטגוריות של הנכסים שלא נכללו בקטגוריות לעיל
453	3,084	2,910	3,647	-	32 פריטים חוץ מאזניים
34,656					33 סך מימון יציב נדרש (RSF)
125.6%					34 יחס מימון יציב נטו NFSR (%)

(ו) נכסים משועבדים

סה"כ	נכסים לא משועבדים	נכסים המשמשים כבטחון לבנק המרכזי	נכסים משועבדים	
9,152	1,342	6,670	1,140	מזומנים ופקדונות בבנקים
7,252	5,279	1,958	15	אגח ממשלת ישראל
130	130	-	-	אגח ממשלות זרות
15	15	-	-	אגח של מוסדות פיננסים בישראל
13	13	-	-	מניות שאינן למסחר
946	877	-	69	נכסים אחרים

בטבלה שלעיל "נכסים משועבדים" הינם נכסים שהבנק מוגבל או מנוע ממימוש, מכירה, העברה או ייעוד שלהם, כתוצאה ממגבלה רגולטורית, חוזית או אחרת, ואינם נכללים ב"נכסים המשמשים כביטחון לבנק מרכזי".

להלן פירוט נוסף לגבי יתרת נכסי הבנק המשועבדים כפי שהוצגו בטבלה לעיל נכון ליום 31.12.23 :

- הבנק הפקיד בטוחות לטובת מסלקת מעו"ף בגין אחריותו כלפי המסלקה עבור עסקאות שביצע הבנק ושביצעו לקוחותיו ועבור חלקו בקרן הסיכונים.

שווי בטוחות אלה הסתכם ([אגרות חוב](#) ממשלתיות ופקדונות) נכון ליום 31.12.23 בסך 22 מיליון ₪.

- הבנק הפקיד בטוחות לטובת מסלקת הבורסה בגין אחריותו לפצותה בשל נזק כספי הנובע מחוסר מלאי או מחוסר כיסוי כספי של אחד מחברי מסלקת הבורסה ובגין חלקו בקרן הסיכונים שהוקמה ע"י מסלקת הבורסה.

- שווי בטוחות אלה ([אגרות חוב](#) ממשלתיות ופיקדונות) נכון ליום 31.12.23 בסך 17 מיליון ₪.
- במסגרת פעילותו [במכשירים פיננסיים נגזרים](#) הפקיד הבנק פיקדונות בבנקים השונים, כנגד יתרת שווי הוגן שלילי של עסקאותיו בבנקים אלה, בסך כולל של 33 מיליון ₪ נכון ליום 31.12.23.
 - להבטחת עמידה בהתחייבויות מול סולק ה- CLS של הבנק הפקיד הבנק סך של 91 מיליון שקלים נכון ליום 31.12.23.
 - במטרה לייעל את פעילות סליקת הכספים במשק ולצמצם את חשיפת בנק ישראל בתחום זה, הושקה ע"י בנק ישראל מערכת לסליקת תשלומים גדולים בזמן אמת (מערכת RTGS). מערכת זו מאפשרת העברת כספים מהירה וסופית בין הבנקים המקושרים למערכת ובתנאי שיתרת הנזילות בבנקים לא תפחת מההיקף הנדרש לביצוע העברות כספים. לאור הסדרי הסליקה החדשים הבנק עשוי להזדקק, מעת לעת, לקבלת אשראי לפרקי זמן קצרים מבנק ישראל. כמו כן, במהלך משבר הקורונה ומלחמת "חרבות ברזל" איפשר בנק ישראל לבנקים ליטול ממנו אשראי מוזל לתקופות של שנתיים ועד ארבע שנים כנגד הלוואות שהבנק העניק לעסקים קטנים וזעירים. במסגרת זו, יתרת האשראי שהבנק נטל מבנק ישראל עומדת על סך של כ- 1.6 מיליארד ש"ח. במטרה להבטיח את התשלום המלא של הסכומים שיגיעו לבנק ישראל בגין אשראי זה, שעבד הבנק ביום 15.11.2010 לטובת בנק ישראל, בשעבוד קבוע בדרגה ראשונה, את כל הנכסים וההתחייבויות שהופקדו על ידו ב"חשבון הבטוחות" המתנהל במסלוקת הבורסה לניירות ערך (בנוסף לשעבוד הצף, בדרגה ראשונה, שנרשם על נכסים אלה ביום 23.7.07). ליום 31.12.23 השווי לביטחון של ני"ע אלה הסתכם ב- 1.864 מיליארד ₪.
 - שיעבוד פיקדונות למס"ב במסגרת מתווה כשל מס"ב - מס"ב מפעילה את מערכת "חייבים, זיכויים והעברת תשלומים" ("מערכת מס"ב") ולפיכך הגדירה יחד עם בנק ישראל תהליך הסדר כשל במס"ב אשר נועד לאפשר למס"ב להשלים את הסליקה במועדה במקרה של כשל של אחד או יותר מהמשתתפים בסליקה. לצורך יישום הסדר הכשל על המשתתפים במערכת מס"ב, לרבות הבנק, להפקיד בטחונות לטובת הסדר הכשל. הבטחונות מופקדים במזומן בחשבון עו"ש המנוהל בבנק ישראל ע"ש מס"ב ומוחזקים בנאמנות ע"י מס"ב עבור משתתפי המערכת אך ורק לצורך שימוש לטובת הסדר הכשל. גובה הביטחונות מחושב על בסיס הסכום המצטבר של 2 המשתתפים בעלי החשיפה המקסימלית הגבוהה בכל חלון סליקה בתקופה הנמדדת, החלוקה בין המשתתפים הינה בהתאם לסכום החשיפה המקסימלית של כל משתתף בתקופה הנמדדת. ליום 31.12.23 שווי בטוחות אלה במאזן הבנק הסתכם ב-36 מיליון ₪.
 - במסגרת הסדר כשל סליקה הבנק הפקיד פיקדון בסך 9 מיליון ₪ באמצעות חברת כאל לחשבון ש.ב.א כרטיסי חיוב בבנק ישראל.
 - בנוסף, הבנק הפקיד בבנק ישראל, נכון ליום 31.12.23, פיקדונות בסך של 6.67 מיליארד ש"ח המשמשים כבטחון לבנק המרכזי. כמו כן, יתרת חשבון העו"ש של הבנק בבנק המרכזי (בשקלים ובמט"ח) הסתכמה ב-1.02 מיליארד ₪.

ז) גילוי המבוסס על מקור שאינו נדבך 3 של באזל: תוצאות יחס כיסוי הנזילות וניהול סיכון

ממשל ניהול סיכון נזילות מבוסס על שלושה קווי הגנה ראה [מבנה ממשל תאגידי של ניהול סיכונים, תהליכים ופונקציות מפתח](#) לעיל. מנהל חטיבה פיננסית, הינו מנהל סיכון נזילות של הבנק. ניהול הסיכון מפוקח על ידי ועדת ניהול סיכונים דירקטוריון וועדת ניהול סיכונים הנהלה ומנוהל על ידי ועדת נ"ה בראשות המנהל הכללי ובהשתתפות מספר חברי הנהלה.

מנהל הסיכון בוחן את עדכניות המדיניות אחת לשנה, או בהתקיים אחד או יותר מהאירועים הבאים:

- שינויים מהותיים בתנאי השוק (חשיפה מהותית).
- שינויים בתיאבון לסיכון של הבנק.
- שינויים מהותיים במסמך היסוד לניהול סיכונים או בהצהרת התיאבון לסיכון.

- שינויים בהוראות המפקח על הבנקים, ככל שרלוונטיים.
- שינויים מהותיים אחרים.

הדירקטוריון נושא באחריות העליונה להתוות את אופן ניהול סיכון הנזילות בבנק ואחראי להערכתו. ההנהלה נושאת באחריות ליישום המדיניות, לניהולה ולפיקוח עליה. קו ההגנה ראשון, בראשות מנהל החטיבה הפיננסית, מנהל את סיכון הנזילות בבנק באמצעות מודל פנימי ומגוון מדדי סיכון כפי שפורטו לעיל.

החטיבה הפיננסית מבצעת מעקב שוטף, במסגרת הפורומים הפיננסיים, אחר מצב הנזילות ומגוון מדדי הסיכון שפורטו לעיל ואלו מדווחים ל"פורום הפיננסי" בראשות סמנכ"ל החטיבה הפיננסית, המתכנס בדרך כלל בתדירות שבועית. בפורום זה חברים מנהלים בחטיבה הפיננסית וכן בקר סיכון נזילות של חטיבת ניהול סיכונים. הפורום דן בין היתר גם במצב הנזילות של הבנק ומקבל החלטות לגבי הפעולות הנדרשות. פורום זה מנהל מעקב אחר ביצוע החלטותיו וכן מדווח לוועדת נ"ה, בראשות המנכ"ל, אשר מתכנס, בדרך כלל, בתדירות חודשית.

קו ההגנה שני בראשות מנהל הסיכונים הראשי אחראי על הערכת הלימות המודלים המיושמים למדידת הסיכון, בחינת מידת ההתאמה של הפעילות והחשיפות בפועל לעקרונות החשיפה למגבלות שנקבעו, תיקוף המודלים וסקירת נאותות המגבלות שנקבעו. בנוסף, קו ההגנה השני בוחן את תהליך מדידת סיכון הנזילות בכללותו, כשלים שהתגלו והצעדים לתיקונם וכן בוחן כיצד שינויים בתנאי השוק באים לידי ביטוי בניהול הסיכונים ובמגבלות שנקבעו.

תפקידי קו ההגנה השלישי בניהול סיכון הנזילות הינם, בין היתר, להעריך את התהליך הכולל של הבנק בניהול הסיכונים, הערכת יישום המדיניות וביצוע החלטות הדירקטוריון בנושאי ניהול הסיכונים, העמידה במגבלות ומהימנות וזמינות המידע הניהולי. הדירקטוריון מוודא כי מדיניות ניהול סיכון נזילות, תהיה נתונה לביקורת פנימית מקיפה ואפקטיבית, שתבוצע ע"י צוות בלתי תלוי, מיומן ובעל יכולת. הביקורת הפנימית בוחנת את תיקוף המודל הפנימי לניהול הנזילות בהתאם למסמך מדיניות תיקוף מודלים שאושר ע"י הדירקטוריון. בנוסף, הביקורת הפנימית בודקת את אפקטיביות מערך ניהול סיכונים הנזילות בכללותו.

אחת לשנה, במסגרת אישור מסמך המדיניות לניהול הנזילות, מאושרת גם התוכנית לטיפול במשבר נזילות. כינונו של תהליך סדור להתמודדות עם מצבי משבר אפשריים מגביר את רמת המודעות והמוכנות של הגורמים השונים בארגון, מכאן חשיבותו ותרומתו להפחתת סיכון להיווצרות משברים ולניהולם. תוכנית זו כוללת תוכנית פעולה להתמודדות עם לחצי נזילות ו/או משבר נזילות באופן שיאפשר ניהול הולם של מקורות הנזילות בבנק בהתאם להתפתחות אפשרית של משבר, היבטי סיכון מוניטין שלובים במסגרת התוכנית. התוכנית מתייחסת בנפרד לסוגי משברים אפשריים שפורטו לעיל, וכוללת בין היתר התייחסות לנושאים הבאים:

- זיהוי משבר נזילות ואופן ההכרזה עליו.
- פירוט מקורות מימון אפשריים למצבי משבר בהתאם לתרחישים שפורטו.
- הגדרות ברורות של תפקידים וסמכויות של הצוות הניהולי האחראי לטיפול במשבר.
- הגדרת פעולות לביצוע, ליחידות שונות בבנק לרבות החטיבה הפיננסית, חטיבת משאבי אנוש ומנהל, דוברות הבנק, חטיבות האשראי, אגף תפעול ומידע והאגף לייעוץ משפטי.
- הגדרת אופן ותדירות הדיווח בעת משבר.

ח) מידע נוסף על סיכון נזילות וסיכון מימון שלא נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3**1. סיכון נזילות**

לפרטים בדבר סיכון נזילות ראה [גילוי יחס כיסוי הנזילות](#) לעיל.

2. סיכון מימון**א. אסטרטגיית המימון של הבנק**

במסגרת הדיון בתוכנית המימון השנתית מתקיים דיון רחב היקף במספר רב של נושאים המבטאים את עמדת ההנהלה לגבי סוגיות בניהול הנזילות. בין היתר, עלתה בהרחבה סוגיית יישום הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא יחס כיסוי הנזילות והשפעתה על תוכנית המימון של הבנק והמערכת הבנקאית.

יחס כיסוי הנזילות הינו מדד אחד מבין שורה של מדדים שהבנק עוקב אחריהם באופן שוטף בתחום ניהול הנזילות וניהול המקורות. אולם, בהיותו מדד אחיד לכלל המערכת הבנקאית, הדירקטוריון קבע סף מינימאלי פנימי ליחס זה. כמו כן התייחסה אסטרטגיית המימון של הבנק לנושאים הבאים:

- יעדי גידול האשראי של הבנק.
- אופן המימון של יעדי גידול האשראי - במסמך אסטרטגיית המימון העדכני נקבע כי כדי לתמוך ביעדי האשראי, הבנק ימשיך להרחיב את בסיס הלקוחות הנחשבים כאיכותיים על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 221 "יחס כיסוי הנזילות" ובעיקר פיקדונות מקמעונאיים ומעסקים קטנים. כמו כן, מקורות המימון כוללים גם אפשרות להנפקת חוב סחיר או לא סחיר ואפשרות לקבלת מימון מהחברה האם, בנק דיסקונט לישראל בע"מ. במהלך חודש פברואר 2023 הבנק פירסם תשקיף מדף עדכני בתוקף עד 8.2.25 עם אפשרות הארכה בשנה נוספת.
- ניתוחים השוואתיים במגוון מדדים של מצב הנזילות בבנק ביחס למערכת הבנקאית.
- מגמות שונות במערכת הבנקאית בהיבטי עלויות גיוס של פיקדונות ועוד.
- התייחסות לטווחי הזמן השונים של מקורות המימון.

ב. מידע על הרכב סעיף פיקדונות הציבור ומקורות המימון של הבנק

מדיניות גיוס המקורות בבנק מכוונת ליצירת תשתית למקורות מימון יציבים ורווחיים לאורך זמן. מקור המימון העיקרי לפעילות הבנק הינו ציבור הלקוחות בסניפי הבנק השונים הפרוסים בכל רחבי הארץ וכוללים לקוחות מסחריים ועסקיים, מוסדות ללא כוונת רווח, לקוחות קמעונאיים ומשקי בית.

במסגרת השאיפה ליצירת תשתית למקורות מימון יציבים, לגיוון תמהיל המקורות ושיפור מבנה הנזילות שלו, הושקעו על ידי הבנק בשנת 2023 מאמצי שיווק במטרה להרחיב את בסיס הלקוחות הבינוניים והקטנים במוצרי פיקדונות בנקאיים, בכלל ובפיקדונות חסכון בהפקדות חודשיות בפרט. פעילות זו תורמת לקשר ארוך טווח עם הלקוח ולתזרים שוטף של הפקדות בתוכניות חסכון. במסגרת מאמצים אלו, מפעיל הבנק מוקדי השקעות, המשרתים את מעגל הלקוחות בעלי עושר פיננסי.

ג. נתונים בדבר התפלגות פיקדונות לפי גודל מפקיד :

ליום 31.12.23 מהווים הפיקדונות שהופקדו ע"י מפקידים שיתרתם אינה עולה על 1 מיליון ₪ 36.5% מכלל פיקדונות הציבור ומפקידים שיתרתם מ- 1 מ' ₪ ועד ל- 10 מיליון ₪ מהווים 21.7% מכלל פיקדונות הציבור ובסה"כ פיקדונות של מפקידים שיתרתם עד 10 מיליון ₪ מהווה 58.2% מכלל פיקדונות הציבור.

מדרגות הפיקדון	31/12/2023 מיליוני ₪	31/12/2022
עד 1	18,361	17,687
מ-1 עד 10	10,893	10,475
מ-10 עד 100	7,125	7,068
מ-100 עד 500	4,140	6,172
מעל 500	9,787	9,645
סה"כ	50,306	51,047

סיכונים נוספים

(א) סיכון תפעולי

סיכון תפעולי הינו סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה שלוב בכל המוצרים, הפעילויות, התהליכים והמערכות בבנק. קיימים מצבים בהם כשל שמקורו בסיכון תפעולי ישפיע בצורה ישירה או עקיפה על סיכונים אחרים כגון: אשראי, שוק, נזילות, מוניטין ועוד.

סיכון תפעולי מכיל תחומי סיכון משמעותיים, בהם ניתן למנות סיכון המשכיות עסקית, סיכון משפטי, סיכון מעילות והונאות, סיכון ציות, סיכון טכנולוגיות המידע וסייבר, סיכון מיקור חוץ, סיכון דיווח כספי ועוד. הבנק מנהל את סיכונים טכנולוגיות המידע, סייבר, ציות ומשפטי כקטגוריות סיכון עצמאיות, וניתן להם גילוי נפרד במסמך זה. סיכון דיווח כספי מנוהל בין היתר באמצעות תהליכי SOX באחריות חשבות הבנק.

1. אסטרטגיה מדיניות ותהליכים

אסטרטגיה ותפיסת ניהול הסיכון - תפיסת ניהול הסיכון נשענת על עיקרון מוביל בו כל יחידה, נוטלת סיכון, נושאת באחריות המלאה לתהליכי ניהול סיכונים וליישום סביבת בקרה נאותה על פעילותה. תפיסה זו הינה בהלימה לתפיסת ממשל ניהול הסיכונים המפורטת בהוראות ניהול בנקאי תקין.

מדיניות ניהול הסיכון - מסגרת ניהול הסיכון מעוגנת במסמך מדיניות ייעודי, המאושר על ידי הדירקטוריון, בנוהל עבודה פנימיים ובתהליכי עבודה ומערכות. מסגרת לניהול הסיכון מגדירה את התיאבון לסיכון, מגבלות החשיפה הפנימיות ואופן ניהול הסיכון. מסגרת זו כוללת הגדרות של מונחי סיכון, תיאור מבני של ממשל ניהול הסיכונים תוך הפרדה בין שלושה קווי הגנה, מגבלות תיאבון לסיכון, האחריות והסמכות של הגורמים המעורבים בניהול הסיכון, מתודולוגיות והכלים לזיהוי למדידה להערכה ולניטור סיכונים, תיאור תהליכים התומכים בניהול סיכון אפקטיבי, כלים, בקורות ומנגנוני דיווח. מסגרת ניהול הסיכון מבוססת על מסגרת של החברה האם בהתאמות הנובעות מאופי הפעילות והמבנה הארגוני של הבנק.

מטרת המדיניות הינה להגדיר עקרונות לניהול סיכונים תפעוליים ולהבטיח את אפקטיביות הניהול בסיכונים התפעוליים הגלומים בכל סוגי הפעילויות, התהליכים, המוצרים, המערכות וקווי העסקים. המדיניות לניהול הסיכון תואמת להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל.

2. תהליכים

- הבטחת עדכניות מסגרת לניהול הסיכון: הבנק בוחן באופן תקופתי את עדכניות מסגרת ניהול הסיכון בעקבות שינויים קיימים ומתהווים בסביבת הסיכון ומחויב להתאימה למגבלות התיאבון לסיכון שמתווה הדירקטוריון. תהליך זה כפוף לאתגור של פונקצית ניהול הסיכונים ולפיקוח של הדירקטוריון.
- פונקצית ניהול הסיכונים בוחנת באופן תקופתי את אפקטיביות מגבלות התיאבון לסיכון והתאמתם להצהרת התיאבון לסיכון שמתווה הדירקטוריון. תהליך זה מבוצע אחת לשנה בשיתוף פונקצית ניהול הסיכונים של החברה האם ובפיקוח של הדירקטוריון.
- ארגון לומד:
- הבנק מקיים תהליכי הפקת לקחים במטרה להפחית הישנות של התממשות סיכונים.
- דיווחי [אירוע כשל](#) מהווים חלק אינטגרלי מניהול הסיכונים השוטף. הבנק מתחזק מאגר מידע על התממשות אירועים תפעוליים, המהווה תשתית למפת הסיכונים, על סמך דיווחים ממוקדי הסיכון השונים בבנק. פונקצית ניהול הסיכונים מנתחת מאגר זה בכדי לזהות מוקדי סיכון, צורך בשיפור וייעול בקורות או תהליכים המצריכים טיוב.

- תהליך מתמשך לזיהוי סיכונים שיטתי :
- זיהוי שוטף : כחלק אינטגרלי מפעילות הבנק כגון בעת התממשות אירועי כשל, עדכון תהליכים, פרסום חוזרים ונהלים, עדכוני מערכות מידע וכו' הבנק מקיים תהליך שיטתי לאיתור וזיהוי פוטנציאל סיכונים ומקיים לגביהם אומדן והערכה. תוצאות תהליך זה משתקפות בעדכון מפת הסיכונים התפעוליים של הבנק.
- זיהוי מקיף : הבנק מקיים תהליך מחזורי, רב שנתי, לזיהוי והערכה של סיכונים תפעוליים לרוחב ולאורך הבנק באמצעות הערכה עצמית (RCSA). סקר זה מבוצע על ידי קו ההגנה הראשון ומאותגר על ידי קו ההגנה השני. תוצאות תהליך זה משתקפות בעדכון מפת הסיכונים התפעוליים של הבנק.
- תוכניות הפחתה : כתוצאה מעדכון מפות הסיכונים וביחס למגבלות תיאבון לסיכון, לעיתים נוצר צורך להפחית את רמת הסיכון על מנת שיישאר במגבלות טווח [התיאבון לסיכון](#). תוכניות ההפחתה מנוהלות בעזרת מערכת קבוצתית ממוכנת לניהול סיכון תפעולי, אשר מאפשרת פיקוח ובקרה נאותים. בחלק מתוכניות ההפחתה השונות מרוכזים מאמצים לוודא איכות הבקורות, תוך חתירה למיכון הבקורות במגוון הפעילויות של הבנק.
- תהליכים מרכזיים נוספים : ניהול סיכונים קבוצתי, הערכת נאותות הלימות ההון - [ICAAP](#), תיאבון לסיכון, מסגרת הבקרה הפנימית, מסגרת ניהול סיכון ומסמכי מדיניות, מסמך סיכונים רבעוני, ביצוע ביקורות פנימיות, אסטרטגיה ותוכניות עבודה, שילוב ניהול סיכונים בתוכניות העבודה, מעורבות פונקצית ניהול הסיכונים בתהליכי קבלת החלטות מהותיות, סקירות תקופתיות של הסיכונים, מוצר חדש - לפירוט והרחבה על תהליכים אלו ראה [מבנה ממשל תאגידי של ניהול סיכונים, תהליכים ופונקציות מפתח](#) לעיל.

3. מבנה וארגון פונקצית ניהול הסיכון

ממשל ניהול סיכון תפעולי מבוסס על שלושה קווי הגנה ראה [מבנה ממשל תאגידי של ניהול סיכונים, תהליכים ופונקציות מפתח](#) לעיל. היות ומדובר בסיכון קיים לרוחב הבנק, מנהל הסיכונים הראשי הוא האחראי על תכלול הנושא. ניהול הסיכון מפקח על ידי ועדת ניהול סיכונים דירקטוריון, ועדת ניהול סיכונים הנהלה, ומנוהל על ידי ועדת ניהול סיכון תפעולי בראשות מנהל הסיכונים הראשי ובהשתתפות מספר חברי הנהלה. הבנק מפעיל בקרי סיכון חטיבתיים המהווים נדבך מרכזי בניהול הסיכון. בקרים אלה משתייכים ארגוני לחטיבותיהם, מונחים מקצועית על ידי מחלקת ניהול סיכונים ומהווים חלק מסביבת הבקרה החטיבתית.

4. אופי והיקף מערכת הדיווח על הסיכון

הבנק נעזר במערכת מידע ייעודית קבוצתית לניהול סיכון תפעולי. המערכת מאפשרת ניטור, ניתוח ודיווח של סיכון תפעולי. המערכת מאפשרת ניהול המותאם למתודולוגיה להערכת הסיכון ותומכת במרבית תהליכי ניהול הסיכון כגון : דיווח אירועים, הערכת סיכונים, בקורות, הפקת מפות סיכון, פעולות ניטור, ניתוח ממצאים, מעקב אחר סקרי סיכונים וניהול תוכנית הפחתה ותהליכי פיקוח ובקרה באמצעות דוחות ומדדים כמותיים, [אינדיקטורים](#) והודעות מערכת. מתודולוגיה קבוצתית להערכת הסיכונים אומצה על ידי הבנק בהתאמות הנדרשות ומשמשת את הבנק בהערכה העצמית השוטפת, הן של הסיכונים הקיימים והן של סיכונים בתהליכי עבודה חדשים ובמוצרים חדשים. המתודולוגיה נבחנת אחת לתקופה בכדי להבטיח את האפקטיביות והרלוונטיות שלה.

5. הפחתת סיכון

הבנק מודע לקיומם של סיכונים תפעוליים ופועל להקטין את היקפם לטווח התיאבון לסיכון, זאת על פי הערכה מבוססת סיכון. הבנק חותר לצמצם את התממשותם של סיכונים תפעוליים במשאבים הקיימים ובהשקעה מתמדת לחיזוק סביבת בקרה בהתאם לשיקולי עלות תועלת. הבנק מנהל את הסיכונים התפעוליים המהותיים, פועל בעקביות להפחיתם במסגרת תוכניות הפחתה. סיכונים אלו מנוטרים ומוערכים בתדירות רבעונית לכל הפחות. ראה גם התייחסות לשימוש בביטוח להפחתת סיכון תפעולי להלן.

6. גישה להערכת דרישת הון בגין סיכון תפעולי

- הערכת דרישות הון בגין סיכון תפעולי נובעת מהגורמים הבאים:
- נדבך ראשון - חישוב דרישת [הון פיקוחי](#) מזערי. הבנק פועל על פי הגישה הסטנדרטית כהגדרתה בהוראת ניהול בנקאי תקין 206. לדרישת הון בגין סיכון תפעולי ראה סקירת [נכסי סיכון משוקללים](#).
- נדבך שני - [ICAAP](#) הערכה לגבי דרישת הון נוספת בגין סיכונים הגלומים בפעילות הבנק, שלא נכללו בנדבך הראשון.

7. המשכיות עסקית

סיכון זה מנוהל כחלק מניהול הסיכון התפעולי. בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 355, הבנק מתחזק תוכנית ניהול המשכיות עסקית שנועדה להבטיח את המשך תפקודו הסביר במצבי עסקים שונים, וזאת כדי לאפשר רציפות עסקית במתן שירותים שהוגדרו כמהותיים. התוכנית מתייחסת בין היתר, לתהליכים עסקיים ותפעוליים, לאתרים חלופיים, למערכות גיבוי, לתחומי אחריות וסמכות של ועדת ניהול משברים, לסניפי גרעין, לתפקידי מפתח ולניהול המשאב האנושי. חלק משמעותי מרמת מוכנות והיערכות נאותה הינו קיום שוטף של תרגול והדרכה. הבנק פועל בהתאם לתוכנית תרגול שנתית שאושרה בהנהלה ובדירקטוריון. מיפוי הסיכונים, הערכתם וניטורם מתבצע כחלק מתהליך ניהול הסיכון התפעולי.

8. סיכונים מעילות והונאות

סיכון זה מנוהל כחלק מניהול הסיכון התפעולי. כתאגיד פיננסי, הבנק מחזיק את כספם ונכסיהם הפיננסיים של לקוחותיו. בפעילות מסוג זה, התנאי הבסיסי ביותר לניהול העסקים הוא האמון שהלקוחות רוחשים לבנק. מכאן נובעת החשיבות לניהול סיכונים מעילות והונאות. סיכונים מעילות והונאות מנוהלים כחלק מניהול הסיכון התפעולי באמצעות שלושה קווי הגנה:

קו הגנה ראשון - היחידות העסקיות, הבנק עורך סקרי סיכונים שוטפים ומקיפים ומתחזק את מפות הסיכונים התפעוליים כדבר שבשגרה, באמצעות מערכת ייעודית לניהול הסיכון התפעולי. כל מנהל מוקד סיכון אחראי להעריך את הסיכונים הטמונים בפעילות יחידתו. מפות הסיכונים מכילות בין היתר גם את סיכונים מעילות והונאות.

קו הגנה שני - חטיבת ניהול סיכונים ממליצה על מדיניות ניהול הסיכון התפעולי, לרבות מדיניות בתחום ניהול סיכונים מעילות והונאות. המדיניות מגדירה את אופן הניהול, הניטור, ההפחתה והדיווח בגין הסיכונים. כמו כן, חטיבת ניהול סיכונים מאתגרת בהתאם למתודולוגיה שנקבעה מראש, את הערכת הסיכונים שהוערכו על ידי מנהלי מוקדי הסיכון.

קו הגנה שלישי - הביקורת הפנימית. הביקורת הפנימית, כקו הגנה שלישי, בודקת את סקרי הסיכונים ואת אופן אתגורם, וכן בודקת את אפקטיביות הבקורות. נקבעו נהלים והנחיות ברורות בדבר אופן הדיווח על מקרים החשודים כמעילות, בנושא זה מופעל "קו חם" לביקורת הפנימית, באמצעותו עובדי הבנק מדווחים על אירועים חריגים/חשודים. הביקורת הפנימית נוקטת בהליכי הסברה והפקת לקחים ענפים בהרצאות ביחידות השטח, בכנסי מנהלים ופורומים שונים ומפיעה דפי למידה מאירועים חריגים לכל עובדי הבנק.

9. סיכוני מיקור חוץ מהותי

מיקור חוץ הינו שימוש בשרותי צד שלישי לרבות ספקים או נותני שירות, לצורך ביצוע פעילויות אשר באופן רגיל מבוצעות ע"י התאגיד הבנקאי, עבור או בשם התאגיד הבנקאי.

על רקע שינויים בסביבת הפעילות של התאגידים הבנקאיים, הנובעים בין היתר, מהאצה בהתפתחויות הטכנולוגיות ואימוץ מדיניות להגברת התחרות במערכת הבנקאית, הפיקוח על הבנקים מאפשר לתאגידים בנקאיים לעשות שימוש במיקור חוץ. פעילות המבוצעת במיקור חוץ חושפת את הבנק לפגיעה בפעילותו ו/או בפעילות לקוחותיו כתוצאה מהתממשות סיכונים תפעוליים משפטיים, ציות, מוניטין ואף סיכוני מדינה, כאשר נותן השירות מאוגד בחו"ל.

הבנק מפעיל מסגרת לניהול סיכון מיקור חוץ מהותי הכוללת הגדרת האחריות והסמכות של הגורמים המעורבים בתהליכי העברת פעילויות למיקור חוץ, עקרונות ניהול סיכונים שנועדו לצמצם את החשיפה לסיכונים הגלומים במיקור החוץ. עקרונות אלו מבוססים בין היתר על הוראת ניהול הבנקאי תקין מס' 359A.

10. שימוש בביטוח להפחתת סיכון

אמצעים בהם הבנק עושה שימוש, בכוונה להפחית חשיפה לסיכון תפעולי, כוללים, בין השאר רכישת פוליסת ביטוח בנקאית ייעודית וביטוח רכוש (אלמנטרי), המגדרות חלק מהסיכון התפעולי. הפעלת הביטוח בקורות אירוע עשויה להיות כפופה להשתתפות עצמית. סכום ההשתתפות העצמית משתנה בין סוגי הביטוח השונים. פוליסות הביטוח כוללות התייחסות בין היתר, לביטוח בנקאי המכסה נזקים מאירועים כגון מעילה באמון של עובדי הבנק, גניבת כספים ורכוש יקר ערך בחצרות הבנק, זיוף המחאות, ביטחונות או מזומנים; לביטוח פשעי מחשב וביטוח נזקי סייבר המכסים נזקים מאירועים כגון הזנה במרמה או בזדון של מידע אלקטרוני למערכות המחשב של הבנק, ללשכות שירות, למערכות תקשורת, ושינוי או השחתה במרמה או בזדון של מידע אלקטרוני; לאחריות מקצועית כלפי צדדים שלישיים בהתייחס לתביעה או דרישה לפיצוי בגין הפסד כספי הנגרם כתוצאה ממעשה, טעות או השמטה רשלניים או הפרת אמונים של עובד הבנק. מעבר לכך, רכש הבנק גם כיסוי ביטוחי לתביעות כנגד נושאי משרה ודירקטורים. הבנק רוכש גם פוליסת ביטוח לרכוש הבנק הכוללת גם התייחסות לאחריותו של הבנק לנזקי גוף (כולל נזקי צד ג') ולביטוח חבות מעבידים. פוליסת הביטוח המבטחות את הבנק נרכשו על ידי חברת האם, והן משמשות ומכסות מספר חברות בקבוצה. הבנק נעזר ביועץ ביטוח קבוצתי חיצוני בלתי תלוי.

(ב) סיכון ציות ואיסור הלבנת הון ומימון טרור

סיכון ציות הינו סיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי (מוניטין), אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את החוקים, התקנות, הוראות הרגולציה, הנהלים הפנימיים והקוד האתי, החלים על הפעילויות הבנקאיות של הבנק. ניהול סיכון ציות כולל בין היתר הוראות מתחום יחסי בנק לקוח, הוראות לא צרכניות, הוראות בתחום דיני ניירות ערך, הוראות בנושא פעילות חוצה גבולות, הוראות בנושא הגנת הפרטיות, הוראות בנושא דיני התחרות הכלכלית ואיסור הלבנת הון ומימון טרור.

אי ציות להוראות החלות על הבנק בתחום הציות ואיסור הלבנת הון חושף את הבנק להטלת עיצומים כספיים, לסיכון מוניטין, וכן להליכים פליליים, אשר עלולים להינקט כנגד הבנק ועובדיו. ראה גם גילוי [סיכון משפטי](#).

1. אסטרטגיה ומדיניות

מורכבותה והתפתחותה של הפעילות הבנקאית, לרבות פעילויות חדשות בבנק, התקדמות טכנולוגית, שינויים תכופים ברגולציה לצד התגברות הוראות רגולציה החלות על הבנק בתחומי פעילות קיימים או חדשים, מצריכים התאמה של התשתיות המיכוניות והנהליות לתמיכה בחובות הנגזרות מהם. תשתיות אלה תומכות ומאפשרות לבנק לציית למכלול החובות החלות עליו מכוח הוראות הרגולציה הרלוונטיות לפעילותו. הבנק נוקט גישה שיטתית לקביעת דרכי הפעולות המיטביות שתינקטנה על מנת לסייע להגן על הבנק, נכסיו הכספיים והמוניטין שלו.

ניהול סיכון ציות נוגע לכלל עובדי הבנק וסוגי פעילויותיו, לכן הבנק רואה בו חלק מובנה ובלתי נפרד מהעשייה העסקית והתרבות הארגונית. תפישת ניהול סיכון ציות הינה שנוטל הסיכון אחראי לתהליכי ניהול סיכונים לרבות סיכונים ציות הנובעים מפעילותו וכן קיום פעולות בקרה המוודאות ציות להוראות.

2. מדיניות

מסגרת ניהול הסיכון מעוגנת במסמכי מדיניות אשר הديرקטוריון מאשר, בנוהלי עבודה פנימיים, בתהליכי עבודה ובמערכות. המסגרת לניהול הסיכון מגדירה את התיאבון לסיכון, מגבלות החשיפה הפנימיות ואופן ניהול הסיכון. מסגרת זו כוללת הגדרות של מינוחי סיכון, תיאור מבני של ממשל ניהול הסיכונים תוך הפרדה ברורה בין שלושה קווי הגנה, מגבלות תיאבון לסיכון, האחריות והסמכות של הגורמים המעורבים בניהול הסיכון, מתודולוגיות וכלים לזיהוי, למדידה, להערכה ולניטור סיכונים, תיאור תהליכים התומכים בניהול סיכון אפקטיבי, כלים, בקורות ומנגנוני דיווח. מסגרת ניהול הסיכון מבוססת על מסגרת של החברה האם בהתאמות הנובעות מאופי הפעילות של הבנק. מטרת המדיניות הינה להגדיר עקרונות בניהול סיכון הציות ולהבטיח את אפקטיביות הניהול בסיכונים הציות הגלומים בכל סוגי הפעילויות, התהליכים, המוצרים, המערכות וקווי העסקים. המדיניות לניהול הסיכון תואמת להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל.

3. מבנה וארגון פונקצית ניהול הסיכון

ממשל ניהול סיכון ציות מבוסס על שלושה קווי הגנה - ראה [מבנה ממשל תאגידי של ניהול סיכונים, תהליכים ופונקציות מפתח](#) לעיל. ניהול הסיכון מפוקח על ידי ועדת ניהול סיכונים דירקטוריון וועדת ניהול סיכונים הנהלה, ומנוהל על ידי ועדת ניהול סיכון ציות פנימית בבנק (פורום מנהלי סיכון ציות).

בקו הגנה ראשון הבנק מפעיל מנהלי סיכון ציות בחטיבות השונות ונאמני ציות בסניפים, לרבות נאמני ציות מורחבים בסניפים בסיכון מוגבר, המהווים נדבך מרכזי בניהול הסיכון. מנהלי סיכון / נאמני ציות אלה משתייכים ארגונית ליחידותיהם, מונחים מקצועית על ידי קצינת הציות הראשית, ומהווים חלק מובנה מסביבת הבקרה היחידתית.

קו ההגנה השני מורכב מקציני הציות האזוריים המרכזים ב-3 מוקדי ציות אזוריים, וכפופים לקצינת הציות הראשית, ומיחידות המהוות את פונקציית הציות שהיא חלק מפונקציית ניהול הסיכונים. קצינת הציות הראשית העומדת בראש פונקציית הציות מהווה עוגן מקצועי מוביל בקביעת קווים מנחים לפעילות הבנק ואחראית על ניהול סיכון הציות (לרבות סיכון הלבנת הון ומימון טרור). קצינת הציות הראשית משמשת גם כאחראית על יישום החוק לאיסור הלבנת הון, כממונה על אכיפה פנימית בנושא דיני ניירות ערך, כממונה על אכיפה פנימית בנושא חוק התחרות הכלכלית וההגנה על הפרטיות, ניהול הסיכון ההתנהגותי (conduct risk) ואחראית על סיכונים הנובעים מפעילות חוצת גבולות של לקוחות (QI, cross border), וסיכונים של מניהול חשבונות תושבי חוץ בהיבטי CRS, FATCA).

4. תהליכים בניהול הסיכון

- פונקציית הציות מתכננת, מפתחת ומתחזקת מסגרת עבודה לניהול סיכון הציות.
- פונקציית הציות מוודאת הסדרת תשתיות התומכות בציות להוראות הרגולציה, ובעלת הסמכות לתת הנחיות בתחום הציות.
- פונקציית הציות אחראית על זיהוי הפרות מהותיות ווידוא תיקון ליקויים מהותיים והערכת אפקטיביות ניהול סיכון הציות.
- פונקציית הציות מדווחת ומסייעת להנהלה ולדירקטוריון בניהול סיכון הציות, במדידת החשיפה לסיכון הציות והערכת אפקטיביות ניהול הסיכון.
- קיימת תשתית מיכונית, אשר מתבססת על תשתיות בחברת האם, והבנק מתבסס עליה ועל תהליכים שונים לצורך עמידה בהוראות הדין החלות על הבנק בתחום הציות בכלל ואיסור הלבנת הון ומימון טרור בפרט, לרבות הגשת דיווחים לרשות לאיסור הלבנת הון בגין פעולות החייבות בדיווח על פי חוק. הבנק נעזר במערכות מיכוניות ייעודיות לצורך בקרה וניטור פעולות הנחזות כבלתי רגילות החייבות בדיווח.
- הבנק נעזר במערכת ממוכנת לניהול סיכון הציות, אשר מאפשרת ניהול הסיכון בצורה מבוססת סיכון ומאגדת את תוצרי מיפוי כלל ההוראות.
- במסגרת בחינת פעילות חדשה או הוראת רגולציה חדשה, נבחנות התשתיות התומכות בפעילות/ברגולציה והתאמתן לסיכון הנגזר מהפעילות/הרגולציה החדשה.
- לבנק קיימת תשתית של נהלים, המיועדת להביא לאכיפת הציות לדרישות השונות של הוראות הרגולציה. הנהלים מתעדכנים מעת לעת בהתאם להוראות הרגולציה ובהתאם לפעילויות השונות המבוצעות על ידי הבנק.
- הבנק פועל לעדכון תהליכים ומערכות לאור עדכוני הוראות הרגולציה בפעילויות השונות.
- במסגרת תוכנית לשיפור תרבות ניהול סיכונים וציות שאישר הדירקטוריון, הבנק פועל לשיפור המודעות לציות ולהוגנות והגינות ("הסיכון ההתנהגותי") בקרב עובדי הבנק וליצירת סביבת עבודה תומכת, וכן הטמיע בקורות קו שני בהיבטי הוגנות והגינות. להרחבה ראה התייחסות [בגילוי סיכון ציות](#).
- תהליכים מרכזיים נוספים: ניהול סיכונים קבוצתי, הערכת נאותות הלימות ההון-ICAAP, תיאבון לסיכון, מסגרת הבקרה הפנימית, מסגרת ניהול סיכון ומסמכי מדיניות, מסמך סיכונים רבעוני, ביקורת פנימית וממשקים עם החברה האם, שילוב ניהול סיכונים בתוכניות העבודה, מעורבות פונקציית ניהול הסיכונים בתהליכי קבלת החלטות מהותיות, סקירות תקופתיות של הסיכונים, מוצר חדש - לפירוט והרחבה על תהליכים אלו ראה [מבנה ממשל](#) [תאגידי של ניהול סיכונים, תהליכים ופונקציות מפתח](#) לעיל.

5. איסור הלבנת הון ומימון טרור

מדיניות בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור - מדי שנה מעודכנת ומאושרת על ידי הדירקטוריון בהתאם למדיניות קבוצתית, המותאמת לבנק בכפוף לשינויים המחויבים מפעילותו העסקית. הבנק מתחזק מסמכי מדיניות נוספים רלוונטיים בהתאם לצורך ולפי התפתחות סביבת הפעילות.

מדיניות הבנק נועדה לצמצם את חשיפת הבנק לסיכונים בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור, וזאת באופן של נקיטת אמצעים שנועדו להבטיח את הציות להוראות הדין והרגולציה החלות בתחום זה, תוך עמידה בסטנדרטים בינלאומיים, ויישום המלצות בעקבות דוחות ביקורת. מסמך המדיניות קובע את הסטנדרטים לניהול הסיכון בתחום איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, וכן את העקרונות לניהול הסיכון על בסיס קבוצתי. מטרת המדיניות לתמוך במטרות העסקיות והיעדים האסטרטגיים של הבנק והקבוצה הבנקאית, על מנת למנוע או למזער הפסדים. הבנק גיבש עקרונות במסמכי המדיניות בנושא העברות כספים שמקורם במטבעות וירטואליים בהתאם לפסיקה ולהוראות הרגולציה המתפתחת באופן מבוסס סיכון, וזאת תוך ראייה לעתיד של ההתפתחויות הצפויות בתחום זה, ובהמשך להערכת סיכונים שנערכה בבנק. בהתאם לתיאבון הסיכון של הבנק, יאפשר הבנק קבלת תמורה שמקורה בפעילות במסחר במטבעות וירטואליים תחת תנאים מוגדרים שייקבעו בנהלים.

הבנק גיבש עקרונות במסמכי המדיניות בנושא ליישום משטרי הסנקציות הבינלאומיות (OFAC, EU) כפועל יוצא של מערכת שיקולים הכוללים ניתוח חשיפות אפשריות לבנק מצד רגולטורים בינלאומיים שונים, בראשם OFAC. זאת, בהתאם לפרקטיקה בנקאית מקובלת והתחייבויות של הבנק כלפי צדדים שלישיים (בנקים קורספונדנטים) הדרושים לפעילות הבנק. אושרה ע"י חברת האם והבנק תוכנית ציות ליישום משטר סנקציות בינ"ל לרבות נקיטת צעדים שחברת האם נוקטת לשיפור המערכות המיכוניות בתחום.

התקבל בחברת האם דוח בדיקה של בנק ישראל בנושא איסור מימון טרור – הדו"ח הצביע על פערים מיכוניים, היעדר נהלים ותהליכי עבודה מספקים ובקורות אפקטיביות בתחום איסור מימון טרור. חברת האם פועלת לשיפור המערכות המיכוניות בתחום..

תחום העברות בינלאומיות בכלל ותחום הסנקציות הבינלאומיות בפרט, מטופל באופן שוטף ורציף לרבות מתן עדכונים אודות פרסומים בנושא רשימות בינ"ל. מרכנתיל עובדים בתיאום מלא עם חברת האם וכלל החטיבות הרלבנטיות, גובשה תוכנית ציות בנושא ונהלי עבודה. ביום 10.1.23 התקבל Cautionary Letter מ-OFAC לבנק מרכנתיל ודיסקונט, אשר מתייחס לדיווחים שהועברו על ידי מרכנתיל ודיסקונט ל-OFAC, אגב דיווחים שנערכו על מספר אירועים בודדים בסכומים לא מהותיים, אשר אותרו בבנק במהלך תקופה שבין 2017-2022. המכתב עצמו ממצה את האכיפה מצד OFAC ביחס לעניינים שנזכרו בדיווחים ואין בו משום קביעה של OFAC כי אכן נעשו הפרות. אך מודגש בו כי האירועים שפורטו יכללו ב-'היסטוריית הציות של קבוצת דיסקונט' ויילקחו בחשבון בעתיד בכל עניין שיובא לידיעת OFAC, לרבות הפרות עתידיות. בנוסף, OFAC מנחה את הקבוצה לנהוג בזהירות רבה יותר על מנת למנוע עסקאות שאינן בהלימה לסנקציות של OFAC.

פעילות מול בנקים הפועלים ברשות הפלסטינאית - בנק מרכנתיל מעניק שירותים בנקאיים (שירותי קורספונדנציה) לבנק הפועל ברשות הפלסטינאית. בהמשך לכך, מחזיק בנק מרכנתיל, בשיתוף עם דיסקונט, כתבי חסינות ושיפוי חתומים, אשר מתחדשים מעת לעת. התחייבות המדינה כפופה לסייגים ולתנאים בהם הבנקים נדרשים לעמוד, כפי שנקבע בכתבי החסינות והשיפוי. תוקף כתבי החסינות והשיפוי הינו עד ליום 31.3.24 והוא מתחדש מעת לעת, זאת על רקע עיכוב בתחילת פעילותה של חברה ממשלתית לקורספונדנציה אשר הוקמה וטרם החלה לפעול למתן שירותים לבנקים הפועלים ברשות הפלסטינאית. לאור האמור, ממשיך הבנק בשלב זה, במתן שירותים לבנק הפועל ברשות הפלסטינאית, תחת כתבי חסינות והשיפוי, כאמור.

6. סיכונים חוצי גבולות

פונקציות הציות מרכזות את ההיערכות, הטיפול וההטמעה בתחום סיכונים חוצי גבולות, במסגרת העשייה והמדיניות הקבוצתית ולהנחיות בנק ישראל.

אי ציות להוראות החלות על הבנק מכוח הדין הזר חושף את הבנק לסיכון הטלת עיצומים כספיים, לסיכון מוניטין ולתביעות משפטיות, אשר עלולים להינקט נגד הבנק ועובדיו בשל הפרת הוראות הדין בתחום זה.

מדיניות בנושא ניהול סיכונים חוצי גבולות - מעודכנת ומאושרת על ידי הדירקטוריון בהתאם למדיניות קבוצתית המותאמת לבנק. מסמך המדיניות קובע את הסטנדרטים לניהול סיכונים חוצי גבולות. מטרת המדיניות לתמוך במטרות העסקיות והיעדים האסטרטגיים של הבנק והקבוצה, על מנת למנוע או למזער הפסדים. הקבוצה תפעל לניטור הדין הזר ולמיפוי הוראות הדין הזר במדינות שהוגדרו ("המדינות הממופות"), כולל עדכונים עיתיים לגבי שינויים בדין הזר, חידושי פסיקה ונוהג, אשר עשויים להשפיע על מתן השירותים על ידי הקבוצה ללקוחות המדינות הממופות.

הקבוצה תפעל, בגישה מבוססת סיכון, להפחתה וגידור החשיפה לסיכונים אלו, תוך הגבלה והתאמה של פעילויות הקבוצה מול לקוחות תושבי חוץ, קיימים ופוטנציאליים והגדרת מתווה פעילות מולם.

הבנק יפעל לצמצום ולגידור החשיפה לסיכונים הקשורים במתן שירותים ומוצרים בנקאיים בפעילות חוצת גבולות, תוך הגבלה והתאמה של פעילות הבנק מול לקוחות תושבי חוץ.

במסגרת זו, לא יפתחו בבנק חשבונות חדשים ללקוחות תושבי חוץ, למעט נאמנויות ספציפיות לטובת פעילות בארץ, ולתקופה מוגבלת, ולמעט חשבונות שגרירות. והבנק יהיה רשאי להפנות לקוחות תושבי חוץ המבקשים לפתוח חשבון בבנק, לבחינת האפשרות לפתיחת החשבון בחברת האם.

הבנק יפעל ליישום תהליך לסגירה ולצמצום חשבונות קיימים של לקוחות תושבי חוץ, בגישה מבוססת סיכון, באופן מדוד ומבוקר ובתיאום קבוצתי. בהתאם לכך, גובשו כללי היפרדות לצמצום הפעילות, הכוללים, בין היתר, הגבלת הרחבת פעילות ושירותים בחשבונות של לקוחות תושבי חוץ קיימים, עד לכדי חסימת החשבונות או סגירתם, בשים לב למוצרים הקיימים בחשבון הנבחן ולהתחייבויות הבנק כלפי הלקוח. יישום תהליך הסגירה הנזכר לעיל לא יחול על חשבונות של שגרירויות ועל חשבונות שייקבעו פרטנית על ידי מנכ"ל הבנק ומנהל הסיכונים הראשי, והכל בהתאם להערכת סיכונים. חשבונות תושבי חוץ ינוהלו בשני סניפים מתמחים בבנק.

הבנק ימשיך לפעול לזיהוי, ניטור, בקרה וניהול סיכונים הקשורים במתן שירותים ומוצרים בנקאיים בפעילות חוצת גבולות. הבנק ימשיך לפעול, בגישה מבוססת סיכון, להפחתה וגידור החשיפה לסיכונים אלו, תוך הגבלה והתאמה של פעילות הבנק מול לקוחות תושבי חוץ קיימים.

כמו כן בוחן הבנק את הפעילות מול ברוקרים זרים לצורך גידור וניטור הסיכון בקשר עם פעילות זו.

הסכם מתווך מורשה לצורך מתן שירותי ני"ע אמריקאים - QI

הבנק התקשר עם רשויות המס האמריקאיות בהסכם מתווך מורשה לצורך מתן שירותי ני"ע אמריקאים (הסכם QI) כסוכן שאינו מנכה, ולמטרה זו הבנק התקשר עם סוכן המנכה מטעמו. מאז 2002, חודש הסכם ה-QI מספר פעמים והבנק חידש את הסכם ה-QI העדכני אל מול ה-IRS. הבנק פועל ליישום הסכם ה-QI לרבות קיום ויישום תכנית ציות. הבנק עורך סקירה תקופתית להצהרת גורם אחראי לנושא QI ל-IRS.

ביולי 2014 פורסם הסכם QI חדש אליו נוספו חובות בנוגע ליישום וציות להוראות ההסכם והבנק פועל ליישום הסכם QI לרבות קיום ויישום תוכנית ציות. הבנק עורך סקירה תקופתית להצהרת גורם אחראי לנושא QI ל-IRS.

חוקיית ה-FATCA

בפקודת מס הכנסה והתקנות אשר חוקקו מכוחן, במטרה לעגן בחקיקה הישראלית את יישום הסכם ה-FATCA הבינמדינתי בין ישראל לארה"ב, מפורטות דרישות הזיהוי, ההסדרה והדיווח של לקוחות הבנק. בנוסף נקבעו בחוק עיצומים כספיים בשל אי דרישת מידע, אי בדיקתו כנדרש או פגם בהעברתו בשלמות. ניהול הסיכונים בבנק נעשה באמצעות מדיניות, נהלים, בקורות, ומבוסס על תשתיות ממוכנות וחסימות לביצוע פעולות, בהתאם.

הבנק מבצע תהליכי זיהוי והסדרה של לקוחות קיימים אשר זוהו כאמריקאים על פי לוחות הזמנים כנדרש בחקיקה ודורש מלקוחותיו לחתום על טופס W-9 ועל הצהרה על עמידתם בחובות הדיווח ועל כתב ויתור סודיות בהקשר זה.

הבנק נוקט בפעולות לניהול הסיכון הכרוך בפעילותו מול לקוחותיו האמריקאים, ביניהן, אימוץ מדיניות למניעת מתן שירות נ"ע ללקוחות בעלי זיקה לארה"ב, ונקבעו הנחיות מתאימות במסגרת נהלים. במסגרת ניהול הסיכון מכיח הבנק מגבלות אלה גם לתושבי חוץ ממדינות נוספות.

יישום הסדרי חילופי מידע אוטומטיים לפי ה- CRS

מדינת ישראל אמצה את מסמך ה-OECD אשר איגד בתוכו סטנדרים לחילופי מידע על ידי מוסדות פיננסיים, ובשנת 2016 תוקנה פקודת מס הכנסה בהתאם. בהתאם לכך הבנק מבצע חילופי מידע אוטומטיים בהתאם לתקנות מס הכנסה ומנהל את הסיכון באמצעות מדיניות, נהלים, בקורות אשר מבוססות על תשתיות ממוכנות וחסימות לביצוע פעולות, בהתאם. הבנק מבצע תהליכי זיהוי והסדרה של לקוחות קיימים אשר זוהו כתושבי חוץ, ודורש מלקוחותיו לחתום על הצהרה לגבי מדינת תושבות המס, הכוללת ויתור על סודיות בהקשר זה.

7. אכיפה פנימית בנושא דיני ניירות ערך

ביום 27 בינואר 2011 פורסם חוק יעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011, הכולל רפורמה בסמכויות האכיפה של רשות ניירות ערך (להלן: "הרשות"). החוק העניק לרשות, בנוסף לסמכויות האכיפה שכבר היו נתונות בידה קודם לכן, גם סמכויות אכיפה מנהלית כנגד יחידים וכנגד חברות, בגין הפרות חוקי ניירות ערך ובכלל זה חוק ניירות ערך, חוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות וחוק השקעות משותפות בנאמנות.

הנהלת הבנק והדירקטוריון אישרו תוכנית פעולה מקיפה, לשם גיבוש תוכנית אכיפה פנימית, המותאמת לבנק, בשים לב לקריטריונים שפרסמה רשות ניירות ערך בנושא ודרישות הרגולציה הרלוונטית ובשים לב לנהלים ולתהליכים הקיימים בבנק. בהמשך לאמור מינה הדירקטוריון ממונה על האכיפה, אימץ מדיניות אכיפה ופעל לגיבוש תוכנית אכיפה, המיושמת בבנק.

8. הגנה על הפרטיות

הבנק מנהל תכנית אכיפה בנושאי הגנת הפרטיות, הכוללת מדיניות קבוצתית שמאושרת אחת לשנה, מינוי ממונה הגנת הפרטיות בבנק, נהלים העוסקים בסמכות הממונה ובחובות שחלות על עובדי הבנק, מעקב אחר עדכניות רישומי מאגרים ואחר ניהול מאגרי המידע בבנק, קיום פורום מנהלי מאגרים אחת לשנה, עדכון תהליכים תוך צמצום חשיפות, קיום הדרכות וסקרים וקיום בקורות בנושא. הממונה על הפרטיות ומנהלי המאגרים משתתפים בפורומים קבוצתיים בנושא. מוצרים חדשים בבנק נבחנים גם בהיבטי הגנת הפרטיות.

9. חוק התחרות הכלכלית

הבנק מנהל תכנית אכיפה בנושאי התחרות הכלכלית, הכוללת מדיניות קבוצתית שמאושרת אחת לשנה, מינוי ממונה על האכיפה, נהלים העוסקים בסמכות הממונה ובחובות שחלות על עובדי הבנק, קיום הדרכות להגברת המודעות בנושא, עריכת סקרים מעת לעת וקיום בקורות. מוצרים חדשים בבנק נבחנים גם בהיבטי התחרות הכלכלית.

ג) סיכון טכנולוגיות המידע

סיכון טכנולוגיות המידע הינו סיכון הנובע משימוש או מהיעדר שימוש בטכנולוגיית מידע או מתלות של תאגיד בה. מערכות המחשב המרכזיות של הבנק מבוססות על מערכות המחשב של החברה האם המפתחת, מתפעלת מנהלת ומתחזקת אותן. שירותי המחשב והתפעול המסופקים לבנק על ידי החברה האם מעוגנים בהסכמים רב שנתיים על בסיס כלכלי. הסכמים אלו מפרטים את היקף, איכות וזמינות שירותי המחשב המסופקים לבנק ומבטיחים את רציפותם. נוסף על המערכות הקבוצתיות הבנק מפעיל גם מערכות ייחודיות לו, אך מדובר בדרך כלל במערכות ניהוליות ותפעוליות במטה, ולא במערכות ליבה בנקאיות. [להרחבה ראה התייחסות בדוח הכספי](#).

1. אסטרטגיה ומדיניות

מסגרת ניהול סיכוני טכנולוגיות המידע והסייבר מעוגנת במסמכי מדיניות ייעודיים המאשרים על ידי הדירקטוריון, בנוהלי עבודה פנימיים, בתהליכי עבודה ובמערכות. מסמכי המדיניות לניהול הסיכונים מפרטים בין היתר: היבטי ניהול ותפעול טכנולוגיות המידע, עקרונות יסוד לצמצום חשיפה של הבנק להתממשות סיכונים והסדרת תחום ההרשאות. מסגרת לניהול הסיכונים מגדירה את התיאבון לסיכון, מגבלות החשיפה הפנימיות ואופן ניהול הסיכון. מסגרת זו כוללת הגדרות של מינוחי סיכון, תיאור מבני של ממשל ניהול הסיכונים תוך הפרדה ברורה בין שלושה קווי הגנה, מגבלות תיאבון לסיכון, האחריות והסמכות של הגורמים המעורבים בניהול הסיכון, הכלים לזיהוי למדידה להערכה ולניטור סיכונים, תיאור תהליכים התומכים בניהול סיכון, בקורות ומנגנוני דיווח. מדיניות ניהול הסיכונים מבוססת על מדיניות החברה האם בהתאמות הנובעות מאופי הפעילות של הבנק. מטרת המדיניות הינה להגדיר עקרונות לניהול סיכונים אפקטיבי.

2. מבנה וארגון פונקצית ניהול הסיכון

ממשל ניהול סיכון טכנולוגיות המידע מבוסס על שלושה קווי הגנה - ראה [מבנה ממשל תאגידי של ניהול סיכונים](#), [תהליכים ופונקציות מפתח](#) לעיל. מנהל אגף תפעול ומידע הינו מנהל סיכון טכנולוגיות המידע וסיכון הסייבר של הבנק. ניהול הסיכון מפוקח על ידי ועדת ניהול סיכונים דירקטוריון וועדת ניהול סיכונים הנהלה, ומנוהל על ידי ועדת מחשוב עליונה בהשתתפות מספר חברי הנהלה.

בקו הגנה ראשון, הבנק מפעיל מספר פונקציות באגף תפעול ומידע האחראיות על ניהול סיכון טכנולוגיות המידע. הפונקציות אחראיות על התווית המדיניות ונאותות יישומה, הנחיית יחידות רלוונטיות ואחריות ליישום תהליכי בקרה במטרה להבטיח שמירה על מגבלות תיאבון לסיכון שהתווה הדירקטוריון. הבנק מפעיל מספר ועדות התומכות בניהול הסיכון:

ועדת סיכוני טכנולוגיות המידע אחראית ליישם את מדיניות ניהול סיכון טכנולוגיות המידע, לבחון סיכונים ואירועי כשל מהותיים ולבצע מעקב אחר העמידה במגבלות התיאבון לסיכון.

ועדת אבטחת מידע וסייבר אחראית על בחינת איומים וסיכונים בתחום אבטחת המידע, ניתוח אירועים חריגים, מתן הנחיות ביצוע ופעולות למזעור הסיכונים, מעקב ובקרה אחר יישום מדיניות אבטחת המידע והגנת הסייבר. ועדת הרשאות בוחנת ומאשרת תהליכי הרשאות, חוקים, כללים, הגדרות תפקידים ובעלת סמכות לבצע שינויים בהם. ועדה זו מהווה גורם מנחה ומאשר לכללי ההרשאות וניהול המשתמשים [במערכות הליבה](#) הבנקאיות ובמערכות המקומיות.

קו הגנה שני פועל, בין היתר, לבדיקת נאותות ואפקטיביות תהליכי ניהול סיכונים, גיבוש מתודולוגיה, הערכת סיכון, המלצה לקביעת מגבלות תיאבון לסיכון, המלצה לאופן הפחתת סיכון באופן אפקטיבי תוך אתגור תהליכים, וידוא קיומם של כלי בקרה לניטור וניהול התיאבון לסיכון ועמידה במגבלותיו, דיווח להנהלה ולדירקטוריון על סטאטוס הטיפול בסיכונים, מוקדי פגיעות ועמידתם בתיאבון לסיכון, זאת במסגרת ניהול הסיכון הקבוצתי.

3. תהליכים בניהול הסיכון

- הבטחת עדכניות מסגרת לניהול הסיכון : מנהל הסיכון בוחן באופן תקופתי את עדכניות מסגרת ניהול הסיכון בעקבות שינויים מתהווים בסביבת הסיכון ומחויב להתאימה למגבלות תיאבון הסיכון שמתווה הדירקטוריון. תהליך זה כפוף לפיקוח של ועדת תגמול ומנהל ושל ועדת ניהול סיכונים דירקטוריון.
- תהליכים תומכים בזיהוי מדידה והערכה של סיכונים טכנולוגיות המידע מתבצעים באופן שוטף ותקופתי.
- הבנק מקיים, מדי תקופה, הערכה עצמית של [איכות ניהול הסיכון](#) ואפקטיביות תהליך ניהול הסיכון.
- הבנק מתחזק מפה של מערכותיו תוך הערכת רמת חשיבות המערכת לפעילות העסקית, הערכת סביבת הבקרה של המערכת וקיום אומדן והערכה להתממשות סיכונים עסקיים הנובעים מכשל במערכת מסוימת.
- המשכיות עסקית : כחלק מהיערכות הבנק להבטחת המשכיותו העסקית, עומדים לרשותו אתרים משניים הפועלים ברציפות, המהווים גיבוי בזמן אמת, וביכולתם לתמוך בתהליכי הליבה של הבנק ובתהליכים נוספים במקרה בו האתר הראשי מושבת. עיקר ההיערכות להמשכיות עסקית מתבצע כחלק מהעשייה של חברת האם בתחום זה.
- כחלק מניהול הסיכון, הבנק מתחקר אירועים שונים ומפיק לקחים ותובנות. תובנות אלה, יחד עם סקרי אבטחת מידע ומבדקי חדירה, מאפשרים לבנק למפות פערים ולהגדיר קדימויות בטיפול, על בסיסם נבנות תוכניות העבודה.
- תהליכים מרכזיים נוספים : ניהול סיכונים קבוצתי, הערכת נאותות הלימות ההון - [ICAAP](#), תיאבון לסיכון, מסגרת הבקרה הפנימית, מסגרת ניהול סיכון ומסמכי מדיניות, שילוב ניהול סיכונים בתוכניות העבודה, מסמך סיכונים רבעוני, ביקורת פנימית (לרבות ביקורות שמבוצעות בחברה האם על מערכות מידע משותפות), סקירות תקופתיות של הסיכונים, מוצר חדש, מבחני קיצון - לפירוט והרחבה על תהליכים אלה ראה [מבנה ממשל תאגידי של ניהול סיכונים, תהליכים ופונקציות מפתח](#) לעיל.

(ד) סיכון סייבר

סיכון סייבר הינו סיכון להתרחשות אירוע סייבר. ככלל, איומים במרחב הקיברנטי (Cyberspace) מוגדרים כאיומים העשויים לגרום להשבתה, מניעת שירות מהותי, פגיעה מהותית בסודיות ושלמות המידע וביצוע פעילות עוינת והונאות. ככלל, הגנת הסייבר מתבצעת ברובה במסגרת ניהול קבוצתי. בנק מרכנתיל נשען על יכולות חברת האם ותקציביה כחלק מהיערכות הבנק לטיפול בסיכוני הסייבר. יחד עם זאת הבנק פועל באופן עצמאי ומבצע משימות משלימות ליישום הגנה אפקטיבית ולטיפול בסיכוני סייבר. [ראה גם התייחסות בסיכון טכנולוגיות המידע לעיל.](#)

הקצב המהיר של שינויים טכנולוגיים, הגידול בכמות השירותים הדיגיטליים וזמינותם, מורכבות סביבות העבודה השונות, ההתממשקות עם מערכות ותיקות והצורך ההולך וגדל בקווי התקשורת עם ספקים, יוצרים כר נרחב להתפתחותם של איומי סייבר ולחשיפתו של הבנק לסיכוני סייבר. בד בבד, חלה בעשור האחרון עלייה מתמדת במספרם של גורמי איום, בהיבטים של יכולות, זמינות, כלי תקיפה וקבוצות תקיפה. כתוצאה מכך הבנק משקיע אמצעים רבים (אנושיים וטכנולוגיים) בכדי לחזק את מערך ההגנה והגנת הסייבר על מנת להתמודד עם התפתחות האיומים לרבות אימוץ תפיסה חדשה שתאפשר לוודא שכלל סביבות והגורמים מוכרים ומתואמים, מוקשחים ומנוטרים באופן שוטף, תפיסה המבוססת על גמישות ארכיטקטורה יחד עם שליטה מרכזית בהרשאות.

מערך ההגנה של הבנק והקבוצה מורכב משכבות הגנה מרובות המשלבות טכנולוגיות הגנה מתקדמות ומפעיל תהליכי סייבר על מנת למזער את הסיכון לחדירה וגניבה לא מורשית למערכות המידע ולהתממשקות תקיפה, ולהבטיח את נכונות, זמינות וחשאיות מאגרי המידע שברשותו ובפיתוח תהליכים פרו-אקטיביים ומתודולוגיות לשמירה על רציפות פעילותו ותפקודו של הבנק.

במקביל הבנק מפעיל תהליכי גילוי וזיהוי אירועי סייבר ובכללם באמצעות מוקד אבטחת מידע של חברת האם הפועל בכל שעות היממה. הבנק ערוך להכלת אירוע סייבר תוך מזעור הנזק על נכסי הבנק ולקוחותיו ופועל באופן מתמיד לזיהוי ושיפור מערכי ההגנה, האיומים, הסיכונים ואפקטיביות ההגנה כנדרש בהוראות בנק ישראל ובכללן הוראת ניהול בנקאי תקין 361 בנושא נוהל הגנת הסייבר, חוק הגנת הפרטיות התשמ"א-1981 וחוקים אחרים בהתאם לעניין.

1. אסטרטגיה ומדיניות

הבנק פועל בשיתוף החברה האם לצמצום החשיפה לסיכוני אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות, באמצעות מגוון תהליכים ואמצעים, לרבות הטמעת מערכות וכלי הגנה שונים. מסגרת ניהול סיכון הסייבר מעוגנת במסמכי אסטרטגיה ומדיניות לניהול הגנת הסייבר.

אסטרטגיית הגנת הסייבר של מרכנתיל עוברת שינויים והתאמות עיתיים הן בשל הנחיה רגולטורית ובעיקר בשל התפתחויות טכנולוגיות והמציאות שמשתנה בבנק מרכנתיל ו/או בקבוצת דיסקונט ו/או בעולמות התקיפה

מסמכי המדיניות לניהול הסיכונים מפרטים בין היתר: עקרונות מנחים לנושא אבטחת מידע לרבות שמירת אמינות, סודיות וזמינות המידע, צמצום דלף מידע, עקרונות יסוד לצמצום חשיפה של הבנק להתממשקות סיכונים והסדרת תחום ההרשאות.

מסגרת לניהול הסיכונים מגדירה את התיאבון לסיכון, מגבלות החשיפה הפנימיות ואופן ניהול הסיכון. מסגרת זו כוללת הגדרות של מיוחסי סיכון, תיאור מבני של ממשל ניהול הסיכונים תוך הפרדה ברורה בין שלושה קווי הגנה, מגבלות תיאבון לסיכון, האחריות והסמכות של הגורמים המעורבים בניהול הסיכון, הכלים לזיהוי למדידה להערכה ולניטור סיכונים, תיאור תהליכים התומכים בניהול סיכון, בקורות ומנגנוני דיווח. מדיניות ניהול הסיכונים מבוססת על מדיניות החברה האם בהתאמות הנובעות מאופי הפעילות של הבנק. מטרת המדיניות הינה להגדיר עקרונות לניהול סיכונים אפקטיבי. לאורך השנה בוצעו ניתוחים של אירועים אשר איימו על המערכת הפיננסית העולמית, אלו גובשו (בעזרת מרכז הסייבר ורציפות פיננסית) לסט של בקורות אפקטיביות שמטרתן להפחית מהותית את הסיכונים במרחב הני"ל.

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 361 "ניהול הגנת סייבר". במסגרת יישום ההוראה מונה מנהל הגנת סייבר, נכתב מסמך אסטרטגיית ניהול הגנת סייבר, הורחבה מדיניות אבטחת המידע וגובשה תוכנית עבודה כוללת להתמודדות עם איומי סייבר, לרבות תפישת הפעלה ארגונית בעת משבר סייבר/אבטחת מידע וביצוע תרגולים המבוססים על תרחישי סייבר, כל זאת בשיתוף עם החברה האם.

בתחילת 2017, בשיתוף הרגולטורים והמוסדות הפיננסים, הוקם המרכז לרציפות פיננסית כחלק ממערך הסייבר ב-CERT הלאומי. ייעודו של המרכז הינו להבטיח את המענה הלאומי להתמודדות מול סיכונים סייבר ורציפות תפקודית במערכת הפיננסית במדינת ישראל. המרכז פועל בכשירות מבצעית על מנת להשיא ערך לגופי המערכת הפיננסית באמצעות שיתוף במידע אופרטיבי וחיזוק חוסנם.

2. מבנה וארגון פונקצית ניהול הסיכון

ראה תיאור המפורט ב**סיכון טכנולוגית המידע** לעיל.

3. תהליכים בניהול הסיכון

- הבטחת עדכניות מסגרת לניהול הסיכון: מנהל הסיכון בוחן באופן תקופתי את עדכניות מסגרת ניהול הסיכון בעקבות שינויים מתהווים בסביבת הסיכון ומחויב להתאימה למגבלות תיאבון הסיכון שמתווה הדירקטוריון. תהליך זה כפוף לפיקוח של ועדת מנהל ושל ועדת ניהול סיכונים דירקטוריון.
- תהליכים תומכים בזיהוי מדידה והערכה של סיכונים טכנולוגיות המידע מתבצעים באופן שוטף ותקופתי.
- הבנק מקיים, מדי תקופה, הערכה עצמית של **איכות ניהול הסיכון** ואפקטיביות תהליך ניהול הסיכון.
- הבנק מבצע, מדי תקופה, תהליכי בקרה שונים להערכת איכות אבטחת המידע, לרבות מבדקי חדירה למערכות באמצעות גורם בלתי תלוי ומבדקי דלף מידע.
- הבנק מתחזק מפה של מערכותיו תוך הערכת רמת חשיבות המערכת לפעילות העסקית, הערכת סביבת הבקרה של המערכת וקיום אומדן והערכה להתממשות סיכונים עסקיים הנובעים מכשל במערכת מסוימת.
- הבנק עורך סקרי סיכונים יזומים לרבות בתחום הסייבר במערכות הבנק, בתדירות הנקבעת בהתאם לחיוניות המערכת ועל פי גישה מבוססת סיכון.
- המשכיות עסקית: כחלק מהיערכות הבנק להבטחת המשכיותו העסקית, עומדים לרשותו אתרים משניים הפועלים ברציפות, המהווים גיבוי בזמן אמת, וביכולתם לתמוך בתהליכי הליבה של הבנק ובתהליכים נוספים במקרה בו האתר הראשי מושבת. עיקר ההיערכות להמשכיות עסקית מתבצע כחלק מהעשייה של חברת האם בתחום זה.
- כחלק מניהול הסיכון, הבנק מתחקר אירועים שונים ומפיק לקחים ותובנות. תובנות אלה, יחד עם סקרי אבטחת מידע, מאפשרים לבנק למפות פערים ולהגדיר קדימויות בטיפול, על בסיסם נבנות תוכניות העבודה.
- תהליכים מרכזיים נוספים: ניהול סיכונים קבוצתי, הערכת נאותות הלימות ההון-ICAAP, תיאבון לסיכון, מסגרת הבקרה הפנימית, מסגרת ניהול סיכון ומסמכי מדיניות, שילוב ניהול סיכונים בתוכניות העבודה, מסמך סיכונים רבעוני, ביקורת פנימית (לרבות ביקורות שמבוצעות בחברה האם על מערכות מידע משותפות), סקירות תקופתיות של הסיכונים, מוצר חדש, מבחני קיצון - לפירוט והרחבה על תהליכים אלה ראה **מבנה ממשל תאגידי של ניהול סיכונים, תהליכים ופונקציות מפתח** לעיל. ראה גם ביטוח נזקי סייבר.

ה) סיכון משפטי

סיכון משפטי הינו סיכון להפסד, אובדן הכנסות או פגיעה עסקית, בין היתר, כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, או מאי ידיעת הוראות הדין או פרשנות שגויה להן, לרבות חקיקה ראשית או משנית, הוראות רשויות פיקוח וכיו"ב, המחייבות את הבנק לפעול בהתאם להן, או מחשיפה להליכים משפטיים נגד הבנק, נגד מי מעובדי הבנק או נושאי המשרה שלו (במסגרת עבודתם בבנק ובעבורו), במישור הפלילי, המנהלי או האזרחי. הסיכון המשפטי כולל, בין היתר, חשיפה לקנסות (penalties, fines) או צעדי עונשין (punitive damages), כתוצאה מפעילות פיקוחית, אכיפתית כמו גם מהסדרים פרטניים (private settlements) ועוד.

בהתאם להנחיות באזל הסיכון המשפטי הוא חלק מה**סיכון התפעולי** אליו חשוף הבנק.

גורמי סיכון עיקריים לתחום זה הם: אי ידיעת הדין המקומי או הזר, הרלוונטי לפעילות הבנק, ייעוץ משפטי שגוי, פעילות שיש לה היבטים משפטיים או רגולטורים אשר אינה מלווה בייעוץ משפטי, אי התאמת מסמכים סטנדרטיים ונהלים לשינויים בדין ואי קיום הוראות דין ו/או רגולציה.

פעילותו של הבנק מוסדרת בהוראות רגולטוריות שונות, אשר מכוחן מוטלות על הבנק מגבלות שונות על תחומי פעילות ומקורות הכנסה, המטילות חובות החלות על הבנק מתוקף מעמדו כ"תאגיד בנקאי". הוראות אלה כוללות, הן חקיקה ראשית והן חקיקה משנית והוראות של גורמי פיקוח (בעיקר של הפיקוח על הבנקים).

הבנק וחברות הבת שבשליטתו חשופים לשינויים תכופים בחקיקה ובהוראות רגולטוריות שונות, אשר חושפים את הבנק וחברות הבת שלו לסיכונים הכרוכים בשינויים תכופים בתהליכי עבודה.

1. אסטרטגיה ומדיניות**א. אסטרטגיה ותפישת ניהול הסיכון**

מסגרת ניהול סיכון משפטי מבוססת על מסגרת ניהול סיכון של החברה האם בהתאמות הנובעות מאופי פעילותו של הבנק. מתקיים שיתוף פעולה הדוק בין הגורמים העסקיים לבין אגף הייעוץ המשפטי. בשל אופיו של הסיכון, קיימת חפיפה מסוימת בין סיכון משפטי לבין **סיכון ציות**.

ב. מדיניות ניהול הסיכון

מסגרת ניהול הסיכון מעוגנת במסמך מדיניות ייעודי המאשר מדי שנה על ידי הדירקטוריון וכן בנוהלי עבודה פנימיים, בתהליכי עבודה ובמערכות. מסגרת ניהול הסיכון מגדירה תיאבון לסיכון, מגבלות חשיפה, תיאור מבני של ממשל ניהול סיכון תוך הפרדה בין שלושה קווי הגנה, לרבות אחריות וסמכות של גורמים המעורבים בניהול הסיכון ותיאור תהליכים התומכים בניהולו, הגדרת מינוחי סיכון, כלים להערכה ולניטור סיכון, בקורות ומנגנוני דיווח. מטרת המדיניות הינה מזעור החשיפה לסיכון משפטי.

2. מבנה וארגון פונקצית ניהול הסיכון

ממשל ניהול סיכון משפטי מבוסס על שלושה קווי הגנה - ראה **מבנה ממשל תאגידי של ניהול סיכונים, תהליכים ופונקציות מפתח** לעיל. היועצת המשפטית הראשית, מנהלת אגף הייעוץ המשפטי, הינה הגורם המקצועי הראשי המסייע לדירקטוריון ולהנהלת הבנק בניהול סיכון משפטי. סיכון משפטי מפקח על ידי ועדת ניהול סיכונים דירקטוריון וועדת ניהול סיכונים הנהלה, ומנוהל באמצעות ועדת ניהול סיכון משפטי.

קו הגנה ראשון כולל את יחידות הבנק הנוטלות סיכון משפטי כחלק מפעילותן ומקיימות סביבת בקרה פנימית. קו הגנה שני, כולל את אגף הייעוץ המשפטי המייעץ באופן שוטף ליחידות קו ההגנה הראשון ומנחה אותן מקצועית.

3. תהליכים בניהול הסיכון

- הבנק, באמצעות האגף לייעוץ משפטי, עוקב באופן שוטף אחר שינויי דין ורגולציה בעלי השפעה מהותית על פעילות הבנק והחברות שבשליטתו, על מנת להיערך ליישומם ולצמצם חשיפה העלולה לנבוע מאי מילויים.
- הבנק, באמצעות האגף לייעוץ משפטי, אוסף ומרכז מידע בקשר לסיכון משפטי, ובכלל זה מידע לגבי שינויי חקיקה ו/או עדכוני פסיקה, בעלי השלכה מהותית על פעילות הבנק, וכן מנהל מעקב אחר תביעות והליכים משפטיים מהותיים בהם מעורבים הבנק וחברות הבת שלו.
- לשם יישום מסגרת ניהול סיכון משפטי הוקמו בבנק ובקבוצה פורומים, ועדות ותהליכים ייעודיים שתפקידם לבחון חשיפה קיימת או מתהווה לסיכון משפטי ולהמליץ על אופן הטיפול בה, לקיים מעקב שוטף ולדווח אחר שינויי חקיקה, פסיקה ורגולציה מהותיים לפעילות הבנק, על מנת להיערך ליישום ההוראות החלות על הבנק.
- תהליכים מרכזיים נוספים: ניהול סיכונים קבוצתי, הערכת נאותות הלימות ההון- [ICAAP](#), תיאבון לסיכון, מסגרת הבקרה הפנימית, מסגרת ניהול סיכון ומסמכי מדיניות, מסמך סיכונים רבעוני, ביקורת פנימית, שילוב ניהול סיכונים בתוכניות העבודה, סקירות תקופתיות של הסיכונים ומוצר חדש לפירוט והרחבה על תהליכים אלו ראה [מבנה ממשל תאגידי של ניהול סיכונים, תהליכים ופונקציות מפתח](#) לעיל.

(ו) סיכון מוניטין

סיכון מוניטין מוגדר כסיכון לפיו רווחי הבנק ייפגעו כתוצאה מתדמית שלילית שנוצרה בקרב לקוחות הבנק, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי [אגרות חוב](#), ספקים, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים וכן גורמי פיקוח ורגולציה. סיכון המוניטין מובנה בכל המוצרים, הפעילויות, התהליכים והמערכות. התממשות סיכון מוניטין הינה בדרך כלל פועל יוצא של התממשות סיכון אחר.

1. אסטרטגיה ומדיניות

מסגרת ניהול הסיכון מעוגנת במסמך מדיניות ייעודי המאשר על ידי הדירקטוריון, בנוהלי עבודה פנימיים ובתהליכי עבודה ומערכות. מסגרת לניהול הסיכון מגדירה תיאבון לסיכון, ואת אופן ניהול הסיכון. מסגרת זו כוללת הגדרות של מינוחי סיכון, תיאור מבני של ממשל ניהול הסיכונים תוך הפרדה ברורה בין שלושה קווי הגנה, התיאבון לסיכון, האחריות והסמכות של הגורמים המעורבים בניהול הסיכון, הכלים להערכה ולניטור הסיכון, תיאור תהליכים התומכים בניהול סיכון, בקורות ומנגנוני דיווח. מסגרת ניהול הסיכון מבוססת על מסגרת של החברה האם בהתאמות הנובעות מאופי הפעילות של הבנק והנסיבות המקומיות.

מטרת המדיניות הינה להגדיר עקרונות לניהול הסיכון ולהבטיח אפקטיביות בניהולו. קיימת השפעה הדדית בין סיכון המוניטין של הבנק וזה של החברה האם, הנובעת ממדיניות, אסטרטגיה, אירועים ומהלכים שונים.

2. מבנה וארגון פונקצית ניהול הסיכון

ממשל ניהול סיכון מוניטין מבוסס על שלושה קווי הגנה - ראה [מבנה ממשל תאגידי של ניהול סיכונים, תהליכים ופונקציות מפתח](#) לעיל. מנכ"ל הבנק הינו מנהל סיכון המוניטין.

ניהול הסיכון מפוקח על ידי ועדת ניהול סיכונים דירקטוריון ומנוהל על ידי ועדת ניהול סיכונים הנהלה.

3. תהליכים בניהול הסיכון

- פונקצית ניהול הסיכונים בוחנת באופן תקופתי את אפקטיביות [התיאבון לסיכון](#) והתאמתם להצהרת תיאבון לסיכון שמתווה הדירקטוריון.
- תהליכים התומכים בזיהוי מדידה והערכה של סיכון מוניטין מתבצעים באופן שוטף ותקופתי.
- תהליכי בקרה וניטור, לרבות באמצעות אינדיקטורים ומדדים ייעודיים למעקב מאפשרים קיום הערכות תקופתיות להערכת הסיכון.
- הבנק מחזיק בתוכניות מגירה לטיפול בהתממשות סיכון מוניטין בתרחישים שונים.
- תהליכים מרכזיים נוספים: ניהול סיכונים קבוצתי (כולל השתתפות בפורום סיכון מוניטין קבוצתי המתכנס על בסיס רבעוני), הערכת נאותות הלימות ההון- [ICAAP](#), תיאבון לסיכון, מסגרת הבקרה הפנימית, מסגרת ניהול סיכון ומסמכי מדיניות, שילוב ניהול סיכונים בתוכניות העבודה, מסמך סיכונים רבעוני, ביקורת פנימית, אסטרטגיה ותוכניות עבודה, סקירות תקופתיות של הסיכונים, מוצר חדש - לפירוט והרחבה על תהליכים אלו ראה [מבנה ממשל תאגידי של ניהול סיכונים, תהליכים ופונקציות מפתח](#) לעיל.

ז) סיכון אסטרטגיה

הסיכון האסטרטגי הוא הסיכון של ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על רווחים, הון ומוניטין הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים (ענפיים, כלכליים, רגולטוריים או טכנולוגיים). סיכון זה הינו פונקציה של התאימות בין היעדים האסטרטגיים של התאגיד הבנקאי, האסטרטגיות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו ואיכות היישום. [ראה התייחסות לעיל לסיכון המודל העסקי](#). מאפייני הסיכון האסטרטגי:

- סיכון הנובע מהפעילות העסקית של הבנק ומסביבת התחרות בה פועלת הקבוצה והבנק, לרבות שינויים סוציו-אקונומיים והשפעת הרגולטור על סביבה זו.
 - סיכון בעל השלכה כלכלית משמעותית ושאינו חלק ממהלך העסקים או התחרות הרגילים.
 - סיכון בעל השפעה ממושכת, המחייב זמן היערכות ממושך לתיקון הנזק שנגרם והיוצר יתרונות תחרותיים משמעותיים למתחרים, בתקופה זו.
- יובהר כי סיכון כאמור, אשר אינו עומד בתנאים המצטברים לעיל, לא יחשב כסיכון אסטרטגי וינוהל תחת קטגוריית הסיכון הרלוונטית ממנו נובע אותו סיכון. ניהול הסיכון מתבצע על בסיס סטנדרטים קבוצתיים ככל שניתן בהתאמות הנדרשות לאופי הפעילות של הבנק.

1. אסטרטגיה ומדיניות

מסגרת ניהול הסיכון מעוגנת במסמך מדיניות ייעודי המאשר על ידי הדירקטוריון, בנוהלי עבודה פנימיים ובתהליכי עבודה ומערכות. מסגרת לניהול הסיכון מגדירה את התיאבון לסיכון, מגבלות החשיפה הפנימיות ואופן ניהול הסיכון. מסגרת זו כוללת הגדרות של מינוחי סיכון, תיאור מבני של ממשל ניהול הסיכונים תוך הפרדה ברורה בין שלושה קווי הגנה, תיאבון לסיכון, האחריות והסמכות של הגורמים המעורבים בניהול הסיכון, הכלים להערכה ולניטור הסיכון, תיאור תהליכים התומכים בניהול סיכון, בקורות ומנגנוני דיווח ופיקוח נאותים. מטרת המדיניות הינה להגדיר עקרונות לניהול הסיכון ולהבטיח אפקטיביות בניהולו. במרכנתיל, הסיכון האסטרטגי נובע גם מסביבת התחרות בה פועלים הקבוצה והבנק. [ראה גם התייחסות בגישת התאגיד הבנקאי לניהול סיכונים](#).

2. מבנה וארגון פונקצית ניהול הסיכון

ממשל ניהול סיכון אסטרטגיה מבוסס על שלושה קווי הגנה - ראה [מבנה ממשל תאגידי של ניהול סיכונים, תהליכים ופונקציות מפתח](#) לעיל. מנכ"ל הבנק הינו מנהל סיכון אסטרטגיה של הבנק. ניהול הסיכון מפקח על ידי הדירקטוריון, ועדת ניהול סיכונים דירקטוריון ועדת ניהול סיכונים הנהלה.

3. תהליכים בניהול הסיכון

- מנהל הסיכון בוחן באופן שוטף את עדכניות התוכנית האסטרטגית והיעדים בעקבות שינויים מתהווים בסביבת הסיכון. תהליך זה כפוף לאתגור בלתי תלוי של פונקצית ניהול הסיכונים ולפיקוח של הדירקטוריון.
- פונקצית ניהול הסיכונים בוחנת אחת לתקופה את אפקטיביות מגבלות התיאבון לסיכון, לרבות שימוש ב**מבחני קיצון** ובאופן שוטף את התאמת מגבלות התיאבון לסיכון להצהרת תיאבון לסיכון שמתווה הדירקטוריון.
- אחת לשנה נגזרת תוכנית עבודה ויעדים התומכים בתוכנית האסטרטגית הרב שנתית, זאת בהלימה לתיאבון לסיכון שהתווה הדירקטוריון ותוך התאמה לתנאים המשתנים.
- אחת לשנה לכל הפחות מתבצע תהליך אשר נועד לוודא כי יישום תוכנית העבודה מבוצע על בסיס החלטות עסקיות והחלטות נאותות, וכי הבנק מגיב בצורה נאותה לשינויים ענפיים, כלכליים, רגולטוריים או טכנולוגיים.
- אחת לשנה לכל הפחות מועבר דיווח לדירקטוריון על שינויים ב**פרופיל הסיכון** האסטרטגי, הנובעים בין היתר, משינויים בסביבה העסקית, בסביבת התחרות, שינויים רגולטוריים, שינויים ארגוניים, מוצרים חדשים וכיו"ב, לרבות ביצוע שינויים והתאמות הנדרשים בתוכנית הפעולה וגיבוש תוכניות ניטור חשיפות מהותיות ככל שזוהו.

- תהליך ניטור אסטרטגיה ותוכניות עבודה, והנחות היסוד שבבסיסן, מאפשר זיהוי חשיפות מהותיות להפסדים או מגמות היוצרות חשיפות פוטנציאליות כתוצאה מאי יישומן או יישומן החלקי.
- תהליכים מרכזיים נוספים: ניהול סיכונים קבוצתי, הערכת נאותות הלימות ההון-ICAAP, תיאבון לסיכון, מסגרת הבקרה הפנימית, מסגרת ניהול סיכון ומסמכי מדיניות, מסמך סיכונים רבעוני, ביקורת פנימית, אסטרטגיה ותוכניות עבודה, שילוב ניהול סיכונים בתוכניות העבודה, מעורבות פונקצית ניהול הסיכונים בתהליכי קבלת החלטות מהותיות, סקירות תקופתיות של הסיכונים, מוצר חדש ומבחני קיצון - לפירוט והרחבה על תהליכים אלה ראה מבנה ממשל תאגידי של ניהול סיכונים, תהליכים ופונקציות מפתח לעיל.

ח) סיכוני מודל

סיכון מודל הינו סיכון שמקבלי החלטות יסתמכו על תוצאות מודלים שבבסיסם הנחות מוטעות או נתונים פיננסיים מוטעים או שאינם נאותים או שאינם מתאימים לסביבה העסקית הכלכלית וכו'. כמו כן, לעיתים, ניתנת פרשנות מרחיבה מידי לתוצאות המודל.

תופעות אלו עלולות להיות בעלות השלכות על רווחיות הבנק, על נאותות הדוחות הכספיים ואמינות הנתונים הנכללים בהם וכן להביא לפגיעה במוניטין ועוד. טעות באחד או יותר מרכיבי המודל עלולה לגרום לכך שהמידע אשר יתקבל מהמודל יהיה חסר משמעות או מטעה.

תהליכי פיתוח מודלים, כמו גם השימוש בהם, הינם תהליכים מורכבים הנתונים לטעויות. זאת, ניתן להפחית את סיכון המודל ע"י תהליך מבוסס של בניית מודל ותייעודו, שימוש זהיר המלווה בבקורות המשולבות בתהליך ולניטורו השוטף/התקופתי תוך מודעות למגבלות המודל, וכן יישום של נהלים לתיקוף המודל. ניהול מושכל של סיכוני מודל מביא לאיזון מתאים בין עלויות לתועלות

1. אסטרטגיה ומדיניות

מסגרת ניהול הסיכון מעוגנת במסמך מדיניות ייעודי המאשר על ידי הדירקטוריון, בנוהלי עבודה פנימיים ובתהליכי עבודה ומערכות. מסגרת לניהול הסיכון מגדירה את התיאבון לסיכון, מגבלות החשיפה הפנימיות ואופן ניהול הסיכון. מסגרת זו כוללת הגדרות של מינוחי סיכון, תיאור מבני של ממשל ניהול הסיכונים תוך הפרדה ברורה בין קווי ההגנה, תיאבון לסיכון, האחריות והסמכות של הגורמים המעורבים בניהול הסיכון, הכלים להערכה ולניטור הסיכון, תיאור תהליכים התומכים בניהול סיכון, בקורות ומנגנוני דיווח ופיקוח נאותים. מטרת המדיניות הינה להגדיר עקרונות לניהול הסיכון ולהבטיח אפקטיביות בניהולו.

2. מבנה וארגון פונקצית ניהול הסיכון

ממשל ניהול סיכון מודל מבוסס על שלושה קווי הגנה כמפורט במבנה ממשל תאגידי של ניהול הסיכון מפרט במסמך המדיניות. ראש החטיבה לניהול סיכונים הינו מנהל סיכוני מודל של הבנק. ניהול הסיכון מפקח על ידי הדירקטוריון, ועדת ניהול סיכונים דירקטוריון.

3. תהליכים בניהול הסיכון

א. זיהוי מודלים וניהול קטלוג המודלים - חבר הנהלה יוודא כי כל המודלים בתחום אחריותו נכללים בקטלוג המודלים וכן כי כל פיתוח חדש של מודל או עדכון מהותי של מודל יובאו לידיעת אחראי תיקוף מודלים.

ב. מתודולוגיות להערכת סיכוני מודל - היחידה לניהול סיכוני מודל אחראית על פיתוח מתודולוגיה להערכת סיכוני מודל המבוססת על הערכת סיכון שיורי המסתמך על הערכת סיכון מובנה והערכת איכות הניהול.

ג. תיקוף מודלים - התיקוף הינו ליבת הפעילות של אחראי תיקופי מודלים, הוא משמש ככלי מרכזי לזיהוי והערכת סיכוני המודל ומתבסס על עקרונות המפורטים במסמך המדיניות שהעיקרי מביניהם הינו אי תלות בין תיקוף לפיתוח וביצוע בדיקות בלתי תלויות ככל שהדבר אפשרי.

ד. סקירה תקופתית של מודלים - לכל מודל יוגדרו תהליכי סקירה תקופתיים שמטרתם לנטר את ביצועי המודל ויציבותו ולוודא כי המודל מתאים לשימוש בו.

ה. דיווחים, פיקוח ובקרה

- דיווח רבעוני במסמך סיכונים בנושא פיתוח מודלים חדשים או שינויים מהותיים
- דיווח חצי שנתי על יישום תוכנית העבודה ועדכון הקטלוג
- דיווח שנתי - סקירה שנתית ותוכנית עבודה לתיקוף ICAAP

תגמול

(א) גילוי איכותי

ביום 19 בנובמבר 2013 פורסמה על ידי בנק ישראל הוראת ניהול בנקאית תקין מס' 301A, בנושא: "מדיניות התגמול בתאגיד הבנקאי" כפי שתוקנה מעת לעת (להלן ביחד: "הוראת המפקח"). הוראת המפקח מבוססת על מסמכי הפורום ליציבות פיננסית שפורסמו בשנת 2009 וקובעת הנחיות שנועדו להבטיח שהסדרי התגמול הנהוגים בתאגידים הבנקאיים יותאמו למסגרת ניהול הסיכונים ולמטרות ארוכות הטווח שלהם. בהמשך פרסם בנק ישראל ביום 26 בנובמבר 2013 הוראת שעה בנושא: "יישום דרישות גילוי לפי הנדבך השלישי של באזל: דרישות גילוי בגין תגמול". ההוראה נועדה לאפשר למשתתפים בשוק להעריך את איכות שיטות התגמול בתאגיד הבנקאי וכוללת דרישות גילוי המתייחסות להיבטים איכותיים וכמותיים של מדיניות התגמול בתאגיד הבנקאי, כמפורט להלן.

ביום 12 באפריל 2016 פורסם חוק תגמול נושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 (להלן: "חוק התגמול"). מדיניות התגמול מתחשבת, בין היתר, במגבלות קוגנטיות¹ הקבועות בחוק לתגמול, כפי שיהיה מעת לעת.

הוראת המפקח ותיקון מס' 20 לחוק החברות, התשע"ג-2012, אשר נכנס לתוקפו ביום 12 בדצמבר 2012 ותוקן מעת לעת, נועדו לחזק את הממשל התאגידי ואת מנגנוני הבקרה והתיעוד בהקשר של מדיניות התגמול ולהבטיח, כי הסדרי התגמול עקביים עם מסגרת ניהול הסיכונים ועם המטרות ארוכות הטווח של הבנק.

1. מידע באשר לגופים המפקחים

(א) דירקטוריון הבנק וועדת המשנה, ועדת ביקורת, הם הגורמים העיקריים המפקחים על נושא התגמול בבנק.

(ב) הרכב ועדת ביקורת

- חגי הלר - יו"ר*
- מונא בחית*
- יהלי שפי*
- יוסי ברסי
- לבנה שיפמן
- * דירקטור חיצוני

(ג) תפקידי ועדת ביקורת וסמכויותיה בנושא תגמול הם, בין השאר, כדלהלן:

- לדון ולהמליץ לדירקטוריון על מדיניות התגמול ותוכניות המענקים לנושאי המשרה בבנק ולעובדים.
- לדון ולהמליץ לדירקטוריון על עדכונה, מעת לעת, של המדיניות ובחינת יישומה.
- בחינת אפקטיביות מנגנוני התגמול והעמידה בדרישות הפיקוחיות.
- לדון ולהמליץ לדירקטוריון על אישור מענקים לנושאי המשרה, עובדים מרכזיים ועובדים אחרים.

¹ לעניין זה, "מגבלות קוגנטיות" – מגבלות ותקרות תגמול שלא ניתן לאשרן כדין בהתאם להוראות חוק התגמול. מובהר, כי אם וככל שסך התגמול הכולל (בהתאם למדיניות התגמול ותוכנית המענקים), יעלה על המגבלות האפקטיביות, יופעל מנגנון "קטימה" של מרכיבי תגמול משתנה תחילה, אם וככל שקיימים.

- לדון בתנאי ההתקשרות של נושאי משרה קודם הבאתם לאישור הדירקטוריון.
- לדון ולהמליץ לדירקטוריון על עקרונות התגמול של עובדים שאינם נושאי משרה.
- לדון ולהמליץ לדירקטוריון על מינוי הדרג הבכיר והערכת ביצועיו.
- עריכת סימולציות באשר לתרחישים אפשריים שונים והשפעתם על מנגנוני התגמול.
- בחינת ההתחייבויות לשיפוי וסכומי הביטוח של נושאי המשרה בבנק.
- בדיקה תקופתית (בתדירות שנתית, לפחות) של מנגנון התגמול, השפעתו על [פרופיל הסיכון](#) של הבנק והתאמתו להוראות בנק ישראל, למטרות ולתיאבון לסיכון של הבנק.

בשנת 2023 נערכו 17 ישיבות של ועדת ביקורת מתוכן כ- 9 ישיבות התקיים בהן דיון בנושאים הנוגעים לתגמול. התגמול ששולם לחברי הוועדה בשנת 2023 הסתכם בסך של כ- 306,175 ש"ח.

2. פרטים באשר ליועצים חיצוניים שהועסקו על ידי הבנק

במהלך גיבוש מדיניות התגמול ותוכניות התגמול הפרטניות לנושאי משרה ועובדים מרכזיים, נעזר הבנק ביועצת חיצונית, מומחית לשכר ותגמול, שיעצה לבנק בגיבוש מדיניות תגמול ובניית תוכניות המענקים של הבנק לנושאי משרה ולעובדים.

3. תחולת מדיניות התגמול

מדיניות התגמול של הבנק מבוססת, בין השאר, על עקרונות מדיניות התגמול של החברה האם ומתייחסת להיבטי תגמול קבוע (עבור נושאי משרה ועובדים מרכזיים) ולהיבטי תגמול משתנה (עבור נושאי משרה, עובדים מרכזיים ויתר עובדי הבנק).

מדיניות התגמול נכנסה לתוקף ביום אישורה (30.9.2014) ומיושמת לגבי תהליכי אישור וחישוב תגמול משתנה, החל משנת 2014 ואילך (ראה הרחבה בנושא זה בהמשך). היבטים אחרים הקשורים למדיניות התגמול (כגון: תגמול קבוע, ותשלומים הנובעים מסיום העסקה), מיושמים לגבי עובדים מרכזיים ונושאי משרה המאושרים החל מיום 30.9.2014, ואילך. מדיניות התגמול עודכנה ואושרה לאחרונה בדירקטוריון ביום 26 בספטמבר 2023.

4. סוגי העובדים בבנק

(א) נושאי משרה בכירה, כוללים את העובדים הבאים:

- המנכ"ל.
- מנהלים בדרגת סמנכ"ל ומעלה.
- עובדים מרכזיים.

נכון ליום הדו"ח קבוצת נושאי המשרה הבכירה בבנק מונה 12 מנהלים.

(ב) עובדים מרכזיים: לגישה של ועדת ביקורת המבוססת, בין השאר, על ההגדרה הקבועה בהוראת המפקח, כעובדים מרכזיים הוגדרו המנכ"ל והסמנכ"לים, קצינת הציות הראשית של הבנק ומנהל אגף אסטרטגיה הכפוף ישירות למנכ"ל*.

* מר איתמר קהת מונה לתפקיד מנהל אגף אסטרטגיה, בכפיפות ישירה למנכ"ל הבנק, בחודש ספטמבר 2022. בחודש ינואר 2023, בהחלטת ועדת הביקורת של הדירקטוריון שאימצה את המלצת מנהל הסיכונים הראשי, נכלל מר קהת בהגדרת "עובד מרכזי" בבנק.

ב) מידע המתייחס לתכנון ולמבנה תהליכי תגמול

1. המאפיינים העיקריים ויעדי תוכנית התגמול הוגדרו כדלקמן:
 - מדיניות התגמול כוללת התייחסות לשכר, לתנאים הנלווים לשכר לתנאי סיום העסקה ולתגמול המשתנה וכוללת מרכיבים (לרבות יעדים ומגבלות) המשולבים ותומכים במדיניות הכוללת של הבנק, לרבות:
 - תמיכה במימוש החזון, האסטרטגיה, השגת המטרות ויעדי הבנק הכלולים בתוכניות העבודה, בדגש על יעדים ארוכי טווח ובמסגרת התיאבון לסיכון ומדיניות ניהול הסיכונים של הבנק.
 - הנעת המנהלים והעובדים לפעול ליצירת ערך כלכלי ארוך טווח לבנק וחיוק המתאם בין מטרות עבודתם ובין יעדי הבנק.
 - התאמת התגמול לתיאבון לסיכון של הבנק ולמסגרת ניהול הסיכונים שאושרה על ידי דירקטוריון הבנק.
 - תמיכה בציות לחוקים, עמידה בהוראות רגולטוריות, מדיניות ונוהלי הבנק, תוך שמירה על כללי ממשל תאגידי נאות.
 - שמירה על יכולת תחרותית מול גופים אחרים בהיבטי גיוס ושימור כוח אדם איכותי.
 - יצירת קשר בין התגמול לבין ביצועי הבנק והביצועים האישיים של המנהלים והעובדים.
 - יצירת איזון ראוי בין רכיבי התגמול המשתנה לבין רכיבי התגמול הקבוע - שיתמך להישגיות ומצוינות בביצועים, מחד - תוך הימנעות מנטילת סיכונים עודפים, מאידך.
 - הבטחת תגמול ראוי לדרגים השונים בבנק בהתאם לתרומתם, רמת אחריותם והשפעתם היחסית על סביבת עבודתם.
 - התאמת התגמול לסוג הפעילות, התפקיד, תחומי האחריות, המומחיות, הניסיון המקצועי, הכישורים, הביצועים וההישגים של העובד.

2. תגמול פונקציות ניהול הסיכונים, הבקרה והביקורת:

- מדיניות התגמול בבנק קובעת כדלקמן:
- תגמול נושאי משרה הנמנים על פונקציות ניהול הסיכונים הבקרה והביקורת, נקבע לפי סטנדרטים הלוקחים בחשבון את חשיבות ורגישות התפקידים.
 - מדידת הביצועים של עובדים אלה תתבסס על השגת היעדים של הפונקציות בהן הם משמשים. לפיכך, התגמול לעובדים אלה לא יהיה תלוי בתוצאות העסקיות של התחומים העסקיים שאת פעולתם הם מנטרים, מבקרים או מפקחים, למעט כלל ביצועי הבנק.
 - לאור האמור לעיל, מדדי הביצוע האישיים שנקבעו לעובדים אלה (ראה הרחבה להלן), כוללים יעדים בתחומי פעילותם המקצועית או הארגונית, בלבד.

ג) תיאור הדרכים שבהן סיכונים קיימים ועתידיים מובאים בחשבון בתהליך התגמול**1. סקירת הסיכונים העיקריים**

סיכונים עיקריים הנלקחים על ידי הבנק בחשבון, במסגרת תהליך לקביעת תגמול משתנה בסיסי המחושב לפי מפתחות (מדדים) לעובדים מרכזיים בבנק, הם: סיכוני אשראי, סיכוני ציות וסיכונים תפעוליים.

לעובדים המרכזיים ולנושאי המשרה בבנק נקבעו יעדי ביצוע אישיים הכוללים מדדים כמותיים ואיכותיים בתחומי ניהול הסיכונים הנמצאים באחריותם.

2. סקירת המדדים העיקריים בתחום ניהול הסיכונים הנלקחים בחשבון בתהליך קביעת התגמול.

המדדים העיקריים הנלקחים בחשבון בתהליך קביעת התגמול המשתנה, הינם:

- התשואה להון.
- יחסי הלימות הון עצמי רובד 1.
- יחס היעילות התפעולית.
- הרווח הנקי.
- מדד ניהול הסיכונים.
- הגבלת התגמול המשתנה באחוז מהרווח - סך התגמול המשתנה לכלל נושאי המשרה לא יעלה על 2.5% מהרווח הנקי של הבנק, ללא נטרול המענקים לעובדים והשפעת המסים בגינם, לפי הדוחות הכספיים לשנת המענק.

בנוסף לאמור לעיל, נקבעו לנושאי משרה ולעובדים מרכזיים יעדים בתחום ניהול הסיכונים, כדלקמן:

- מדד אישי איכותי, החל על כל נושאי המשרה בבנק, הכולל יעדים כלליים של הבנק בתחום ניהול הסיכונים, ציות לחוקים, הוראות רגולטוריות וציוני סף בדוחות ביקורת. מדד זה מהווה תנאי סף לקבלת תגמול משתנה.
- מדדים אישיים ספציפיים לנושאי משרה מסוימים, הכוללים יעדים בתחומי ניהול סיכונים הנמצאים באחריות נושאי משרה או העובדים המרכזיים. התוצאה המתקבלת מהשימוש במדדים אלה, עשויה להגדיל או להקטין את סכום המענק המשתנה הבסיסי.

1. השלכות מדדי הסיכון על התגמול:

- (א) מדד הלימות הון עצמי רובד 1 נכלל בתהליכי קביעת מרכיבי התגמול המשתנה כדלקמן:
- עמידה ביחס הלימות הון מינימאלי מהווה תנאי סף לקבלת תגמול משתנה עבור כלל עובדי הבנק.
 - תשלום המרכיב הנדחה בגין החלק היחסי של פיצויי הפרישה (לרבות: "מענק הסתגלות") העולה על הסכומים שנקבעו בהסכם ההעסקה של כלל עובדי הבנק - מותנה בעמידה ביחסי הלימות הון המינימאליים.
 - עמידה בציון סף של המדד האישי האיכותי, כאמור לעיל, הכולל יעדים בתחום ניהול סיכונים, הציות לחוקים ולהוראות רגולטוריות, ולציונים בדוחות ביקורת - מהווה תנאי סף לקבלת תגמול משתנה בשנה מסוימת - לכל נושאי המשרה בבנק.
- (ב) הציון שייקבע במדד האישי הספציפי לכל נושא משרה או עובד מרכזי, הכולל יעדים בתחומי ניהול סיכונים - עשוי להפחית את המענק המשתנה הבסיסי (בשיעור מכסימלי של 20% לגבי נושאי משרה ושיעור של 30% לגבי עובד מרכזי), או להגדילו בשיעור מכסימלי של 25% (לגבי נושא משרה או עובד מרכזי הנמנה על פונקציות ניהול הסיכונים הבקרה והביקורת), או 30% (לנושאי משרה או עובדים מרכזיים אחרים).

ד) הקשר בין הביצועים לבין רמות התגמול**1. מדדי הביצוע העיקריים :**

א. מדדי הביצוע העיקריים ברמת הבנק לשנת 2023 כוללים :

- עמידה בשיעור תשואה להון אשר לא יפחת מ-7.5%.
- עמידה ביחס הלימות הון עצמי רובד 1 מינימאלי שנקבע על ידי הדירקטוריון.
- ציון סף במדד אישי איכות.

ב. מדדי הביצוע העיקריים ברמה העליונה של קווי העסקים לשנת 2023 כוללים :

מדדי הביצוע העיקריים ברמה העליונה של היחידות העסקיות בבנק ומדדי ביצוע אישיים : מדדי הביצוע הינם ספציפיים ומותאמים לתפקידיו של נושא המשרה ותחומי אחריותו. מדדי הביצוע העיקריים לשנת 2023 כוללים, בין היתר : עמידה ביעדי הכנסות, רווח, אשראי, לקוחות, התייעלות, שירות, הוצאות, פרויקטים וכן עמידה ביעדים בתחום ניהול הסיכונים, הציות לחוקים, להוראות רגולטוריות, למדיניות ולנוהלי הבנק.

ג. השפעת מדדי הביצוע על סכומי התגמול המשתנה

מדדי הביצוע ברמת הבנק משפיעים על סכום התגמול המשתנה בשני היבטים :

- קביעת סף למתן תגמול : נקבעו תנאי סף לתגמול. אי עמידה בסף שהוגדר בכל אחד ממדדי הסף, תמנע אפשרות לקבלת תגמול משתנה באותה שנה - מכל נושאי המשרה והעובדים בבנק (ראה הרחבה בהמשך בנושא זה).
- קביעת סכום התגמול המשתנה הבסיסי : סכום התגמול המשתנה הבסיסי לנושאי המשרה ולעובדים המרכזיים ייקבע על פי הציון שיתקבל מחישוב "מדדי הבנק", כמפורט לעיל, באמצעות טבלת המרה הקושרת בין הציון שהושג לבין סכום התגמול המשתנה.

ד. מדדי הביצוע האישיים

הציון שיתקבל בחישוב מדד הביצוע האישי לכל סמנכ"ל (בהתאם לשיעור העמידה בכל אחד מהיעדים האישיים שנקבעו לו), עשוי להעלות את סכום התגמול האישי בשיעור של עד 25% או עד 30% (תלוי בתפקידו של הסמנכ"ל) מעבר לתגמול הבסיסי (כשהביצוע בפועל עלה על היעדים שנקבעו), או להפחיתו בשיעור של עד 20% (ככל שהביצוע בפועל נמוך מהיעדים שנקבעו).

2. התאמת התגמול למדדי ביצוע חלשים

מדדי ביצוע חלשים משליכים על התגמול המשתנה כדלקמן :

- אי עמידה ביעדי הסף - מונעת אפשרות לקבלת מענק שנתי.
- היחסים שנקבעו בטבלת ההמרה (הקושרת בין הציון שהושג ב"מדדי הבנק", לבין סכום התגמול), יגרמו להפחתת סכום התגמול - ככל שהציון שהתקבל בחישוב "מדדי הבנק" יהיה נמוך יותר.
- מדדי ביצוע אישיים חלשים - יגרמו להפחתת המענק המשתנה הבסיסי בשיעור שעשוי להגיע עד 20% (בהתאם לציון שהתקבל בחישוב מדדים אלה).
- הדירקטוריון יהיה רשאי להפחית או לבטל את סך המענקים לכלל נושאי המשרה והעובדים המרכזיים (או לעובד מרכזי מסוים), לאחר קבלת המלצת ועדת ביקורת, בין היתר, משיקולים הנוגעים לפעילות הבנק או הקבוצה הבנקאית עליה נמנה הבנק.

ה) התאמת התגמול המשתנה לביצועים ארוכי הטווח**הסדרי דחייה והבשלה**

מדיניות הבנק כוללת הסדרי דחייה והבשלה של תגמול משתנה, במטרה לקשור בין התגמול המשתנה לביצועים ארוכי הטווח של הבנק.

תוכנית התגמול של הבנק כוללת מנגנון דחייה המיושם עבור כל נושאי המשרה בבנק, לפיו - סכום המענק המשתנה שחושב עבור שנה מסוימת (בהתאם למתווה שנקבע בתוכנית התגמול), ייפרס כדלקמן:

- מחצית מסכום התגמול תשולם לאחר מועד פרסום הדוחות הכספיים, לשנה שבגינה חושב התגמול.
- מחציתו האחרת של סכום התגמול כאמור, תיפרס לשלוש שנים עוקבות, ותשולם בשלושה שיעורים שווים (הסדר הדחייה).
- תשלום כל אחד מהמרכיבים הנדחים יותנה בכך שהבנק לא רשם הפסד בדוחותיו הכספיים לשנת המענק שקדמה למועד תשלום מנת המענק הנדחה.
- המנגנון שתואר לעיל חל על כל נושאי המשרה והעובדים המרכזיים בבנק.

1. הקלה בנושא דחיית תשלום המענק

הוראה 301A קובעת, כי לא חלה החובה לדחות את תשלום המענק המשתנה בשנה קלנדרית מסוימת בהתקיים שני תנאים מצטברים:

- סך המענקים המשתנים להם זכאי נושא משרה נמוך מ- 40% מהתגמול הקבוע באותה שנה קלנדרית.
- תקרת התגמול של נושא המשרה באותה שנה קלנדרית לא עולה על הקבוע בחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016.

2. הסדרים להחזר תגמול (claw back)

במדיניות התגמול נכללים מנגנונים "להשבת תגמול" (claw back), בהתאם להוראת המפקח, כפי שעודכנה ביום 13 באוגוסט 2015.

ו) תיאור סוגי התגמול המשתנה הנמצאים בשימוש הבנק**1. היחס ההולם בין התגמול המשתנה המרבי, לתגמול הקבוע**

בהמשך להנחיה שנכללה בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301A בנושא: "מדיניות התגמול", קובעת מדיניות התגמול בבנק, כי שיעור התגמול המשתנה שישולם בשנה קלנדרית לנושא משרה או עובד מרכזי - לא יעלה על 100% מהתגמול הקבוע ששולם לאותו עובד בגין אותה שנה קלנדרית.

2. תשלום מענק משתנה החורג מהשיעורים המכסימליים

הדירקטוריון יהיה רשאי, להעניק לנושא משרה או עובד מרכזי, מענק מיוחד בשנה מסוימת, שיגרום לחריגה מהתקרה שנקבעה להיקף התגמול המשתנה ביחס לתגמול הקבוע (100%), אך לא יותר משיעור של 200%. ההחלטה כאמור, תלווה בהנמקה מפורטת.

3. סוגי התגמול המשתנה

החל משנת 2023 נכללים במדיניות התגמול שני סוגים של תגמול משתנה תלוי ביצועים: 1. מענק במזומן (מענק שנתי ומענק בגין תרומה מיוחדת), 2. תגמול הוני.

ז) היבטים כמותיים

1. תגמול שהוענק במהלך שנת הדיווח, באלפי ₪

ליום 31 בדצמבר 2022		ליום 31 בדצמבר 2023		סכום התגמול		
א	ב	א	ב			
עובדים מרכזיים אחרים	נושאי משרה בכירה	עובדים מרכזיים אחרים	נושאי משרה בכירה			
1	12	1	12	מספר העובדים	תגמול קבוע	1
759	13,753	692	14,363	סך תגמול קבוע (3+5+7)		2
759	13,753	692	14,363	מזה : מבוסס מזומן		3
-	-	-	-	מזה : נדחה		4
-	-	-	-	מזה : מניות או מכשירים מבוססי מניות אחרים		5
-	-	-	-	מזה : נדחה		6
-	-	-	-	מזה : צורות אחרות		7
-	-	-	-	מזה : נדחה		8
1	12	1	12	מספר העובדים	תגמול משתנה	9
182	4,647	179	4,945	סך תגמול משתנה (11+13+15)		10
182	4,647	179	4,945	מזה : מבוסס מזומן		11
-	407	-	442	מזה : נדחה		12
-	-	-	-	מזה : מניות או מכשירים מבוססי מניות אחרים		13
-	-	-	-	מזה : נדחה		14
-	-	-	-	מזה : צורות אחרות		15
-	-	-	-	מזה : נדחה		16
941	18,400	871	19,308	סך תגמול (2+10)		17

2. תשלומים מיוחדים

ליום 31 בדצמבר 2023						
בונוסים מובטחים						תשלומים מיוחדים
מענקים בעת החתימה		תשלומי פיצויים				
מספר עובדים	סך הכל	מספר עובדים	סך הכל	מספר עובדים	סך הכל	
-	-	1	120	1	576	נושאי משרה בכירה
-	-	-	-	-	-	עובדים מרכזיים אחרים

ליום 31 בדצמבר 2022							
תשלומים מיוחדים		בונוסים מובטחים		מענקים בעת החתימה		תשלומי פיצויים	
		מספר עובדים	סך הכל	מספר עובדים	סך הכל	מספר עובדים	סך הכל
נושאי משרה בכירה		-	-	1	100	1	941
עובדים מרכזיים אחרים		-	-	-	-	-	-

3. תגמול נדחה

ה	ד	ג	ב	א	ליום 31 בדצמבר 2023
הסכום הכולל של התגמול הנדחה (paid out) ששולם בשנת הדיווח	הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות משתמעות בדיעבד	הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות מפורשות בדיעבד	מזה: הסכום הכולל שטרם שולם של יתרת התגמול הנדחה והתגמול המוחזק שחשוף להתאמות בדיעבד, מפורשות ו/או משתמעות	הסכום הכולל שטרם שולם של יתרת התגמול הנדחה	תגמול נדחה ותגמול מוחזק (retained)
-	-	-	-	-	נושאי משרה בכירה
-	-	-	849	849	מזומן
-	-	-	-	-	מניות
-	-	-	-	-	מכשירים מבוססי מזומן
-	-	-	-	-	אחר
-	-	-	-	-	עובדים מרכזיים אחרים
-	-	-	-	-	מזומן
-	-	-	-	-	מניות
-	-	-	-	-	מכשירים מבוססי מזומן
-	-	-	-	-	אחר
-	-	-	849	849	סה"כ

ה	ד	ג	ב	א	ליום 31 בדצמבר 2022
הסכום הכולל של התגמול הנדחה (paid out) ששולם בשנת הדיווח	הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות משתמעות בדיעבד	הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות מפורשות בדיעבד	מזה: הסכום הכולל שטרם שולם של יתרת התגמול הנדחה והתגמול המוחזק שחשוף להתאמות בדיעבד, מפורשות ו/או משתמעות	הסכום הכולל שטרם שולם של יתרת התגמול הנדחה	תגמול נדחה ותגמול מוחזק (retained)
-	-	-	-	-	נושאי משרה בכירה
117	-	-	407	407	מזומן
-	-	-	-	-	מניות
-	-	-	-	-	מכשירים מבוססי מזומן
-	-	-	-	-	אחר
-	-	-	-	-	עובדים מרכזיים אחרים
-	-	-	-	-	מזומן
-	-	-	-	-	מניות
-	-	-	-	-	מכשירים מבוססי מזומן
-	-	-	-	-	אחר
117	-	-	407	407	סה"כ

לפירוט השכר וההטבות לנושאי המשרה הבכירים בבנק, ראה [פרק ממשל תאגידי בדוח הכספי](#).

תוספת א' - קשרים בין הדוחות הכספיים וחשיפות פיקוחיות

א) הבדלים בין בסיס האיחוד החשבונאי לבין בסיס האיחוד הפיקוחי

ז	ו	ה	ד	ג	ב	א	
יתרות מאזניות של פריטים ש :					יתרות מאזניות בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוחי	יתרות מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	ליום 31 בדצמבר 2023
לא כפופים לדרישות הון או כפופים לניכוי מבסיס ההון	כפופים למסגרת סיכון שוק	כפופים למסגרת איגוח	כפופים למסגרת סיכון אשראי של צד נגדי	כפופים למסגרת סיכון אשראי			
נכסים							
-	-	-	-	9,152	9,152	9,152	מזומנים ופיקדונות בבנקים
-	-	-	15	7,395	7,410	7,410	ניירות ערך
-	-	-	-	46,582	46,582	46,582	אשראי לציבור
(410)	-	-	-	(904)	(904)	(904)	הפרשה להפסדי אשראי
(410)	-	-	-	45,678	45,678	45,678	אשראי לציבור, נטו
-	-	-	-	-	-	-	אשראי לממשלה
-	-	-	-	16	16	16	השקעות בחברות מוחזקות
-	-	-	-	513	513	513	בניינים וציוד
(1)	-	-	-	-	1	1	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
-	-	-	73	-	73	73	נכסים בגין מכשירים נגזרים
-	-	-	-	946	946	946	נכסים אחרים
(411)	-	-	88	63,700	63,789	63,789	סך נכסים
התחייבויות							
50,306	-	-	-	-	50,306	50,306	פיקדונות הציבור
5,666	-	-	-	-	5,666	5,666	פיקדונות מבנקים
57	-	-	-	-	57	57	פיקדונות הממשלה
-	-	-	-	-	-	-	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
1,029	-	-	-	-	1,029	1,029	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
1,680	-	-	74	-	1,754	1,754	התחייבויות אחרות
58,738	-	-	74	-	58,812	58,812	סך התחייבויות

ז	ו	ה	ד	ג	ב	א	
יתרות מאזניות של פריטים ש :					יתרות מאזניות בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוחי	יתרות מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	ליום 31 בדצמבר 2022
לא כפופים לדרישות הון או כפופים לניכוי מבסיס ההון	כפופים למסגרת סיכון שוק	כפופים למסגרת איגוח	כפופים למסגרת סיכון אשראי של צד נגדי	כפופים למסגרת סיכון אשראי			
נכסים							
-	-	-	-	13,679	13,679	13,679	מזומנים ופיקדונות בבנקים
-	1	-	15	6,972	6,988	6,988	ניירות ערך
-	-	-	-	43,265	43,265	43,265	אשראי לציבור
(386)	-	-	-	(696)	(696)	(696)	הפרשה להפסדי אשראי
(386)	-	-	-	42,569	42,569	42,569	אשראי לציבור, נטו
-	-	-	-	2	2	2	אשראי לממשלה
-	-	-	-	14	14	14	השקעות בחברות מוחזקות
-	-	-	-	524	524	524	בניינים וציוד
(1)	-	-	-	-	1	1	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
-	-	-	86	-	86	86	נכסים בגין מכשירים נגזרים
(98)	-	-	1	824	923	923	נכסים אחרים
(485)	1	-	102	64,584	64,786	64,786	סך נכסים
התחייבויות							
-	-	-	-	-	-	-	
51,047	-	-	-	-	51,047	51,047	פיקדונות הציבור
6,755	-	-	-	-	6,755	6,755	פיקדונות מבנקים
41	-	-	-	-	41	41	פיקדונות הממשלה
-	-	-	-	-	-	-	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
1,156	-	-	-	-	1,156	1,156	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
1,658	-	-	74	-	1,732	1,732	התחייבויות אחרות
60,657	-	-	74	-	60,731	60,731	סך התחייבויות

(ב) הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי

מאזן פיקוחי מאוחד			הפניות להרכב ההון הפיקוחי
31/12/2022	31/12/2023		
במיליוני ₪			
נכסים			
1	מזומנים ופיקדונות בבנקים	9,152	13,679
2	ניירות ערך	7,410	6,988
2.1	מזה : השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינן עולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי	-	-
2.2	מזה : השקעות בהון של תאגידים פיננסיים העולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי שאינן עולות על סף ההפחתה	-	-
2.3	מזה : ניירות ערך אחרים	7,410	6,988
3	אשראי לציבור	46,582	43,265
4	הפרשה להפסדי אשראי	(904)	(696)
4.1	מזה : הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי הנכללת בהון רובד 2	(410)	(386)
4.2	מזה : הפרשה להפסדי אשראי שלא נכללת בהון הפיקוחי	(494)	(310)
4.3	אשראי לציבור, נטו	45,678	42,569
5	אשראי לממשלה	-	2
6	השקעה בחברות כלולות	16	14
6.1	מזה : השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינן עולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי	-	-
6.2	מזה : השקעות בהון של תאגידים פיננסיים העולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי שאינן עולות על סף ההפחתה	16	14
6.3	מזה : השקעות שאינן מניות בהון של תאגידים פיננסיים העולות על 10% מההון של התאגיד הפיננסי שנוכו מההון	-	-
7	בניינים וציוד	513	524
7.1	נכסים בלתי מוחשיים	1	1
8	נכסים בגין מכשירים נגזרים	73	86
9	נכסים אחרים	946	923
9.1	מזה : נכסי מס נדחה	562	596
9.1.1	מזה : נכסי מס נדחה המיוחסים להפרשי עיתוי שנוכו מההון	-	98

מאזן פיקוחי מאוחד	הפניות להרכב ההון הפיקוחי	
	31/12/2022	31/12/2023
במיליוני ₪		
9.1.2	-	-
9.1.3	-	-
9.1.4	498	562
9.1.5	-	-
9.1.6	327	384
סך הכל נכסים		
10	64,786	63,789
11		
12	51,047	50,306
13	6,755	5,666
13.1	41	57
13.2	1,156	1,029
13.2.1	128	132
13.2.2	510	510
14	510	510
14.1	-	-
15	74	90
15.1	-	-
15.2	1,658	1,664
15.3	-	-
16	28	38
16.1	1,630	1,626
16.1.1	60,731	58,812
16.1.2	4,055	4,977
16.1.3	4,055	4,977
	51	51
	4,197	5,174

מאזן פיקוחי מאוחד	הפניות להרכב ההון הפיקוחי	
	31/12/2022	31/12/2023
במיליוני ₪		
מזה : רווח כולל אחר מצטבר	(400)	(345)
מזה : הפסדים נטו בגין גידורי תזרים מזומנים	-	-
מזה : הפסדים נטו מהתאמות מתרגום דוחות כספיים	-	-
מזה : קרנות הון (לרבות פרמיה על מניות)	152	152
מזה : הון מניות בכורה	-	-
מזה : כשירים כרכיבי הון פיקוחי	-	-
מזה : אינם כשירים כרכיבי הון פיקוחי וכפופים להוראות המעבר	-	-
מזה : מכשירים הוניים אחרים	-	-
מזה : כשירים כרכיבי הון פיקוחי	-	-
מזה : אינם כשירים כרכיבי הון פיקוחי וכפופים להוראות המעבר	-	-
זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-
מזה : זכויות שאינן מקנות שליטה שניתן לייחס להון עצמי רובד 1	-	-
מזה : זכויות שאינן מקנות שליטה שניתן לייחס להון רובד 1 נוסף	-	-
מזה : זכויות שאינן מקנות שליטה שניתן לייחס להון רובד 2	-	-
מזה : זכויות שאינן מקנות שליטה שלא ניתן לייחס להון הפיקוחי	-	-
סך הכל הון עצמי	4,055	4,977
סך הכל התחייבויות והון עצמי	64,786	63,789

ג) המקורות העיקריים להבדלים בין סכומי החשיפה הפיקוחית לבין היתרות המאזניות בדוחות הכספיים

31/12/2023				
א	ב	ג	ד	ה
פריטים שחלה עליהם:				
סה"כ	מסגרת סיכון אשראי	מסגרת איגוח	מסגרת סיכון אשראי של צד נגדי	מסגרת סיכון שוק
1	63,788	63,700	-	88
2	(74)	-	-	(74)
3	63,714	63,700	-	14
4	10,566	3,306	-	184
5	-	-	-	-
6	448	448	-	-
7	-	-	-	-
8	74,728	67,454	-	198

31/12/2022				
א	ב	ג	ד	ה
פריטים שחלה עליהם:				
סה"כ	מסגרת סיכון אשראי	מסגרת איגוח	מסגרת סיכון אשראי של צד נגדי	מסגרת סיכון שוק
1	64,687	64,584	-	102
2	(74)	-	-	(74)
3	64,613	64,584	-	28
4	9,743	3,232	-	88
5	-	-	-	-
6	414	414	-	-
7	-	-	-	-
8	74,770	68,230	-	116

לא נמצא הבדל משמעותי בין בסיס האיחוד החשבונאי לבין בסיס האיחוד הפיקוחי.

נספחים

(א) מילון מונחים

מונח	הסבר
אופציה	חוזה בין שני צדדים במסגרתו מעניק אחד הצדדים (כותב האופציה) לצד הנגדי זכות לרכוש או זכות למכור נכס שנקבע בחוזה, תמורת מחיר קבוע מראש, במועד קבוע מראש או לפניו.
איגרת חוב	נייר ערך הכולל התחייבות של המנפיק לשלם למחזיק נייר הערך (איגרת החוב), את הקרן שנקבעה באיגרת החוב בתוספת ריבית, במועדים קבועים או בהתקיים תנאי מסוים (בהתאם לתנאים שנקבעו באיגרת החוב).
איכות ניהול	הערכת נאותות ואפקטיביות ניהול הסיכון (לרבות אפקטיביות הבקורות).
אינדיקטור (Key Risk Indicator)	אמצעי שנועד להציג את מצב החשיפה ביחס לסיכון.
אירוע כשל	אירוע בו התממש סיכון, בין אם נגרם נזק לבנק ובין אם לאו.
ארצות פחות מפותחות (LDC-LEAST DEVELOPED COUNTRIES)	ארצות המסווגות על ידי הבנק העולמי בקבוצת הכנסה נמוכה או בינונית.
אשראי ברוטו	יתרת החוב הרשומה לפני הפרשות ומחיקות חשבונאיות.
אשראי חוץ מאזני	מסגרות לא מנוצלות+ערבויות+נגזרים ו-OTC.
אשראי מאזני	אשראי לציבור + השקעות עצמיות של הבנק (נוסטרו).
באזל	ועידת באזל המפתחת תקני בנקאות במטרה לספק יציבות למערכת הבנקאות הבין לאומית ולהפחית עיוותי תחרות בין בנקים.
בטוחות / ביטחונות	נכסים שונים (סחירים ושאינם סחירים) המיועדים להבטחת החזר חובות הלקוח, כאשר אינו עומד בהחזרים המוסכמים בינו לבין הבנק.
הון פיקוחי	רכיבי הון המשמשים בחישוב יחסי יציבות (כגון: הלימות הון) ומורכבים משני רבדים: א. הון ברובד הראשון הכולל את ההון העצמי החשבוני לאחר התאמות פיקוחיות (כהגדרתן בהוראת ניהול בנקאי תקין 202). ב. הון ברובד השני הכולל בעיקר מכשירי חוב הונניים, והתאמות פיקוחיות אחרות.
הסדר החזר תגמול (CLAWBACK)	הסכם חוזי שבו העובד מסכים להחזיר לתאגיד הבנקאי את הבעלות על סכום של תגמול כאשר נסיבות מסוימות יתקיימו.
הסדר הפחתת תגמול	הסדר שמתיר לתאגיד הבנקאי למנוע הבשלה של כל או חלק מסכום התגמול הנדחה בקשר לתוצאות סיכון.

מונח	הסבר
הפחתת סיכון אשראי (CRM)	הפחתת סיכון אשראי (CRM - Credit Risk Mitigation) - מקוזי סיכון המותרים לקיזוז עפ"י הוראות באזל 2 (בעיקר: ביטחונות נזילים משועבדים כנדרש). לפי הוראות אלה הבנק יכול, בעת חישוב דרישות ההון, להפחית את חשיפת האשראי שלו כלפי הצד הנגדי, ובכך להביא בחשבון את השפעת הפחתת הסיכון של הביטחון.
הפרשות להפסדי אשראי	עתודה שיוצר הבנק לכיסוי הפסדים צפויים בגין חבויות לקוחותיו. לפי הנחיות בנק ישראל יש לבצע הפרשות פרטניות וקבוצתיות. הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני - הפרשה הנדרשת לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני וזוהו כפגומים. הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי - הפרשה בגין קבוצות גדולות של חובות (תקינים ולא תקינים) לרבות הפרשות להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיוור הנמדדות בשיטת "עומק הפיגור".
חבות	אשראי והתחייבויות למתן אשראי (מאזני וחוץ מאזני) כמשמעותם בהוראת ניהול בנקאי תקין 313.
חוב בהשגחה מיוחדת	חוב שיש לו חולשות פוטנציאליות בגין נדרשת תשומת לב מיוחדת של ההנהלה, אשר אם לא יטופלו, תיתכן הרעה בסיכויים לפירעון האשראי או במעמדו של הבנק כנושה.
חוב בעייתי	חוב המסווג כ"לא צובר", "נחות" או ב"השגחה מיוחדת".
חוב נחות	חוב אשר אינו מוגן באופן מספק על ידי בטחונות או יכולת התשלום של החייב וקיימת אפשרות ברורה כי הבנק יספוג בגינו הפסד אם הליקויים לא יתוקנו
חוב לא צובר	חוב שהבנק צופה כי לא יוכל לגבות את הסכומים המגיעים מהחייב, במועדים שנקבעו על פי הסכם החוב.
חוב שגבייתו מותנית בבטחון	חוב לא צובר שלהערכת הבנק, פרעונו צפוי ממימוש הבטחונות שהועמדו להבטחתו, בלבד, מכיוון שלחייב אין מקורות זמינים אחרים לפירעונו
יעד עסקי (Key Performance Indicator)	מטרה עסקית רצויה המוגדרת במונחים כמותיים או איכותניים, הנגזרת מהגבלות של התיאבון לסיכון.
יחס הלימות הון כולל	היחס שבין סך אמצעי ההון (ברובד הראשון וברובד השני), לבין סך נכסי הסיכון של הבנק.
יחס כיסוי נזילות	היחס בין הנכסים הנזילים באיכות גבוהה ובין תזרים המזומנים היוצא נטו ל- 30 הימים הבאים, בתרחיש קיצוני. היחס משמש כמדד ליכולת הבנק לעמוד בצרכי נזילותו לתקופה עתידית של 30 יום.
יחס מימון יציב נטו (NSFR – NET STABLE FUNDING RATIO)	יחס המימון היציב נטו מוגדר כסכום המימון היציב הזמין חלקי סכום המימון היציב הנדרש. "מימון יציב זמין" מוגדר כחלק מההון ומההתחייבויות שניתן להסתמך עליו על פני אופק הזמן המובא בחשבון ביחס המימון היציב נטו, המשתרע על פני שנה אחת. סכום המימון היציב הנדרש ("מימון יציב נדרש") הוא פונקציה של מאפייני הנזילות והתקופות הנותרות לפירעון של הנכסים השונים המוחזקים על ידי הבנק, וכן של חשיפותיו החוץ מאזניות.

מונח	הסבר
יחס מינוף	היחס (באחוזים) שבין "מדידת ההון" לבין "מדידת החשיפה".
יתרת חוב רשומה	יתרת החוב, לרבות ריבית צבורה שהוכרה, פרמיה או ניכיון שטרם הופחתו, עמלות נדחות נטו או עלויות נדחות נטו שנקפו ליתרת החוב וטרם הופחתו, ובניכוי כל חלק מהחוב שנמחק חשבונאית.
כללי באזל	כללים לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.
כתבי התחייבות נדחים	כתבי התחייבות שהזכויות המוקנות מכוחם נדחות מפני תביעותיהם של יתר הנושים של הבנק, למעט כתבי התחייבות אחרים מאותו סוג.
מבחני קיצון (Stress Tests)	מגוון טכניקות (כמותיות ו/או איכותניות) לכימות השפעת התממשות תרחישי קיצון.
מגבלה	מגבלה רגולטורית (Regulatory Risk Limit): היגד שנקבע ע"י גורם רגולטורי, המהווה גבול מינימום / מקסימום לפעילות הבנק. מגבלה פנימית (Internal Risk Limit): היגד הנקבע ע"י הבנק, המהווה גבול לפעילות במסגרת התיאבון לסיכון.
מח"מ	הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הריבית של מכשירים פיננסיים נושאי ריבית.
נגזר	מכשיר פיננסי או חוזה אחר שמתקיימים בו שלושה מאפיינים במצטבר: בסיס וסכום נקוב הקובעים את סכום הסילוק של המכשיר. ההשקעה הראשונית נטו הנדרשת קטנה מזו שהיתה נדרשת בסוגי חוזים אחרים, החשופים בצורה דומה לשינויים בגורמי שוק (או שלא נדרשת כל השקעה). תנאיו דורשים או מתירים סילוק נטו.
מכשירי אשראי חוץ מאזניים	מכשירי חוב כגון התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).
מכשיר פיננסי	מזומן, ראייה לזכות בעלות בתאגיד, או חוזה המקיים שני תנאים, כדלקמן: א. המכשיר מטיל על צד אחד מחויבות חוזית להעביר מזומן, או מכשיר פיננסי אחר לצד שני, או להחליף מכשירים פיננסיים אחרים עם הצד השני בתנאים העלולים להיות לרעת הצד הראשון. ב. המכשיר מעניק לצד השני זכות חוזית לקבל מזומן או מכשיר פיננסי אחר מהצד הראשון, או להחליף מכשירים פיננסיים אחרים עם הצד הראשון בתנאים העשויים להיות לטובת הצד השני.
נגזר OTC (OVER THE COUNTER)	מכשירים נגזרים אשר אינם נסחרים בבורסה רשמית, ונוצרו במסגרת התקשורת בין שני צדדים נגדיים.
סיבולת לסיכון (Risk Tolerance)	קביעה ספציפית של רמת ההשתנות שהבנק מוכן לקבל סביב מטרותיו העסקיות.
סיכון אשראי צד נגדי (CVA - CREDIT VALUATION ADJUSTMENT)	החשיפה להפסד שעלול להיגרם, אם הצד הנגדי לעסקה במכשיר נגזר, לא יעמוד בתנאי העסקה.

מונח	הסבר
סיכון שיווי	נקבע כשילוב בין רמת הסיכון המובנה לבין רמת איכות הניהול (הערכה סובייקטיבית).
סף התרעה	נועד להצביע על החשיפה לסיכון כאשר היא מגיעה לרמה מסוימת שנקבעה מראש.
פרופיל סיכון	הערכת הסיכון המצרפי הגלום בחשיפות ובפעילות של הבנק.
צפיפות RWA	סך נכסי סיכון משוקללים לחלק לסך החשיפות לאחר CCF ולאחר CRM
שוק פעיל	שוק בו עסקאות בנכס או בהתחייבות מתקיימות בתדירות ובנפח מספיקים, על מנת לספק מידע על תמחור הנכסים וההתחייבויות על בסיס שוטף.
שיעור המימון (LTV - LOAN TO VALUE RATIO)	היחס בין המסגרת המאושרת של החוב בעת העמדת המסגרת, לבין שווי הנכס המבטיח את החוב, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת, המשמש בחישוב "הלימות ההון".
תיאבון (Risk Appetite)	קביעה ברמת-על, מהו הסיכון שהתאגיד הבנקאי מוכן לקבל בהתחשב במאפייני סיכון/תשואה; נתפס לרוב כמבט צופה פני עתיד של קבלת סיכון.
תיק למסחר	מורכב מפוזיציות במכשירים פיננסיים המוחזקות עם כוונת מסחר, לצורך מכירה חוזרת בטווח זמן קצר, ו/או מתוך כוונה להרוויח משינויי מחירים ממשניים או צפויים בטווח קצר או ללכוד רווחי ארביטראז'. כדי שמכשיר פיננסי יחשב כחלק מהתיק למסחר עליו להיות חופשי מאמנה כלשהי המגבילה את סחירותו או שקיימת אפשרות לגדרו באופן מלא.
תיק לפדיון	תיק המכיל ני"ע אשר לבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן לטווח ארוך/ עד למועד הפדיון. התיק מוצג לפי שיעור התשואה לפדיון, הגלום בו מיום קנייתו.
תרחיש (Scenario)	השתלשלות היפותטית או היסטורית של אירועים כלכליים או אחרים להם יכולת לגרום להתממשות של מקצת או מכלול הסיכונים אליהם חשף התאגיד הבנקאי במסגרת פעילותו העסקית.
תרחיש (Stress Scenarios)	מגוון אירועים או השפעות/גורמים שעשויים לגרום להפסדים או לרווחים ניכרים, או להקשות במידה ניכרת על השליטה בסיכונים (ברמה חמורה או חריגה), בהסתברות נמוכה אך מתקבלת על הדעת (נקראים גם "סיפור המעשה" או ה"נרטיב"). תרחיש קיצון יכולים להיות השלמה למתודולוגיות סטטיסטיות, כגון השלמה ל-VaR.
CCF	(Credit Conversion Factors) המרה של פריטים חוץ מאזניים לשווה ערך לאשראי - לפי הגישה הסטנדרטית של באזל 2, פריטים חוץ מאזניים מומרים לשווה ערך חשיפות אשראי באמצעות שימוש במקדמי המרה לאשראי.
FATCA (FOREIGN ACCOUNTS TAX COMPLIANCE ACT)	חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, וקובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארה"ב חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות לקוחות המנוהלים אצלם, החייבים בדיווח גם אם אינם תושבי ארה"ב.
FSB	(Financial Stability Board) המוסד ליציבות פיננסית הינו גוף בינלאומי הכולל את 20 הכלכלות הגדולות בעולם, אשר מנטר את המערכת הפיננסית העולמית. המוסד פועל כדי לחזק את המערכת הפיננסית ולהגביר את היציבות של שווקים פיננסיים בינלאומיים. פעילות המוסד מכוונת לזיהוי סיכון מערכתי במגזר הפיננסי וכתוצאה מכך לגבש מדיניות טיפול בסיכונים אלו ע"י פיקוח.
FSF	(Financial Stability Forum) פורום היציבות הפיננסית הינה קבוצה המורכבת מרשויות פיננסיות לאומיות ראשיות כגון משרדי אוצר, בנקים מרכזיים וגופים פיננסיים בינלאומיים במטרה לקדם את היציבות הפיננסית הבינלאומית.
ICAAP (INTERNAL CAPITAL ADEQUACY ASSESSMENT PROCESS)	תהליך פנימי להערכת הלימות ההון של הבנק, המשמש לצורך בחינת היקף ההון הדרוש לבנק, בכדי לתמוך בסיכונים הכרוכים בפעילותו - במטרה לוודא שהיקף ההון הנדרש אינו עולה על ההון הקיים בבנק.
ISDA	(International Swaps and Derivatives Association) איגוד בינלאומי לנגזרים ועסקאות החלף.

(ב) אינדקס

19	RWA
101	אבטחת מידע
86, 79, 66	אגרות חוב
74, 66, 65	אופציה
96	איסור הלבנת הון
76, 45	אמצעי ההון
111, 107, 16	אסטרטגיה ותכניות עבודה
27, 16, 15	אסטרטגיה עסקית
91, 60, 35, 16	ביקורת פנימית והחברה האם
92	דרישת הון בגין סיכון תפעולי
101, 9	הגנת הפרטיות
109, 107, 106, 80, 69, 68, 67, 66, 65, 64, 63, 16, 11	הדירקטוריון
95, 18, 10, 9	הוגנות והגינות
92, 71, 66, 60	הון פיקוחי
99, 80, 14	החברה האם
36, 34	הלוואות פגומות
69, 64	הלימות ההון
102, 100, 92, 90	המשכיות עסקית
106, 103, 12	הנהלת הבנק
107, 105, 104, 102, 100, 95, 91, 68, 64, 60, 54, 35, 17, 15, 14	הערכת נאותות הלימות ההון- ICAAP
70, 54, 31, 17, 15, 12, 9	הפרדת תפקידים
12	ועדת אשראים דירקטוריון
16	ועדת ביקורת דירקטוריון
103	ועדת ניהול סיכון משפטי
91	ועדת ניהול סיכון תפעולי
107, 106, 105, 103, 102, 100, 99, 94, 91, 86, 76, 70, 61, 54, 11	ועדת ניהול סיכונים דירקטוריון
105, 103, 99, 94, 91, 76, 70, 61, 54	ועדת ניהול סיכונים הנהלה
109, 102, 100, 99, 91	ועדת תגמול ומנהל דירקטוריון
40, 37	חבות
112	יחס הלימות הון
29	יחס המינוף
88, 80, 79, 78	יחס כיסוי הנזילות
66	כללי באזל
74	כתבי התחייבות נדחים
104, 102, 100, 95, 91, 60, 54, 17	מוצר חדש
93	מיקור חוץ
106, 105, 99, 86, 70, 61, 54	מנהל סיכון

מנהל סיכונים ראשי	16, 12
מסגרת הבקרה הפנימית	107, 105, 104, 102, 100, 95, 91, 60, 54, 35, 15
מסגרת ניהול סיכון ומסמכי מדיניות	15
מסמך סיכונים רבעוני	107, 105, 104, 102, 100, 95, 91, 60, 54, 35, 16
מעורבות פונקצית ניהול הסיכונים בתהליכי קבלת החלטות מהותיות	91, 60, 35, 16
משבר	27
נגיף הקורונה	68, 34
ניהול סיכונים קבוצתי	107, 105, 104, 102, 100, 95, 91, 60, 54, 35, 14
נכסים משוקללים בסיכון	20
סיכון אופציות	60
סיכון אסטרטגיה	106
סיכון אשראי	63
סיכון אשראי צד נגדי	53
סיכון בסיס	60
סיכון דיווח כספי	90
סיכון טכנולוגיות המידע	106, 101, 99, 90
סיכון מודל עסקי	9
סיכון מוניטין	105, 94, 87
סיכון מימון	88
סיכון מניות	76, 60
סיכון מעילות והונאות	90
סיכון משפטי	103, 90
סיכון נזילות	88, 78
סיכון סייבר	101
סיכון סליקה	53
סיכון ציות	94, 90
סיכון ריבית	70, 69, 67, 61, 60
סיכון ריכוזיות אשראי	45
סיכון שוק	61, 60
סיכון תפעולי	90, 63
סקירות תקופתיות של הסיכונים	91, 60, 35
פונקצית ניהול הסיכונים	106
פורום פיננסי	60, 54
פיתוח ותיקוף מודלים	17
קוד אתי	17, 9
קווי הגנה	90, 60, 53, 31, 10
ריכוזיות ענפי משק	45
שילוב ניהול סיכונים בתוכניות העבודה	107, 105, 104, 102, 100, 95, 91, 60, 16
תגמול	10
תהליך מוצר חדש	10
תוכניות מגירה	105
תיאבון לסיכון	107, 106, 105, 103, 94, 90, 60, 31, 15
תכנון הון	62, 17, 16, 15, 13
תרבות בקרה	15, 10
תרבות ניהול סיכונים וציות	95, 10, 9
תרבות ציות	94, 9